

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 2 mars 2020

Tid:

kl. 16:00-21:10

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-27

Justerat den 9 mars 2020

Anslaget den 10 mars 2020

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Ann-Katrin Åslund

Mats Larsson
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 9 mars 2020.

§ 2

Interpellation 2019:46 av Rashid Mohammed (V) till arbetsmarknads- och integrationsborgarrådet Fredrik Lindstål om unga ensamkommandes etablering på arbetsmarknaden

KS 2019/951

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Rashid Mohammed (V) har ställt en interpellation om unga ensamkommandes etablering på arbetsmarknaden. Kommunfullmäktige beslutade den 17 juni 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ernlund (C) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Rashid Mohammed, borgarrådet Ernlund och Alexandra Mattsson Åkerström.

**§ 3
Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkterna 3 och 4 i kungörelsen.

§ 4

**Interpellation 2019:54 av Olle Burell (S) till
skolborgarrådet Lotta Edholm (L) om att öppna upp
skollokaler för föreningslivet**

KS 2019/1456

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Olle Burell (S) har ställt en interpellation om att öppna upp skollokaler för föreningslivet. Kommunfullmäktige beslutade den 30 september 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Edholm (L) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Olle Burell och borgarrådet Edholm.

§ 5

**Interpellation 2019:55 av Jan Valeskog (S) till
finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om oegentlig
upplåtelse av reklamtyta i staden**

KS 2019/1459

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Jan Valeskog (S) har ställt en interpellation om oegentlig upplåtelse av reklamtyta i staden. Kommunfullmäktige beslutade den 30 september 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Valeskog och König Jerlmyr.

**§ 6
Bordläggning av interpellation****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkt 7 i kungörelsen.

§ 7

**Interpellation 2019:58 av Emilia Bjuggren (S) till
finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om
internationella klimatavtal**

KS 2019/1685

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Emilia Bjuggren (S) har ställt en interpellation om internationella klimatavtal. Kommunfullmäktige beslutade den 2 december 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarrådet Bjuggren, Rikard Warlenius, borgarrådet König Jerlmyr, Maria Jansson och Martin Hansson.

**§ 8
Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkterna 9 - 14 i kungörelsen.

**§ 9
Ändring av föredragningsordningen**

Punkt 39 behandlas före punkt 17 på dagordningen.

§ 10 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Följande interpellationer anmäls:

1. Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till Daniel Helldén (MP) om att cykla till skolan. Rotel V
Dnr KS 2020/271
2. Interpellation av Emilia Bjuggren (S) till Anna König Jerlmyr (M) om markanvisningar till Stockholmshus. Rotel I
Dnr KS2020/272
3. Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till Jan Jönsson (L) om att äldre kvinnor i hemlöshet är en växande grupp. Rotel VIII
Dnr KS 2020/323

§ 11 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Wanngård (S) ställer en fråga om medborgarnas trygghet i, och nöjdhet med, Stockholms stad.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 2

Borgarrådet Lindblom (V) ställer en fråga om stadens beredskap mot Coronaviruset.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 3

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga om det är meningen att stadens samtliga badanläggningar ska få nya reningsverk i samband med renovering och ombyggnad framöver.

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

Fråga 4

Maria Jansson (Fi) ställer en fråga om äldre hemlösa kvinnor, behovet av sektoröverskridande åtgärder.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga 5

Borgarrådet Bjuggren (S) ställer en fråga om stadens biblioteksverksamhet.

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga 6

Torun Boucher (V) ställer en fråga om kulturskoleavgifterna.

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga 7

Borgarrådet Valeskog (S) ställer en fråga om trafikskyltningen i Stockholm.

Borgarrådet Helldén (MP) svarar på frågan.

**§ 12
Anmälningar**

Inga skrivelser finns att anmäla.

**§ 13
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 14
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 9 mars 2020.

§ 15**Valärende**

Valärende i kommunfullmäktige 2 mars 2020

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 2 mars 2020 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 16**Renovering av Norra Danviksbron**

Inriktningsbeslut

Framställan från trafiknämnden

KS 2019/1969

Beslut

1. Inriktningen för projekt Renovering av Norra Danviksbron godkänns.
2. Trafiknämnden medges rätt att fortsätta planera förutsättningarna för projekt Renovering av Norra Danviksbron till en investeringsutgift om 44,0 mnkr och investeringsinkomst om 20,0 mnkr som underlag för ett kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna ska rymmas inom nämndens investeringsbudget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller renovering av Norra Danviksbron.

I debatten yttrar sig borgarrådet Helldén och Rikard Warlenius.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Avstämning av mål och budget för 2020**

KS 2019/1881

Beslut

1. Den kommunövergripande verksamheten (KÖV) i Ungdomens hus i Rinkeby upphör och ansvaret för idrottshallen överlämnas till idrottsnämnden från och med 1 april 2020.
2. Servicenämnden ges i uppdrag att under året arbeta för att möjliggöra uppföljning av indikatorn Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider per nämnd.
3. Miljö- och hälsoskydds-nämnden ges i uppdrag att bistå de nämnder och bolagsstyrelser med en hög energianvändning med att under 2020 utveckla system för uppföljning av indikatorn Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter så att uppföljning kan genomföras senast i samband med verksamhetsberättelsen 2020. Miljö- och hälsoskydds-nämnden ges även i uppdrag att också utreda ett generellt relativt mått för övriga nämnder och bolagsstyrelser.
4. Förändring av kommunfullmäktiges indikatorer, målvärden och nyckeltal godkänns i enlighet med bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
5. Revidering av ”Regler för ekonomisk förvaltning” godkänns i enlighet med bilaga 6 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
6. Uppräkning av programpriser och struktur tillägg för gymnasieskolan 2020, dnr KS 2019/1035 godkänns i enlighet med bilaga 7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jäv

Ulla Hamilton (M) deltar inte i ärendets behandling eller beslut.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller avstämning av mål och budget för 2020.

I debatten yttrar sig borgarråden König Jerlmyr, Wanngård, Jönsson, Valeskog, Lindblom, Bjuggren och Wedin, Arvid Vikman, Alexandra Mattsson Åkerström, borgarrådet Ernlund, Salar Rashid, Lisa Palm, Rashid Mohammed, Ole-Jörgen Persson, Maria Ljuslin, Linnea Joandi, Johan Paccamonti, borgarrådet Helldén, Sissela Nordling Blanco, borgarrådet Slottner, Ewa Larsson, Tina Kratz, Bo Arkelsten, Lisa Carlsson, Tiemon Okojevoh, Petra Gardos Ek, Maria Jansson, Hassan Jama samt Margareta Stavling.

Förslag till beslut

Borgarrådet König Jerlmyr (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wanngård (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18

Markanvisning för bostäder, förskola och kontor inom fastigheten Hammarbyhöjden 1:1 i stadsdelarna Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad till SSM Fastigheter AB

Inriktningsbeslut

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2019/1760

Beslut

1. Inriktningen för projekt Sjöstadshöjden i Hammarbyhöjden och Hammarby Sjöstad godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta utreda förutsättningarna för exploatering inom Hammarbyhöjden 1:1 till en investeringsutgift upp till 28,4 mnkr, som underlag för kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för 2020 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller markanvisning för bostäder, förskola och kontor inom fastigheten Hammarbyhöjden 1:1 i stadsdelarna Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad till SSM Fastigheter AB.

I debatten yttrar sig Johan Nilsson, borgarrådet Lindblom, Peter Backlund och Ewa Larsson.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Försäljning av fastigheten Byholmen 2 i Vårberg**

Framställan från Stockholms Stadshus AB

KS 2020/46

Beslut

1. Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s förvärv av dotterbolaget Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280) godkänns.
2. Till styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i bolaget Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280) utses personer angivna i bilaga 2 till utlåtandet.
3. Till lekmannarevisor och suppleant för denne i bolaget Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280) utses personer angivna i bilaga 2 till utlåtandet.
4. Ny bolagsordning, bilaga 3 till utlåtandet, för bolaget Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280) godkänns.
5. Begränsningen i Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280) bolagsordnings §14, bilaga 3 till utlåtandet, om att bolagsordningen inte får ändras utan Stockholms kommunfullmäktiges medgivande, tas bort när Goldcup 19305 AB (org.nr 559220-0611) tillträder aktierna i Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280). Därmed får bolagsordningen vid tillträdet ändras utan medgivande från Stockholms kommunfullmäktige.
6. Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s försäljning av samtliga aktier i Goldcup 19682 AB u.ä.t Byholmen 2 i Stockholm AB (org.nr 559227-6280) till Goldcup 19305 AB (org.nr 559220-0611), baserat på ett överenskommet fastighetsvärde om 192 mnkr för tomträten Byholmen 2, på villkor som anges i aktieöverlåtelseavtalet, bilaga 4 till utlåtandet godkänns.
7. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Micasa Fastigheter i Stockholm AB i uppdrag att teckna erforderliga avtal.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller försäljning av fastigheten Byholmen 2 i Vårberg.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Lindblom, Kristin Jacobsson, Daniele Fava, Michaela Hollis och Alexandra Mattsson Åkerström.

Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

AB Svenska Bostäders nyproduktion av studentbostäder i Östra Hagastaden

Inriktningsbeslut

KS 2019/1926

Beslut

Inriktningen för AB Svenska Bostäders nyproduktion av studentbostäder i Östra Hagastaden, med en investeringsutgift om 536 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Svenska Bostäders nyproduktion av studentbostäder i Östra Hagastaden.

I debatten yttrar sig borgarråden Wedin och Lindblom.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21

AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Drevvikshöjden Etapp 4, Farsta

Genomförandebeslut

KS 2019/1925

Beslut

Genomförandet av AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Drevvikshöjden Etapp 4, Farsta med en investeringsutgift om 398 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Drevvikshöjden Etapp 4, Farsta.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Wedin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22

AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv.

Jordkabeln 1, Älvsjö

Genomförandebeslut

KS 2019/1927

Beslut

Genomförandet av AB Familjebostäders nyproduktion i kv. Jordkabeln 1, med en investeringsutgift om 453 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Jordkabeln 1, Älvsjö.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23

AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Sexmännen 1 m.m. vid Svedmyraplan i stadsdelen Gamla Enskede

Inriktningsbeslut

KS 2019/1924

Beslut

Inriktningen för AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Sexmännen 1 m.m. vid Svedmyraplan i stadsdelen Gamla Enskede, med en investeringsutgift om 430 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Sexmännen 1 m.m. vid Svedmyraplan i stadsdelen Gamla Enskede.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 24
Bordläggning av motioner****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkterna 31 - 33 i kungörelsen.

§ 25

Påbyggnad och installation av hiss i låghusfastigheter för att öka tillgängligheten i bostadsbeståndet

Motion av Clara Lindblom (V)

KS 2019/695

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om påbyggnad och installation av hiss i låghusfastigheter för att öka tillgängligheten i bostadsbeståndet.

I debatten yttrar sig borgarråden Lindblom och Wedin, Robert Mjörnberg, Maria Jansson och Mirja Räihä.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Mirja Räihä (S), borgarrådet Lindblom (V) och Maria Jansson (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26
Bordläggning av motioner**Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger punkterna 35 -38 i kungörelsen.

**§ 27
Nyväckta motioner**

Under tiden den 18 februari - 2 mars 2020 väcktes följande motioner:

1. Motion om att årligen erbjuda utbildning i hjärt- och lungräddning till förskolelärare
Motion av Peter Wallmark (SD)
Dnr KS 2020/297
2. Motion om att endast erbjuda lagstadgad undervisning i hemspråk till förmån för undervisning i svenska
Motion av Peter Wallmark (SD)
Dnr KS 2020/298
3. Motion om att utvärdera det brottspreventiva arbetet som Stockholms stad bedrivit
Motion av Peter Wallmark (SD)
Dnr KS 2020/300
4. Motion om att tillgänglighetsanpassa Judarnskogen
Motion av Linnéa Vinge (SD)
Dnr KS 2020/331

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 2 mars 2020

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
49	Brinck, Cecilia (Ordförande) §§ 12-16		M	17:58	21:10
104	Nasrindotter, Rana (1:e v Ordf) §§ 1-10		S	15:59	21:06
50	Åslund, Ann-Katrin (2:e v Ordf) §§ 11, 17-27		L	16:18	21:09
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:48	21:08
23	Bjuggren, Emilia		S	15:59	21:04
7	Boucher, Torun		V	15:59	21:04
24	Burell, Olle		S	16:11	18:07
91	Byström, Felix		SD	17:39	21:04
36	Carlsson, Christian		KD	16:52	21:05
57	Carlsson, Lisa		S	16:07	21:05
72	Cederschiöld Stuart, Anna	Gardos Ek, Petra	M	17:55	21:10
17	Edholm, Lotta		L	15:59	12:06
58	Edlund, Ingela		S	15:59	21:04
60	Edvardsson, Inger		S	16:19	21:07
41	Elfvén, Anne-Lie		L	17:45	21:05
54	Elmgren, Claes	Lekberg, Karin	S	16:57	21:08
20	Ernlund, Karin		C	16:00	21:10
76	Fava, Daniele		L	17:57	21:04
10	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	16:35	21:04
78	Fors, Emilie		L	17:43	21:18
42	Fälldin, Johan		C	17:56	21:13
77	Gerdes, Hanna		L	17:22	21:18
33	Granswed Baat, Sophia		M	15:59	21:09
25	Gustafsson, Karin		S	15:59	21:04
53	Göransson, Anders		S	16:07	21:04

11	Hamilton, Ulla		M	17:55	21:11
86	Hansson, Martin		MP	16:09	21:09
52	Hansson, Stefan	Johansson, Stefan	S	16:07	21:28
95	Hedelin, Joakim		-	17:30	21:06
34	Hedin, Andrea		M	16:03	21:07
73	Hedrup, Tom		M	17:59	21:05
48	Helldén, Daniel		MP	15:59	21:12
71	Hellström, Anette	Gustavsson, Berthold	M	16:20	21:05
14	Hollis, Michaela		KD	17:33	21:04
70	Häggman, Börje		M	18:00	21:05
80	Jacobsson, Kristin		C	16:44	21:05
61	Jama, Hassan		V	18:00	21:04
29	Johansson, Tobias		V	18:03	21:05
13	Järkeborn, Christoffer	Persson, Ole-Jörgen	M	17:39	21:04
18	Jönsson, Jan		L	17:45	21:05
12	Jönsson, Peter		M	17:22	21:04
30	Kratz, Tina		V	15:59	21:04
6	König Jerlmyr, Anna		M	16:10	21:04
5	Larsson, Joakim		M	15:59	21:04
74	Lennaárd, Fritz		M	17:57	21:06
9	Lindblom, Clara		V	17:59	21:06
45	Lindstål, Fredrik		C	17:43	21:05
16	Ljung, Björn	Backlund, Peter	L	17:42	21:11
64	Ljuslin, Maria		V	17:43	21:07
47	Luhr, Katarina	Larsson, Ewa	MP	18:00	21:07
35	Lutz, Kristina		M	17:35	21:05
94	Malmström, Jeanette	Wallsén, Mona	-	17:59	21:04
31	Mattsson Åkerström, Alexandra		V	16:06	21:06
63	Mirsafian, Arvand		V	17:35	21:04
28	Mjörnberg, Robert		V	15:59	21:06
37	Modigh, Sofia		KD	16:58	21:09
82	Mohamed, Ahmed Abdulahi		MP	17:49	21:08
65	Mohammed, Rashid		V	15:59	21:07
85	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:07	21:07

19	Naddebo, Jonas		C	15:59	21:11
67	Nilsson, Johan		M	16:04	21:10
107	Nordling Blanco, Sissela		FI	16:02	21:04
79	Nyberg, Claes		C	17:50	21:05
83	Obermüller, Cecilia		MP	17:50	21:05
59	Odin Ekman, Åsa	Eriksson, Mattias	S	16:00	21:29
101	Ojanne, Alexander		S	16:09	21:21
84	Okojevoh, Tiemon		MP	16:09	21:10
68	Paccamonti, Johan		M	17:57	21:04
105	Palm, Lisa		FI	17:33	21:04
99	Pettersson, Fredrik		S	16:03	21:05
106	Rantala Bonnier, Anna	Jansson, Maria	FI	16:13	21:04
51	Rashid, Salar		S	17:56	21:08
69	Redin, Jennyfer	Arkelsten, Bo	M	17:01	21:07
62	Rooth, Rose-Marie	Herrström, Cecilia	V	16:37	21:04
26	Räihä, Mirja		S	16:09	21:04
39	Silverudd, Patrik		L	16:55	21:04
100	Sjöbergh, Ulla		S	16:10	21:04
103	Sjölander, Johan	Ohlsson, Bengt	S	16:48	21:10
15	Slottner, Erik		KD	16:02	21:04
40	Smedberg Palmqvist, Isabel		L	15:59	21:04
75	Solberg, Eva		M	17:13	21:05
55	Stavling, Margareta		S	15:59	21:06
27	Stenudd, Sara	Arce Oliver, Rodrigo	V	16:00	21:05
66	Sundin, Bo		M	16:10	21:04
32	Svärd, Lars		M	17:54	21:04
81	Tonell, Lennart		MP	15:59	21:05
22	Valeskog, Jan		S	16:12	21:08
38	Valier, Mikael		KD	17:34	21:11
46	Vikhe Patil, Nila	Joandi, Linnéa	MP	17:38	21:05
98	Vikman, Arvid		S	15:59	21:05
90	Vinge, Linnéa		SD	17:16	21:21
89	Wallmark, Peter		SD	17:16	21:04
102	Walther, Ulf		S	17:04	21:05

21	Wanngård, Karin	S	15:59	21:55
8	Warlenius, Rikard	V	16:06	21:06
4	Wedin, Dennis	M	16:04	21:10
88	Westmont, Martin	SD	16:20	21:04
43	Wicklund, Susanne	C	15:59	21:06

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 2 mars 2020

§ 2 Interpellation 2019:46 av Rashid Mohammed (V) till arbetsmarknads- och integrationsborgarrådet Fredrik Lindstål om unga ensamkommandes etablering på arbetsmarknaden

Anförande nr 1

Borgarrådet E r n l u n d (C): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Interpellationen om unga ensamkommandes etablering på arbetsmarknaden handlar i praktiken till stor del om ungdomar som berörs av gymnasielagen. Min förhoppning är att vi ska kunna ha en konkret diskussion då behoven är stora.

När man läser borgarrådet Ernlunds svar inser man att lösningarna är för få. Vi förlorar tid, och detta är skrämmande då det handlar om unga människors liv. Ernlund skriver till exempel att alla yrkesutbildningar inom gymnasial vuxenutbildning ska kunna erbjudas i kombination med sfi, men det hjälper ju inte gymnasieungdomarna. I rättvisans namn var det också ett förslag som togs fram redan under vår mandatperiod.

Man pratar också om att integrationspakten kommer att vara ett sätt för att staden att hitta vägen till en hållbar etablering för gruppen ensamkommande, men det räcker inte då lagen kräver att de inom sex månader ska få en anställning på minst två år för att kunna få permanent uppehållstillstånd. Hur många unga som lämnar gymnasiet kan leva upp till detta? Det klarar inte ens ungdomar som har bott här i hela sitt liv och har ett helt nätverk runt sig.

Jag tvivlar inte på de här ungdomarnas förmåga. Vi vet att de är människor som har visat kraft och mod, och väldigt många har valt att utbilda sig till barnskötare, programmerare, undersköterska och andra yrken där vi behöver folk för att ge våra äldre en värdig ålderdom och våra barn en bra uppväxt. Vi borde därför möta dem med öppna armar och applåder. En hel del av dem har redan lyckats skaffa arbeten vid sidan av sina studier och är redan skattebetalare. De är alltså på god väg mot en förutsägbar tillvaro och klarar sig fint med det stöd som en ung människa normalt sett är i behov av.

Anförande nr 3

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack, Rashid, för de intressanta frågor du ställt i din interpellation!

Jag vet inte om jag ska börja med att redogöra för de saker vi gör eller helt enkelt kommentera det som du själv anförde. Jag tror att jag måste börja med det som du anförde, för du har ju läst i svaret om de saker som vi inom staden gör. Du tycker att de är otillräckliga, men problemet är att jag varken i ditt anförande, i interpellationen

eller i något annat sammanhang har sett vilka konkreta åtgärder som Vänsterpartiet föreslår.

Du sa bland annat att det inte hjälper med våra kombinationsutbildningar, alltså att man från och med i år kommer att kunna läsa alla komvux yrkesutbildningar tillsammans med sfi. Det var absolut något som ni i den förra majoriteten började jobba med men som vi nu har skalat upp och byggt ut. Från och med i år kommer man alltså att kunna läsa samtliga yrkesutbildningar tillsammans med sfi. Vi tror att detta kommer att vara ett viktigt stöd för de ensamkommande just eftersom våra yrkesutbildningar är så tydligt kopplade och anpassade till arbetsmarknaden. Om man vill läsa en utbildning som leder till jobb är det just våra yrkesutbildningar som man bör fokusera på. Därför tror vi absolut att det är ett viktigt verktyg för denna grupp att ha möjlighet att läsa dessa kombinationsutbildningar.

Du sa också att integrationspakten inte räcker. Då vill jag fråga Vänsterpartiet på vilket sätt ni tycker att vi ska stödja ungdomar i att få kontakt med arbetsmarknaden, för precis som du själv sa blir uppehållstillståndet förlängt i det fall man får en stadigvarande anställning som räcker i mer än två år. Om detta inte ska göras genom att samarbeta med arbetsgivare, som ju är de som erbjuder jobb, vet inte jag hur vi ska se till att fler jobb skapas för dem som står utanför arbetsmarknaden, och jag vet inte vad ni har för förslag.

Det kanske är där vi ska börja debatten – i de konkreta åtgärder som ni förslår och som ni tycker att vi ska vidta. Jag är såklart intresserad av att få fler förslag om det är så att ni har några.

Anförande nr 4

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Min fråga till dig, Karin, är: Vad är du beredd att göra för att fylla några av luckorna? Vilka uppdrag ser du att man kan ge till jobbtorgen och andra så att de kan hjälpa ungdomarna genom att ha jobb redo när gymnasiet är avslutat? Kan vi tänka nytt? Kan vi hitta en ny form av Stockholmsjobb för denna grupp?

Du har stor tilltro till civilsamhället, Karin, som redan i dag tar huvudansvaret. Kan staden tillsammans med dem hitta vägar för att ytterligare förbättra ungdomarnas chans att få jobb eller exempelvis ta körkort under skoltiden för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden? Har du några egna tankar om vad som skulle kunna göras?

Vi är beredda att samarbeta kring detta. Det är vårt gemensamma ansvar att se till att våra unga får hjälp med jobb så att de kan bygga sin framtid här med oss. Det räcker inte att vi nöjer oss med att erbjuda dem stöd i att söka extrajobb eller sommarjobb. Vi är självklart beredda att samarbeta.

Anförande nr 5

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Rashid har redan varit inne på mycket av det jag skulle säga om vad vi själva föreslår.

I svaret på interpellationen låter det som att allt fungerar bra och att det pågår många olika saker, men det som är glappet och det som jag själv tycker har varit svårt när det gäller denna fråga är att det i dag är civilsamhället som tar ett stort ansvar för denna grupp. Hur ska vi koppla civilsamhällets engagemang till det vi gör i staden? Detta skulle jag jättegärna höra mer om. Jag tänker på lite mer innovativa sätt, rådslag och annat. Olika initiativ har tagits från deras sida, och jag tänker att det nu är stadens tur att ta initiativ gentemot civilsamhället.

Sedan spelar både boendefrågan och ekonomin in när det gäller möjligheten till arbete.

Detta var några tankar från mig.

Anförande nr 6

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack för att ni blev lite mer konkreta!

Jag tror att vi alla behöver hjälpas åt när det gäller denna grupp. Man ska komma ihåg att gruppen ensamkommande enligt forskningen har goda förutsättningar att etablera sig, bättre än många andra grupper av nyanlända. Detta visar långsiktig forskning. Jag vill i detta sammanhang välja att se de möjligheter vi har, och det är samarbete med både näringsliv och civilsamhälle.

För att få det till protokollet: Vi alla i denna sal bör tacka civilsamhället för deras hårda slit i arbetet med denna grupp. Staden har, både under den föregående mandatperiodens styre och under det styre vi har i dag, haft ett gott samarbete med civilsamhället när det gäller till exempel boendefrågan och Stadsmissionen. Detta samarbete tycker jag absolut att vi ska värna.

Just därför undrar jag varför ni är så kritiska till den integrationspakt som vi har tagit initiativ till. Pakten syftar ju just till att knyta stadens arbete närmare det arbete som utförs i näringslivet och i civilsamhället. Många civilsamhällesorganisationer är anslutna till integrationspakten. Det pågår även ett separat arbete, som är ett budgetuppdrag och som har arbetsnamnet etableringscentrum. Där är syftet också att samla alla aktörer som på olika sätt har bäring på hur en nyanländ på bästa sätt kan etablera sig i Stockholm. Där ser jag att civilsamhället och näringslivet ska vara aktiva parter.

Det pågår alltså mycket arbete. Därmed inte sagt att vi täcker alla hål och luckor, utan för att en individ ska etablera sig på ett bra sätt behöver vi alla arbeta tillsammans: civilsamhälle, politik, näringsliv, utbildningssystem och enskilda.

Jag tackar för de inspel som ni har kommit med och hoppas att vi kan fortsätta att ha en bra dialog om detta.

Anförande nr 7

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Tack, Karin! Jag tycker att det är bra att fler händer ska kunna hjälpa denna grupp att komma i arbete. Integrationspakten är er åtgärd, men vi kan inte se någon effekt av den. Den är inte utvärderad. Därför tycker jag att det är bra att ha andra metoder och sätt för att dessa ungdomar ska komma in

på arbetsmarknaden. Bara för att man säger att staden lägger mycket kraft och resurser på samordningen för att möta behoven hos denna grupp betyder det inte att det är sant.

Det som behövs nu är en långsiktig och hållbar etablering för unga ensamkommande på arbetsmarknaden tillsammans med det civila samhället. Precis som du sa är det organisationer som har bred och lång erfarenhet av att skapa tydliga stödinsatser för unga ensamkommande. Om staden inte möter gruppens behov av snabb etablering på arbetsmarknaden riskerar unga ensamkommande att missa chansen att få en fristad via den nya gymnasielagen.

§ 4 Interpellation 2019:54 av Olle Burell (S) till skolborgarrådet Lotta Edholm (L) om att öppna upp skollokaler för föreningslivet

Anförande nr 8

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag ber att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 9

O l l e B u r e l l (S): Fru ordförande! Detta kan bli lite som sista avsnittet av minnenas kavalkad. Jag vill tacka skolborgarrådet Lotta Edholm, och jag är glad över att kunna använda den titeln nu.

Jag tackar också för möjligheten att ha en sista liten debatt här om en sak som jag är säker på att vi båda tycker är viktig, nämligen att använda skollokaler på bästa sätt, inte bara för det som de primärt är avsedda för utan också på kvällar och helger. Vi ska komma ihåg att våra elever går i skolan mindre än hälften av årets dagar. Det betyder att våra fina lokaler står tomma ganska mycket.

Jag har skrivit en interpellation om att öppna upp skollokaler för föreningslivet, och det är en uppföljning av något som vi drev hårt mot slutet av vår mandatperiod. Jag kan förstå att Lotta Edholm inte har kunnat prioritera denna fråga med tanke på den magra budget som nu måste hanteras i Stockholms skolor, men jag vill ändå passa på att här, inför fullmäktige, påminna om vikten av att bränna på när det gäller detta arbete.

Efter en interpellation eller motion som Dennis Wedin skrev till mig för några år sedan sa en moderat gentleman till mig här utanför att han egentligen höll med mig. Man hade hållit på i 25 år och försökt öppna upp skollokaler, men det fanns jättemycket byråkrati och administrativa problem kring det. Detta är alltså egentligen inte partiskiljande, men det handlar om hur mycket tid man kan lägga på det.

Vi har fått en lista, en återrapportering om vad som skett. En stor majoritet av de skolor som finns på listan är de som fanns på vår lista i augusti 2018. Det innebär att arbetet hela tiden måste fortsätta. Vinsten med det är att det bidrar till hållbarhet – ett hållbart Stockholm. Det är demokratisk hållbarhet men också ekologisk hållbarhet, för det är naturligtvis inte särskilt klimatsmart att låta lokaler stå tomma. Att det inte är självklart att det är ekonomiskt lönsamt beror på kommunal byråkrati, dum lagstiftning eller bristande innovativ förmåga. Det är detta som jag tycker att vi ska hjälpas åt med att lösa. Det är klart att alla förstår att lokalerna ska användas.

Vi i Socialdemokraterna vill se de kommunala grundskolorna som skolor mitt i byn och som ett huvudalternativ. Sedan finns det många andra bra komplement på den fristående sidan, eller så kan man välja en kommunal skola i en annan stadsdel. Att öppna upp skollokaler på kvällar och helger ökar stödet för verksamheten hos människor i allmänhet. Det är fin goodwill att kunna släppa in föreningar som har möten eller kulturaktiviteter, och detta gör att vi kan få ett Stockholm som håller samman.

Jag tackar för svaret och hoppas att det finns en reflektion över detta.

Anförande nr 10

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Egentligen råder det inga delade meningar om att man ska använda stadens lokaler så effektivt som det bara går. Detta gäller oavsett om det är en skola, ett äldreboende, en fritidsgård eller något annat. Vi har en lång tradition i Stockholm av att försöka använda våra lokaler så effektivt som möjligt.

Det framgår av interpellationssvaret att ganska många skolor nu är på gång att öppna. Icke desto mindre är det viktigt att påpeka att skolpengen, alltså de pengar som ska gå till lärarlöner, skolböcker, hyra och så vidare, aldrig kan gå till föreningars öppethållande eller aktiviteter, utan de som hyr in sig i skollokaler måste betala den fulla kostnaden så att det inte tas medel från skolpengen eller dess viktiga ändamål.

Den byråkrati som Olle Burell nämnde är till exempel att man måste hitta bra lås, man måste kunna låsa inne i skolorna så att en förening som kanske bara hyr ett klassrum kommer åt det rummet och inte resten av skolan och man måste se till att det finns städning och så vidare. Detta kan inte belasta en enskild skolas budget, anser jag, utan det måste i så fall den som hyr in sig betala för. Det är detta som har varit lite krångligt, och det är också detta som har gjort att tre skolor har fallit bort från listan. Det blev helt enkelt för dyrt, och då försöker vi hitta andra skolor i stället.

Det som jag kan se när jag tittar på listan är att det är relativt lätt i ytterstaden att hitta skollokaler som går att öppna men att det har varit svårare i innerstaden, trots att det kanske är i innerstaden snarare än i ytterstaden som man skulle ha ännu större nytta av det. Detta beror på hur skolorna är byggda och så vidare.

Utbildningsförvaltningen och Sisab arbetar med detta.

Anförande nr 11

O l l e B u r e l l (S): Fru ordförande! När vi nu har chansen att skriva ett testamente tillsammans vill jag framhålla en av de saker som är svåra att lösa. Lotta Edholm har varit inne på det. Det är tekniska saker som har med lås och larm att göra. Det är olika säkerhetszoner, och det har med städning att göra. Det finns många saker man kan komma på om man vill hindra detta och om man tycker att det är lite jobbigt och onödigt att hålla på med upplåtelse av skollokaler på annan tid än skoltid.

När vi hade kämpat oss igenom listan och trodde att vi med hjälp av ambitiösa tjänstemän hade kommit i mål var det någon som frågade hur man kan garantera att ingen har ätit jordnötter i lokalen kvällen före, ifall det finns någon jordnötsallergisk elev där nästa morgon. Det är sant att detta kan vara ett jättestort problem, men det är uppenbart att det går i många andra kommuner i större omfattning än hos oss och att det finns många positiva exempel.

Det vi upptäckte under arbetet var att många skolor upplåter sina lokaler på ett sätt som inte finns registrerat i centrala register och som man inte har koll på. Det har alltså inte funnits någon policy eller handledning, som helst ska vara positiv, för hur man kan låsa upp och använda skollokaler, men det finns goda exempel som kan spridas. En del väljer att ha lokalt anställda lokalvårdare som är där på kvällarna. Då är det helt plötsligt jättelätt med lås, om man nu inte har en avancerad teknisk lösning. Det var en

sak som kom fram. Det finns också skolor som under ganska många år kanske har tjänat en extra slant till sin egen kassa genom att hyra ut själva. Det är bra att de får in pengar till barnens verksamhet, men det rimliga är att utbildningsförvaltningen beslutar om en taxa som ska gälla så att det finns regler och riktlinjer för alla skolor.

Till sist: Man måste vara proaktiv. Vi i det här rummet är alla partiaktiva, demokratiskt aktiva och säkert aktiva i många olika föreningar. Där omges man av personer som på kvällar och helger, som de fritidspolitiker de är – numera även jag – med ljus och lykta letar efter bra lokaler. Och så kanske man ser hur det lyser på andra sidan gatan i en lokal som man vet har en jättefin aula, men det finns ingen möjlighet att boka.

Om jag vid det här laget ska våga vara lite visionär tänker jag till exempel på en sådan där bokningsajt, som Airbnb, hotels.com eller något annat – det finns olika lånebilar man kan ha. Man skulle kunna gå in på en karta och klicka på en punkt och sedan gå runt och se på de olika lokalerna, och sedan skulle det finnas ett schema där man själv direkt kan boka. Detta tycker jag är en bra vision, om man är kvalificerad att få göra detta. Vem som helst ska inte få hyra lokaler, men om man till exempel ingår i stadens föreningsregister hade det varit bra om man kunde boka lokaler på det sättet.

Anförande nr 12

Borgarrådet E d h o l m (L): Min enda poäng i detta är egentligen att det är jättebra. Vi ska använda stadens lokaler så effektivt som det bara går, oavsett om det är skolor eller andra lokaler. Men det är orimligt om kostnaden hamnar på skolan. Den måste hamna på den förening, organisation eller kanske till och med företag – det kan också fungera – som vill hyra in sig i en skola. De måste betala för detta.

Jag håller helt med Olle Burell om att det bästa naturligtvis är om det sker organiserat, till exempel genom idrottsförvaltningens organisation, för de har ju andra lokaler. När vi bygger nya skolor är det klart att det blir mycket enklare, med modern låsteknik där man med ett knapptryck kan bestämma vilka dörrar som ska vara öppna och vilka som ska vara låsta. Det är lite besvärligare med våra palatsskolor. Det är förenat med stora kostnader att ändra, och om man tar dessa stora kostnader måste man också veta att det är någon annan än den enskilda skolan som i slutändan betalar. Det får inte falla på Sisab, som sedan tar ut det genom högre hyror. Detta tycker jag inte är acceptabelt, och det kommer Liberalerna heller inte att verka för. Vi kommer att verka för att man öppnar upp skolorna så gott det går, men man måste se till att kostnaden faller där den ska och inte på stadens skolelever.

Anförande nr 13

O l l e B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag vill naturligtvis bekräfta det som borgarrådet Edholm säger, att skolpengen ska gå till det som den är avsedd för. Det är jag den förste att hålla med om, verkligen!

Det finns helt orimliga förväntningar hos många, även i denna sal och hos andra förvaltningar, på att skolan ska fixa det mesta. Som jag sa går barnen i skolan mindre än hälften av årets dagar, så skolan kan inte lösa alla sociala problem, till exempel. Det måste vi alla hjälpas åt med, med alla resurser. Därför behövs det budget också på andra områden. Kostsamma åtgärder på detta område ska inte leda till behov av högre

skolpeng, för den ska räcka till löner, läroböcker, mat och så vidare. Det skulle innebära att skolpengen måste höjas i onödan, och då betalas det ut skolpeng också till skolor som inte gör ett dugg för att bidra till ökad demokratisk möjlighet att använda våra lokaler.

Till det tillträdande skolborgarrådet vill jag säga: Det ska bli jätteroligt att se dig här. Det är ett viktigt uppdrag som jag är säker på att du kommer att klara väldigt bra. Jag vill skicka med att det finns en inventering som är gjord av Sisab. Vi begärde fram en lista, och de har gått igenom lokalerna och identifierat lågt hängande frukter. Det finns olika klassificeringar där. Det kan ibland handla om att det enda man behöver göra för att kunna ta in skolan i bokningssystemet är att ordna en handikapptolett, ett visst lås eller en liten ramp. De skolor som man ser i listan över det som har gjorts är alltså hämtade bland de lågt hängande frukterna. Då behöver det inte bli särskilt dyrt, men egentligen ska inte en enda krona gå från fel kassa eller till fel ändamål.

Återigen: Ni måste ligga på här så att det skapas ett system och så att utbildningsnämnden kan fatta beslut om riktlinjer, en taxa och ett system för detta som gör att man kan ta in de pengar det kostar från dem som hyr och sedan kompensera de skolor som fått en merkostnad. Det är en bra sak att göra. Och sedan har ni kanske goda kontakter med kommunistpartiet i Kina. De har ju skapat ansiktsigenkänningsmekanismer, och det kanske öppnar för väldigt kostnadseffektiva låssystem framöver – vem vet?

§ 5 Interpellation 2019:55 av Jan Valeskog (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om oegentlig upplåtelse av reklamtyta i staden

Anförande nr 14

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 15

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Denna interpellation handlar om att Region Stockholm vägrar betala drygt 20 miljoner kronor per år till staden i markupplåtelseavgift för sina reklamvitriiner på bussvädersskydden. På de nya reklamvitrinerna tjänar man omkring 410 miljoner kronor per år. Alla privata aktörer på marknaden måste betala markupplåtelseavgift, men Region Stockholm vägrar betala och slipper det också, uppenbarligen. Man kan undra varför.

Polisen har, precis som finansborgarrådet redovisade i sitt svar, redan avgjort frågan. Polisen säger i en rättsutredning att Region Stockholm måste betala de 20 miljonerna per år i markupplåtelseavgift till staden för sina reklamvitriiner. Detta innebär att Region Stockholm nu agerar olagligt och i en juridisk process garanterat skulle förlora denna principiellt viktiga fråga. För att spetsa till det ytterligare: Om staden skulle polisanmäla detta skulle regionråden Tamsons och Svenonius få skaka galler eller åtminstone få stå till svars.

Denna fråga gäller naturligtvis inte pengarna i första hand utan den viktiga principen om likabehandling och konkurrensneutral hantering av markupplåtelseavgifter. Privata och offentliga bolag eller organisationer måste behandlas lika. Privata bolag måste betala en markupplåtelseavgift, och likaså måste regionens bolag göra det. Allt annat är oacceptabelt.

Men vad gör finansborgarrådet? Under den förra mandatperioden inleddes diskussioner av stadsdirektören, och nu verkar frågan vara nedprioriterad till trafikkontoret, som inte kommer någonbart med Tamsons tjänstemän. Det är tjänstemän som uppenbarligen har direktiv från den moderata regionledningen att säga nej till att följa gällande regler i Stockholms stad. Då måste naturligtvis finansborgarrådet agera och inte bara fortsätta att hänvisa till lönlösa diskussioner genom trafikkontoret.

Jag undrar: Var går gränsen för finansborgarrådets passivitet? När är gränsen nådd i denna fråga?

Anförande nr 16

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är så härligt med interpellationsdebatt!

Jag kan fråga Jan Valeskog: Hur var det med din passivitet under den förra mandatperioden, när du uppenbarligen delegerade ansvaret för diskussionerna till stadsdirektören, utan att det egentligen hände något? Nu är det vi som har dialogen, och enligt de uppgifter jag får går samtalen bra.

Vårt besked är givetvis att lagstiftningen ska följas och att likabehandlingsprincipen ska gälla. Det förs nu en dialog om detta mellan trafikkontoret och regionen, och den kommer att pågå. Det handlar om huruvida det är digitala skyltar eller papper och så vidare, så det är lite komplext. Jag är trygg i att det pågår en bra diskussion mellan trafikkontoret och SL och att vi kommer att nå en överenskommelse, något som inte skedde under den förra majoriteten, där Jan Valeskog satt med.

Anförande nr 17

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Nu var det så att lösningen med reklamvitriiner dök upp väldigt sent under den förra mandatperioden. Som jag sa hade stadsdirektören förhandlingarna då, och sedan kom valet.

När vi har ställt frågan till trafikkontoret har vi fått svaret att det går väldigt trögt eller inte alls. Det är i och för sig positivt att finansborgarrådet är optimist, men om jag ställer frågan så här kan finansborgarrådet svara vid nästa tillfälle: Om det nu fortsätter att gå trögt och inte fungera eftersom regionen motsätter sig detta till hundra procent, hur kommer finansborgarrådet att agera då?

Jag måste lyfta fram borgarrådet Dennis Wedin, som plockade upp en boll som vi aviserade under den förra mandatperioden när det gäller Svenska Akademien, som vägrar att betala 6 miljoner kronor per år för Börshuset. Denna fråga driver man öppet och tydligt, och det tycker jag att man ska göra med den andra frågan också. Det handlar om 20 miljoner och om viktiga principer om likabehandling. Varför driver man inte detta politiskt? För mig är det helt okej om finansborgarrådet tar med sig borgarrådet Wedin i diskussionerna, för det behövs tydlighet.

Att hoppas räcker inte alltid. Jag tycker att det finns en intressant parallell i dessa två fall. Vi måste i alla våra roller i staden ha till uppgift att ta till vara stadens intressen och inte luta oss tillbaka.

Anförande nr 18

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jan Valeskog är extra trevlig i talarstolen i dag, märker jag.

Jag har lite annat att göra än att diskutera reklamvitriiner med SL. Det är berört borgarråd, i det här fallet Daniel Helldén, som borde ta den diskussionen tillsammans med ansvarig politiker på SL. Ett finansborgarråd har lite annat att göra, till exempel att fokusera på den låneskuld som Socialdemokraterna lämnade efter sig eller varför inte på de 5 miljarder som försvinner från Stockholm varje år i utjämning, i detta läge då regeringen tycker att det är väldigt bekvämt att lägga överallt större kostnader på oss kommuner.

Vi har att göra med större belopp än bara 20 miljoner. Det är miljarder som vi fokuserar på. Vi ska minska lånebördan och säkerställa att vi får ökade intäkter. Denna tydlighet finns det ingen tvekan om.

Anförande nr 19

Borgarrådet V a l e s k o g (S): I så fall går det ganska dåligt med prioriteringen, eftersom låneskulden ökar snabbt. Det kan vi konstatera. Det går dåligt med att få till bostadsbyggande och sälja mark, i motsats till under våra år. Ur det perspektivet är det alltså betydligt mer bedrövligt.

Som jag sa tidigare handlar det inte om pengar, utan det handlar om en viktig princip: att man behandlar företag och organisationer på samma sätt. Vi har alltså moderata politiker i regionen som obstruerar processen medvetet. Det är detta som är det allvarliga. Det är klart att tjänstemännen inte gör som de vill i en sådan principiell fråga, där polisen i en rättsutredning har sagt att regionen måste betala.

Det handlar mindre om huruvida det är 20 miljoner, 50 miljoner eller något annat. Man prioriterar ju att bråka om 6 miljoner när det gäller Svenska Akademien. Det är betydligt mindre än 20, såvitt jag kan räkna. Det är därför jag ställer frågan till finansborgarrådet och ingen annan. Det är ju moderata politiker som bromsar den mycket viktiga principen om likabehandling och som från regionens sida obstruerar. Det vore kanske enklare om moderata företrädare i staden tog upp detta i diskussioner med regionens ledande politiker. Det är ju vad det handlar om också. Det kan inte gärna fortsätta på det viset – att företag behandlas på olika sätt.

Anförande nr 20

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag tror inte att Jan Valeskog gick till Karin Wanngård och ville att hon skulle föra dialogen med SL på den tiden då det begav sig för honom. Men man kräver att oavsett vilken förvaltning eller bolag det gäller ska finansborgarrådet gripa in och visa handlingskraft när tjänstemän diskuterar frågan och det fortfarande förs en dialog.

Jag vet inte, men jag tror att de flesta är tacksamma över att vi fokuserar på stadens viktiga och långsiktiga utmaningar, nämligen att säkerställa att vi håller farten uppe i bostadsbyggandet, i ett läge där konjunkturen vänder, och att den investeringstakt som Socialdemokraterna lämnade efter sig inte resulterar i en alltför stor skuldbörda. Detta var något vi flaggade för, och vi försöker nu dämpa ökningstakten. Vi sa hela tiden att bördan kommer att komma därför att reavinstintäkter saknas. De reavinstintäkter man fick under den förra mandatperioden härrörde från tidigare mandatperioder. Detta ser vi resultatet av nu, och därför behöver vi fokusera mycket på miljarder.

Med all respekt för reklamväderskydden och vitrinerna är jag övertygad om att det är något som på ett utmärkt sätt kommer att kunna lösas på tjänstemannanivå, där det hör hemma och där jag har förtroende för att man kommer att hitta en lösning i samförstånd. Och ja, likabehandlingsprincipen gäller.

§ 7 Interpellation 2019:58 av Emilia Bjuggren (S) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om internationella klimatavtal

Anförande nr 21

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Även denna gång ber jag att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 22

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vet att många stockholmare med mig fick hoppet väckt om stadens krisinsikt när Stockholms finansborgarråd pressmeddelade att Stockholm varit med och utlyst klimatnödläge. Men ganska snart förtydligade Moderaterna att detta inte innebar att Stockholms stad hade förklarat något klimatnödläge. König Jerlmyr slog fast att Stockholm de senaste decennierna har gjort tillräckligt mycket.

Nästan identisk var den direkt följande hanteringen av Stockholms anslutning till Good Food Cities Declaration. Direkt efter att vi fått nyhetsrapporteringen om det undertecknade avtalet var både skolborgarrådet och äldreborgarrådet ute i samma medier och underströk att köttkonsumtionen inte ska begränsas enligt de gränsvärden som deklarationen anger. Denna hantering av att skriva under avtal i stadens namn är minst sagt beklaglig därför att den signalerar att just klimatfrågan inte behöver hanteras med samma seriositet som andra frågor. Där tror jag att det finns all anledning att tänka tvärtom.

Inför det senaste klimattoppmötet varnades världens länder om att vi har tio år på oss att ställa om ifall vi ska ha chans att nå ens tvågradersmålet. Som de flesta av oss vid det här laget vet finns verktygen för att göra omställningen i stor utsträckning i dagens städer, eftersom mer än hälften av världens befolkning numera bor i städer.

Hanteringen riskerar också att skada förtroendet för Stockholms stad som undertecknare i internationella sammanhang. Vem vill ingå avtal med en stad som man vet tar lättvindigt på avtal? Varför ska andra städer bry sig om att leva upp till de tydligt ställda kraven om Stockholm deklarerar att staden inte behöver göra detsamma?

I interpellationssvaret, som finansborgarrådet hänvisar till, finns inga svar på dessa viktiga frågor. Det är som sagt beklagligt för Stockholm, som annars har haft ett extremt gott rykte just i internationella sammanhang och varit en förebild i att ta avtal på största allvar och bara skriva under dem som vi avser att hålla.

Anförande nr 23

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Först och främst vill jag tacka Emilia Bjuggren för interpellationen. Jag håller med om att stadens agerande i frågan om klimatnödläge är minst sagt rörigt.

Redan i maj förra året ställde jag en fråga till miljöborgarrådet Katarina Luhr här i fullmäktige om Stockholm kommer att utlysa ett klimatnödläge. Hennes svar var nej. Nu är hon inte här och kan försvara sig, men hon var i varje fall tydlig på den punkten – inget klimatnödläge.

Sedan, efter ett initiativ av miljöorganisationen Extinction Rebellion och Klimatklubben Södermalm, skrev jag en motion om att införa klimatnödläge. Det var i juni. Den har inte behandlats ännu och kommer tyvärr inte att kunna behandlas i dag heller.

I oktober kom plötsligt nyheten att Stockholms stads styre ändå gått med på att kräva globalt klimatnödläge genom organisationen C40, och förvirringen tilltog ytterligare. Därför ställde jag en fråga i fullmäktige, den här gången till Anna König Jerlmyr, och undrade om man nu tänkte bifalla min motion eftersom man var för globalt klimatnödläge. Men så var det inte. Jag fick återigen nej till svar, och argumentationen var ungefär så här: Vi gör redan gör så himla mycket bra i Stockholm, och vi behöver därför inte utlysa klimatnödläge *här*. Men på andra håll är de mycket sämre, så *där* kan de kanske ha ett globalt klimatnödläge.

Det håller ju inte – det är motsägelsefullt. Man undrar: Vad är ni så rädda för? Om ni nu är så duktiga har ni väl ingenting att frukta? Det är väl bara att utlysa? Men det viktiga här är kanske att ni inte är så duktiga. Det är sant att Stockholm har kommit långt på många sätt i att minska utsläppen, men det beror mycket på gamla meriter. Vad har egentligen ni åstadkommit under den här mandatperioden? Sist jag kollade fanns inget beslut om att lägga ned Bromma flygplats, och de borgerliga vill både bygga ut Arlanda och bygga ännu en motorväg runt Stockholm – Östlig förbindelse. Vägtrafikarbetet i Stockholm ökade 2019, och fortfarande har ni ingen plan för hur det ska kunna minska i takt med målen. Och hela miljö- och klimatplanen, som skulle börja gälla vid årsskiftet, är fortfarande ute på remiss.

Nej, man får ingen känsla av att ni tycker att klimatet är en prioriterad fråga. Stockholms omställning har avstannat, och om den ens går framåt är det med myrsteg. Det duger inte, Anna König Jerlmyr. Det duger verkligen inte en vinter som denna, när vi har haft plusgrader i stort sett hela vintern, när det har varit snö bara ett par dagar och när blommorna började knoppas och flyttfåglarna kom tillbaka i februari. Då råder det väl ändå ingen tvekan om att det är ett nödläge även här i Stockholm?

Anförande nr 24

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Stockholm är faktiskt en av få mindre städer, vilket vi är internationellt, som får vara med i styrelsen för C40. Vi kommer att ha styrelsemöte nästa vecka. Det är något unikt att vi får ta plats i ett styrelserum med städer som är mångdubbelt större. Där har vi verkligen, reellt inflytande på klimat- och miljöfrågorna. Detta är något som har skett under det senaste året.

Ordförandeskapet i Eurocity, som vi nu leder och där 135 andra europeiska städer ingår, innebär att Stockholm nu axlar ansvaret för att visa vägen i klimatfrågorna. Man tittar på Stockholm när man vill inspireras av hur vi jobbar klimatsmarta hamnar, energieffektivisering, biokol och all den innovation och utveckling som sker i vår stad och som vi ska vara oerhört stolta över. Ta bara vår fjärrvärme, som till stor del har bidragit till att vi har minskat CO₂-utsläppen med över 60 procent sedan 1990.

Man ska vara försiktig med att uttrycka sig i form av nödläge och att utlysa det i Stockholm, för då är det något drastiskt som har skett till det sämre. Vi har kommit väldigt långt sett till historien. Däremot ser problemen helt annorlunda ut

internationellt. Det var aldrig fråga om att Stockholm skulle utlösa klimatnödläge när vi möttes i Köpenhamn, utan det var fråga om att C40 ville utlysa globalt nödläge. Ett antal städer ställde sig bakom detta. Alla har inte utlyst lokala klimatnödlägen, men däremot ställer vi oss bakom att det finns ett globalt klimathot. Detta ställer vi oss alla bakom. Vi ser bränder, torka och andra miljökatastrofer i uppvärmningens spår, och detta ska vi alla ha höga ambitioner att motverka. Det är därför Stockholm ska vara världsledande i att efterleva Parisavtalets intentioner. Detta gick den grönbå majoriteten till val på.

När det gäller matstrategin blev det lite missuppfattning. Jag tror att det kan bli det när det handlar om en artikel som bygger på en uppskattad konsumtion av kött i Stockholm. Artikeln och rubriken var missvisande. När vi tittade på deklARATIONEN såg vi att mållåret var 2030, inte 2020, där vi befinner oss i dag. Det var också utslaget på befolkningen. Vi kunde se att den matpolicy som vi redan har, som vi precis har antagit, som är väldigt ambitiös och som vi är stolta över kan gälla. Det är utslaget på befolkningen, och man får undanta riskgrupper och så vidare. Detta ligger tio år framåt i tiden, så vi behöver inte leva upp till allt här och nu. Det var också vad alla städer sa.

Vi kommer givetvis att rapportera kontinuerligt om hur vi jobbar med matfrågor, och där ligger Stockholm i framkant. Jag kan gärna komma in på själva matpolicyn, men då tiden nu är ute för min del får jag återkomma lite senare i debatten.

Anförande nr 25

M a r i a J a n s s o n (FI): Ordförande! Jag tycker att det är lite intressant att fundera över hur den grönbå majoriteten resonerar när det gäller miljöfrågorna. Man skulle kunna säga att avtalet och svaret på interpellationen handlar om att både ha kakan och äta den, eller rättare sagt både ha biffen och äta den.

Jag tycker att det är bra att man har skrivit under om klimatnödläget, men det är tragiskt att man tycker att det inte gäller Stockholm. Vi är överens om att det är en global kris, och jag tror också att vi alla är överens om att alla som gör något gör klimatkrisen antingen värre eller bättre. Det finns inga gränser när det handlar om klimatet. Det betyder att alla måste bidra.

Varje gång som vi i den rödrosa minoriteten kommer med förslag i form av motioner är svaret att man tycker att det är jättebra, att man jättegärna vill göra det men att man inte vill säga ja till motionen och binda upp sig. Det är lite samma fenomen med överenskommelsen. Man säger att det är ett klimatnödläge, men just vi behöver inte göra något mer åt det.

Jag tycker att detta är lite synd. Man säger att alla tittar på Stockholm och att vi är världsledande, men vad ser de som tittar på Stockholm? Jo, en stad som har satsat mycket på detta men som bara är beredd att satsa tills vi är *lite* bättre än alla andra. Att vi går hela vägen fullt ut och gör det vi kan ser inte de som tittar på Stockholm, så som politiken förs i dag. Det är ganska anmärkningsvärt att man säger att vi har en policy och att den räcker – att det räcker med att vi fasar ut köttet till 2030 eller fasar in mindre kött i skolan eller något. I dag är det skitlätt att ersätta kött. Det är helt oproblemiskt – folk känner inte ens skillnad på smaken.

Jag tycker att man kan göra mer om man kan och vill. Det är detta de som tittar på Stockholm internationellt ska se: att här är en stad som är jättebra men som hela tiden vill göra mer. Det räcker inte att följa de konventioner som finns, som vi vet är framförhandlade till minsta gemensamma nämnare och där mål sätts upp mål som enligt all expertis är på tok för låga och långsamma för att göra någon skillnad för klimatet. Jag tycker att den som tittar på Stockholm ska säga: Där är en stad som gör allt de kan. Där finns en stor politisk vilja att få till åtgärder som räddar klimatet nu, inte bara för Stockholm utan också för andra länder och städer runt omkring.

Anförande nr 26

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Finansborgarrådet lyfter fram hur Stockholm som en av få mindre huvudstäder eller storstäder får ta plats i viktiga internationella sammanhang. Det är såklart bra att finansborgarrådet är stolt över detta. Min interpellation handlar också om det, förutom klimatnödläget i sig, för anledningen till att Stockholm har fått denna möjlighet är att vi alltid tagit denna roll och uppgift på mycket stort allvar. Vi har varit besvärliga i Stockholms stad på så sätt att vi har vägrat att underteckna avtal som vi inte kan leva upp till. Vi har lagt vikt vid att när vi skriver under deklARATIONER gör vi det på fullt allvar och är beredda att ta ansvar för alla delar i dem. Jag är övertygad om att det är just detta som gör att större städer ser Stockholm som en lämplig partner och ibland också förebild. Det är beklagligt om denna hållning nu urvattnas därför att man vill få snabba rubriker via sina pressmeddelanden.

När det gäller det specifika klimatnödläget är det fascinerande att återigen få höra att det gäller någon annan, någon annanstans, globalt men inte här. Stockholmare konsumerar långt över det globala snittet. Det är klart att vi, även om vi inte producerar betong eller stål inne i Stockholms territoriella rum, påverkar utsläppen globalt – mycket – inte bara i landet utan även utanför landets gränser. Om vi menar allvar med att det är ett klimatnödläge är det klart att Stockholm ska vara med och ta ansvar för att vi klarar att stoppa detta nödläge.

Hur ska andra städer kunna lita på Stockholm i framtiden om vi menar att avtal kan skrivas under på övergripande nivå eller tycker att vi inte behöver leva upp till allt just nu? Jag är övertygad om att detta är en beklaglig hållning som riskerar att göra att man inte tar oss på samma stora allvar som man har gjort fram till i dag.

Anförande nr 27

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande! Det var kul att höra att Stockholm tar mer aktiv del i C40-nätverket. Jag håller med om att vi har gjort mycket som är bra i Stockholm för att minska utsläppen. Anna König Jerlmyr nämnde ett par grejer, såsom biokolsanläggningen. Men den infördes under den förra mandatperioden, och det är vi som har motionerat om att göra en mer storskalig anläggning. Hon nämnde också fjärrvärme, men den byggdes ut långt före majoritetens mandatperiod. Vi har tunnelbanan, som är en stor hjälp för att minska utsläppen i Stockholm, och vi har såklart ett fossilfritt elsystem i Sverige och så vidare.

Allt detta är jättebra och har bidragit till att minska utsläppen, även här i Stockholm. Men vad har ni i majoriteten gjort under denna mandatperiod? Jag hörde inte något om det. Jag tycker att det är lite tråkigt, men jag hoppas att ni kommer igen. Nu rullar det

ju planer som är på remiss, så det hinner kanske hända något under denna mandatperiod. Det vore viktigt.

Jag förstår fortfarande inte riktigt varför ni är så rädda för att ta den här bollen med klimatnödläge när ni nu ändå har gått med på det globalt. Anna König Jerlmyr säger att det inte är alla som har skrivit under som själva har utlyst lokalt. Det stämmer säkert, men ganska många har gjort det. Enligt Wikipedia har nu 1 400 städer i 28 länder utlyst klimatnödläge. Ganska många har ändå gjort det, och jag förstår fortfarande inte riktigt var skon klämmer.

Jag tycker att jag får bekräftat synen att vi gör så mycket bra här att det inte riktigt behövs, men det är en lite underlig syn på denna fråga. Just klimatfrågan är så internationell som den kan bli. Det är inte bara våra utsläpp som drabbar andra, utan andras utsläpp drabbar också oss. I en sådan här fråga måste man göra allt man kan, även om man av historiska skäl har gjort en del saker bättre än andra.

Anna König Jerlmyr säger att det är drastiskt att utlysa nödläge. Ja, det är lite drastiskt, men situationen är ju drastisk. Jag nämnde den vinter vi har haft, och det finns en massa andra exempel. Nu är det visserligen sommar i Antarktis, men det är barmark där nu. Jag har lite svårt att förstå hur man som ansvarig politiker kan tänka på så mycket annat än att göra det allra bästa och det allra mesta för att minska utsläppen.

Anförande nr 28

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Säg det till Jan Valeskog, som tänker mest på reklamvitriiner, Rikard Warlenius!

När det gäller klimatet tänker vi faktiskt en hel del på det. Nu fokuserar vi vårt arbete oerhört mycket på att göra ytterligare insatser. Jag tycker att ni lägger orden i min mun – att vi säger att allt är bra, att vi har gjort tillräckligt och att vi nu kan luta oss tillbaka. Hela miljöprogrammet och klimathandlingsplanen visar ju en väldigt offensiv politik när det handlar om solceller och energieffektivisering. Vi har offensiva mål som jag tror är mer ambitiösa än i många andra städer.

Visst, vi säger också nej till deklARATIONER, Emilia Bjuggren. Vi säger nej till deklARATIONER om healthy streets, för vi ansvarar inte för kollektivtrafiken och kan inte skriva på dem. Vi har haft en diskussion om fossilfria byggarbetsplatser, vilket jag tycker är otroligt intressant, men frågan är vilket årtal – 2025? Vi i Stockholm har haft en dialog och många möten med branschen om detta. Det finns alltså en stor seriositet kring de deklARATIONER vi undertecknar.

Även vår matpolicy sträcker sig till 2030. Sköra grupper, som äldre, små barn och andra, är undantagna. Det handlar också om att kunna ställa om. Det kommer ny teknik, och man kommer att titta på Stockholm också i framtiden och hitta det innovativa. Vi har en hel rörelse, om ni inte har träffat dem: Future Food-Tech, som tittar på 3D-printad mat och annat. Där händer jättemycket, men det är framtiden, inte här och nu.

Det vi däremot gör är att säkerställa att vi har regelverk för att fiskar ska vara fiskade på ett certifierat sätt i säkra vatten och på ett säkert sätt. Vi tittar på antibiotikaresistens

för att motverka det när vi upphandlar mat. Vi tittar också på djurskydd och annat. Detta har vi byggt in i våra matpolicyer. En hälsosam mat innebär att man ska äta något mindre kött. Det är bra för alla, tänker vi. Det handlar inte bara om klimat, utan det handlar också om hälsoeffekter.

Det händer som sagt mycket nu. Jag vet att det finns många kommuner runt om i Stockholm som utbildar sina skolchefer i att ställa om. Det är gratis utbildning. Många företag och livsmedelsproducenter erbjuder detta för att utbilda skolkökspersonal i att jobba mer med vegetariska alternativ. Detta är något som stockholmarna själva efterfrågar.

Jag tycker att vi ska vara stolta över den matpolicy vi har. Den gäller. Sedan kommer vi säkert att ha ännu mer ambitiösa mål om tio år, men det är framtidens politiker som får ta beslut om det.

Anförande nr 29

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Nu är inte miljöborgarrådet här i dag och kan svara på frågor. Jag tänker ändå att det kan vara bra att svara lite på det som Rikard undrade över när det gäller hur vi arbetar i dag och vad vi vill göra framöver.

Som ni känner till gick miljöprogrammet och framför allt klimathandlingsplanen ut på remiss i december. Där slås fast att staden som organisation ska bli helt fossilfri till 2030, och till 2040 ska staden som helhet bli inte bara klimatneutral utan också klimatpositiv. Vi ska alltså ha nettopositiva utsläpp till 2040, enligt planen.

Till detta har vi tagit fram klimathandlingsplanen, som säger hur detta ska gå till. Den innebär införandet av den så kallade koldioxidbudgeten. Där kommer man att ge olika utsläppsbeting till varje enskilt bolag och varje enskild förvaltning inom Stockholms stad och ange vad varje ärende kommer att innebära och hur mycket man har för att klara Parisavtalets mål till ett visst datum. Där listas också vilka åtgärder varje enskilt bolag och förvaltning ska genomföra, med hur mycket dessa åtgärder kommer att minska koldioxidutsläppen och hur detta tidsmässigt ska kunna gå till. Planen framöver är väldigt detaljerad.

Utöver detta har vi klimatmiljarden, som vi har tagit fram och budgeterat för i Stockholms stad i år. Vi har precis, nu i veckan, presenterat åtgärder för 145 miljoner, som framför allt förvaltningarna har fått. Dessa åtgärder är till exempel solcellsanläggningar, mer energieffektiverade vitvaror, skräpkorgar med solcellskomprimering och elcyklar till hemtjänsten. Det listas specifikt vad de kommer att ge för minskningar. Klimatmiljarden hade vi också under den förra mandatperioden, och den fungerar väldigt bra, upplever vi. Den ger konkreta resultat. Detta är ytterligare en viktig grej att ta med.

Anförande nr 30

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tycker såklart att det är bra att både klimatmiljarden och matstrategin har fått överleva trots majoritetsskiftet i staden. Jag tycker också att det är bra att en miljö- och klimathandlingsplan är på väg. Sedan är det klart att jag har mycket åsikter om dessa planer – hur sent de kommer, att resurserna

för att göra energieffektiviseringarna saknas, vilket inte minst miljöförvaltningen själva pekar på, och även en del saker som man helt enkelt väljer att inte ta upp i klimathandlingsplanen men som hade kunnat åstadkomma stora utsläppsminskningar. Men den debatten tänkte jag inte ta här i dag utan när planerna kommer tillbaka efter remissbehandlingen. Jag hoppas såklart att majoriteten skärper till planerna lite innan det är dags att besluta om dem i kommunfullmäktige.

Det som min interpellation handlar om är relationen mellan avtal som tecknas internationellt och i Stockholm, specifikt gällande klimatnödläget. Jag tycker att denna debatt bara stärker bilden av att det inte är hållbart att ha en röst i världen och en här hemma. Mitt tips, eller förslag, till majoriteten är att ni helt enkelt gör om och gör rätt. Ta ansvar för att ni har undertecknat deklARATIONEN, och lev efter den även här i Stockholm!

Anförande nr 31

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag håller också med om att det nu blev många debatter på en gång. Jag har aldrig sagt, Martin, att ni inte gör någonting. Men det är verkligen inte mycket konkret ni kan peka på än, och det har ändå gått ganska lång tid av den här mandatperioden. I stort sett alla saker du nämner är sådant som hänger kvar sedan förra mandatperioden. När det gäller målsättningen om att vi ska vara fossilfria 2040 har ni visserligen lagt till att det ska vara positivt, och det är antagligen tack vare CCS-anläggningen i Värtahamnen. Det är väl bra, men annars är det inte så mycket nyheter.

Det jag framför allt tycker är anmärkningsvärt är att ni, i det här nödläget som vi och väldigt många stockholmare känner av, inte ens får fram ett miljöprogram i tid innan det gamla löper ut. Det löpte ut vid årsskiftet, och ni har haft väldigt lång tid på er. Det var känt sedan många år tillbaka att det skulle löpa ut, och först nu i mars, som det till och med är i dag, är det nya ute på remiss. Det innebär ett förlorat år när det gäller miljöprogrammet och den klimathandlingsplan som ingår i det. Även när det gäller klimatmiljarden har investeringarna vad jag förstår minskat jämfört med 2018, det vill säga förra mandatperioden. Målet om att minska trafiken har legat fast jättelänge, sedan förra mandatperioden, och fortfarande finns ingen handlingsplan för hur det ska gå till; det kommer i årets budget.

Som jag har sagt är känslan av att det råder klimatnödläge ingenting som präglar den här majoriteten, tyvärr.

Anförande nr 32

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag vill bara klargöra att beslutet i Köpenhamn var att det internationella globala nätverket C40 utropade klimatnödläge. Det gällde globalt, och det var detta som städer sedan ställde sig bakom. Det var alltså aldrig fråga om huruvida Stockholm skulle beröras eller inte. Det är ett uttryck för att man ser att detta framför allt gäller utvecklingsländer och andra. Även städer som Köpenhamn hade dock betydande skador efter skyfallen för några år sedan, så det är klart att också andra städer drabbas i klimatförändringarnas spår. Detta är något som tas på stort allvar och som vi nu engagerar oss i globalt, och jag tycker att det är viktigt att även Stockholm finns med i de sammanhangen.

Det handlar inte om ett förlorat år. Vi har uppmanat alla nämnder och bolag att använda sig av remissutgåvan av miljöprogrammet och klimathandlingsplanen så att man har med dem i verksamhetsplanerna för året. De finns alltså inarbetade just för att man ska ta hänsyn till de ambitioner och målsättningar som sätts upp där.

Anförande nr 33

M a r t i n H a n s s o n (MP): Det sista som Anna säger är oerhört viktigt. Vi har redan uppmanat nämnderna och bolagen att arbeta in remissversionen. På så sätt kan man inte se det som ett förlorat år.

Vi har också såklart gjort förstärkningar inom den ordinarie budgeten. Därutöver har vi också klimatmiljarden. Det är viktigt att komma ihåg att detta finns med.

Det finns en del nyheter. Utöver målet att staden ska bli klimatpositiv, vilket anläggningen i Värtan mycket riktigt kommer att möjliggöra, är utsläppsbetingen och koldioxidbudgeten också nyheter. Detta är oerhört konkret. Varje enskilt ärende ska hela tiden kunna relateras till Parisavtalet. Det finns en lista över vilka åtgärder som ska genomföras vid vilken tidpunkt och hur mycket de kommer att innebära.

Detta kommer såklart också att innebära att vi måste budgetera ordentligt för det här även inför nästa års budget – det är alldeles självklart.

*§ 11 Frågestund**Fråga nr 1. Medborgarnas trygghet i, och nöjdhet med, Stockholms stad*

Anförande nr 34

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Vårt vackra offentliga rum tillhör alla. Oavsett kön, ålder och varifrån man kommer ska man kunna röra sig fritt, och alla ska känna sig trygga i vår vackra stad Stockholm.

Men efter en genomgång av stadsdelsnämndernas årsberättelser för 2019 kan jag konstatera att medborgarna upplever att tryggheten minskar. Andelen stockholmare som upplever trygghet i sin stadsdel har minskat i 12 av stadens 14 stadsdelar. I Hägersten-Liljeholmen har siffran gått ned med 15 procentenheter, i Södermalm med 10 procentenheter och i Hässelby-Vällingby med 9 procentenheter. Hur ser finansborgarrådet på att tryggheten har minskat så drastiskt från 2018 till 2019 års undersökning, och vilka insatser tänker du vidta för att bryta trenden?

Anförande nr 35

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi kan väl slänga undersökningar mellan varandra. Jag kan också visa på att tryggheten ökade varje år under Alliansens föregående period men att trenden bröts 2017 när Karin Wanngård var finansborgarråd och att det sedan dess har fortsatt att försämrats, enligt trygghetsmätningarna.

Men det ska jag inte göra, utan jag ska faktiskt förstärka det som Karin Wanngård säger. Vi upplever att många stockholmare känner sig otrygga. Det har att göra med allt vi läser om: rån mot barn och skjutningar i bostadskvarter. Man upplever också att det generellt är en otrygg miljö på många håll. Det sker skjutningar och öppen droghandel vid tunnelbanestationer och så vidare.

Allt detta ser vi också och tar på stort allvar, och det är därför vi gör historiska satsningar på tryggheten. Vi skulle verkligen önska att vi kunde vända utvecklingen mycket snabbare än vad som kanske är möjligt. Det tar nämligen lite tid med de trygghetsproblem vi ser.

En del kan vi göra preventivt från kommunens sida, men mycket handlar också om polisiära befogenheter: att minska införseln av vapen och droger till vårt land, givetvis, och att tillsammans med berörda myndigheter säkerställa mycket av den situationella preventionen så att det finns kameror och närvarande poliser så att man upplever trygghet. Samtidigt kan vi från kommunens sida fokusera väldigt mycket på det förebyggande.

Vi jobbar på bred front, både förebyggande och när det handlar om den situationella preventionen för att öka upplevelsen av trygghet. Vi tar otryggheten på allvar, och vi inser också att den ökar. Vi har förståelse för detta när vi ser den typ av brottslighet som finns i vår stad men också runt om i Sverige. Vi tar detta på allvar, och vi kommer att fokusera på tryggheten under de här åren.

Anförande nr 36

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Trygghetsfrågorna bör man fokusera på. De tillhör de viktigaste frågor man ansvarar för som finansborgarråd här i staden. Jag känner inte riktigt att du tar det du själv som finansborgarråd ansvarar för på fullaste allvar.

Vi kan också se att nöjdheten med städningen har minskat, i Östermalm med 14 procentenheter, i Hägersten-Liljeholmen med 13 procentenheter och i Skärholmen med 12 procentenheter. Inte heller här kan finansborgarrådet avsäga sig ansvaret, när det handlar om stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park- och grönområden.

Jag är inte nöjd med ditt svar. Jag är inte heller särskilt nöjd med det raljanta tonläge som du har lagt dig till med i fullmäktige under dagen. Svara i stället på frågan: Vilka åtgärder tänker finansborgarrådet sätta in? Det är dags att ta ansvar!

Anförande nr 37

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack så mycket, Karin Wanngård, för frågan! Jag försökte säga att jag inte är nöjd med den otrygghet vi ser. Och jag försökte redogöra för några av de insatser vi gör. Men det är klart att man från oppositionens sida alltid kan säga: Vi fick inte svar; det var inte tydligt nog. Det är alltid så det låter.

Vi gör historiska satsningar på tryggheten, men det är klart att vi skulle kunna göra ännu mer. Vi satsar på städning i parker och offentliga rum. Men om vi från kommunens sida skulle kunna bötfälla nedskräpning, exempelvis, är det klart att vi skulle kunna komma åt problemet i större utsträckning.

Jag tycker också att vi ska ha en diskussion om det moraliska. Man kastar inte fimpar och skräp på marken eller i naturen. Vi kommer alltid att kunna öka budgeten för städning och renhållning, men vi måste också inpränta i våra barn och unga och i andra – för stockholmare skräpar ned mer än någonsin – att vi går till papperskorgen eller fimpstationen och slänger vårt skräp eller vår fimp. Nedskräpningen ökar, och det gör mig bekymrad.

Men att vi tar nedskräpning och otrygghet på allvar finns det ingen tvekan om. Detta vittnar vår budget om, för vi gör historiska trygghetsatsningar.

Anförande nr 38

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Trygghetsarbetet kräver högsta prioritet och att staden som helhet ansvarar. Detta kräver att man samverkar med polis, handlare och övriga aktörer för att säkerställa tryggheten för stockholmarna. Och det kräver att finansborgarrådet tar ansvar för det som du har ansvar för. Så fort du står här i talarstolen är det alltid någon annan som gör fel. Det är det tidigare styret i staden som gjorde fel. Men här och nu, finansborgarrådet, kan du ta ansvar. Gör det!

Jag kan skicka med några råd: Utöka trygghetsfonden, inför fler ambulerande ordningsvakter, satsa bredare på avhopparverksamheten och investera i förskola, skola, fritidsledare, socialsekreterare och lärare! Prioritera helt enkelt detta före skattesänkningar!

Anförande nr 39

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordningstvakter, som Karin Wanngård motsatte sig vartenda år när vi lade fram det i opposition, är nu en väldigt bra insats därför att den uppskattas av medborgarna. Det är faktiskt befängt!

Några exempel på vad jag har tagit ansvar för: Jag har säkerställt att det nu finns ett samarbetsavtal med polisen, som också genomsyrar hela Stockholms stad – alla bolag och alla verksamheter – med tydliga instruktioner för hur man ska jobba. Man ska dela lägesbild, handlingsplan, uppföljning och så vidare gällande trygghetsarbetet.

Vi säkerställer också platsutveckling, där vi har den samverkan som Karin Wanngård efterfrågar. Handlare, fastighetsägare och andra går gemensamt ihop för att göra platser trygga. Det fanns inget avhoppprogram tidigare. Det har vi börjat bygga upp nu, under det år då vi har styrt. Detta är klarspråk och visar tydligt på vårt engagemang för ett Stockholm med ökad trygghet.

Vi är inte nöjda så länge det finns otrygghet, och det gör det. Men vi tar otryggheten på allvar, och vi kommer att jobba för att göra Stockholm tryggt.

Fråga nr 2. Stadens beredskap mot Coronaviruset

Anförande nr 40

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill börja med att säga att vi har haft avhopparverksamhet länge i Stockholm.

Nu ska vi dock tala om virus. Vi har alla sett rapporteringen om coronavirusets spridning. Vi vet att vi har konstaterade fall här i Stockholm. Det är väldigt tydligt att många medborgare är oroliga för smittspridning. Inte minst har vi läst om många föräldrar som har varit oroliga nu när barn kommer hem efter sportlov och kanske har varit utomlands.

Jag vet att staden arbetar med denna fråga, men jag skulle vilja ta tillfället i akt och fråga dig, Anna, vad staden har för beredskap och vad som görs för att förhindra spridning av coronavirus.

Anförande nr 41

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack, Clara, för en mycket relevant fråga! Jag kan informera om att vi kommer att ha en särskild dragning om detta för borgarrådsberedningen på onsdag. Men jag vill ändå givetvis ta tillfället i akt att belysa att det finns en beredskap.

Vi har daglig kontakt med berörda förvaltningar och bolag, och vi följer läget varje dag i våra verksamheter. Hittills har vi inte sett någon anledning att vidta praktiska åtgärder, men detta kan komma att ändras. Vi följer givetvis rekommendationerna från expertmyndigheterna, som Folkhälsomyndigheten, och säkerställer att information ges till skolelevers vårdnadshavare och att det förtydligas för rektorer i skolorna hur de ska agera till exempel om elever befunnit sig i riskområden. Vi följer hela tiden instruktionerna och är beredda att ändra våra rekommendationer från dag till dag. Vi

har en dialog med berörda myndigheter och verksamheter och lägger ut information på intranät och hemsidor. Vi har också givetvis kontakt med sjukvården och regionen samt med Storstockholms styrgrupp, där brandförsvaret, polis och andra myndigheter finns med, liksom länsstyrelsen.

Anförande nr 42

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack så jättemycket för svaret! Det är otroligt viktigt att stadens medborgare kan känna sig trygga med att vi har en god beredskap, att informationen är tydlig och att våra verksamheter vet vad de gör och varför. När händelser och smittspridning av denna typ sker är det naturligt att många blir oroliga, särskilt de som tillhör en riskgrupp eller har anhöriga som gör det.

Jag tänker särskilt på stadens ansvar för äldre inom äldreomsorg och hemtjänst. Detta virus är att likna vid ett aggressivt influensavirus. Dödligheten är inte högre än för vanliga influensavirus, som det ser ut nu, men är högst för samma riskgrupper som vid influensa, det vill säga äldre och lungsjuka. Än så länge finns inget vaccin. Hur kommer staden att arbeta särskilt för att förhindra smittspridning till exempel vid äldreboenden och hemtjänst och inom den typen av riskgrupper?

Anförande nr 43

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vet att det finns rutiner när det gäller hur man ska skydda sig med handsprit och kanske skyddsutrustning och så vidare, om det skulle behövas, men också för att förebygga smittspridning, givetvis. Det finns också instruktioner och rekommendationer från exempelvis Folkhälsomyndigheten. Jag vet att detta också har gått ut mer i detalj till ansvariga för de respektive verksamheterna. Det sker också dagliga avstämningar vid stadsledningskontoret, där alla berörda förvaltningsdirektörer med flera är med. Man har också kontakt med masarna, regionen och så vidare för att se om man behöver inskräpa detta.

Men det finns givetvis beredskap för att förebygga smittspridning och säkerställa att det finns tillräckligt mycket materiel. Detta kan också vara en fråga nu när vi har läst att det kan bli en bristvara.

Anförande nr 44

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Min sista fråga gäller återigen detta med skolan. Många föräldrar är ju oroliga och ställer kanske frågor som inte alltid är lätta att hantera för rektorer, skolledare och förskolechefer. Det kan handla om var barnens kompisar har varit på sportlovet och sådana saker, som man inte kan lämna ut hur som helst. Vad har vi för stöd för våra medarbetare? Jag tänker framför allt på chefer, förskolechefer och så vidare. Finns det anledning att se över rekommendationerna till skolorna om till exempel ogiltig frånvaro för den som väljer att ha sitt barn hemma?

Anförande nr 45

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vet att informationen till rektorer har förtydligats under dagen. Om man exempelvis har varit i ett riskområde och som vårdnadshavare är bekymrad eller lite rädd kan man ansöka om ledighet. Då kommer

eleven inte att bli anmäld för olovlig frånvaro av Stockholms stad. Men rekommendationen är ändå att gå till skolan.

Många elever i Sverige har kommit tillbaka från sportlovet. Stockholm tillhör de sista – det är sportlov även denna vecka i delar av Sverige. Många har varit på sportlov och kommit tillbaka, och såvitt vi känner till har det inte skett någon smittspridning. Men vi följer givetvis detta dagligen. Som förälder har man möjlighet att ansöka om ledighet.

Fråga nr 3. Är det meningen att stadens samtliga badanläggningar ska få nya reningsverk i samband med reovering och ombyggnad framöver?

Anförande nr 46

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande och Dennis! Vi ställer oss väldigt positiva till att vi har fått ett nytt bad på Järva. Vi hoppas att det framgent också satsas på stadens samtliga badanläggningar eftersom de har ett stort uppdämt reoveringsbehov. Jag tänkte dock fråga: Varför ska man kunna bada med kläder på just på Järvabadet?

Anförande nr 47

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är jättebra att frågan om våra simhallar och hur vi jobbar med dem uppmärksammas. Det gör vi på många olika sätt. Som västerortare är jag särskilt nöjd inte bara med att få vara med när vi nu öppnar Spångabadet efter en reovering utan även med att få berätta hur fint det kommer att bli på Järvabadet, det utomhusbad som nu står klart och som dessutom, ska tilläggas, klarar budget.

Detta är ett tecken på att vi har full rulle och på hur vi jobbar med våra simanläggningar, vilket vi gör på olika sätt runt om i hela staden, exempelvis när det gäller vattenreningen. Vi ser till att detta funkar på anläggningarna, och vi försöker använda bästa möjliga teknik.

När det gäller Järvabadet har man jobbat på olika sätt för att det ska vara en inkluderande simbassäng för alla. En sak som man har kollat på och som du nämner är att det exempelvis ska gå att bada med fler plagg på sig. Detta är inte en helt ny innovation, utan man använder sig av den teknik som finns för att detta ska vara möjligt. Ett viktigt syfte med detta bad är givetvis att få upp simkunnigheten, inte bara i området utan i hela Stockholm. Vi vill såklart locka till oss alla grupper och se till att de får möjlighet att lära sig simma. Då är det jättebra om vi använder oss av den nya teknik som är möjlig.

Vi jobbar givetvis vidare inte bara med vattenreningen utan även med reoveringen av våra simhallar runt om i hela Stockholm. Som Peter Wallmark påpekar har vi ett övergripande upprustningsbehov, som vi givetvis tar på stort allvar.

Anförande nr 48

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag måste delge ett citat av dig i Stockholm Direkt den 20 februari. Där säger du: ”Vi är väldigt stolta över att ha byggt ett bad som är så pass inkluderande – vem som helst är välkommen här.” Min fråga till fastighetsborgarrådet måste då bli: Vilket bad anser du att folk inte är välkomna till i dag? Är inte alla välkomna till stadens samtliga bad?

Anförande nr 49

Borgarrådet W e d i n (M): Tack för frågan! Det jag försöker säga där är givetvis att detta är ett bad där vi verkligen har fokuserat på att locka till oss grupper som annars inte hittar till anläggningar där de kan lära sig att simma. Det är detta som är syftet med hela denna anläggning. Den ger en fantastisk möjlighet till utomhusbad, men det handlar också om att vi ska locka till oss grupper som annars inte hittar till stadens simanläggningar. Det gäller frågan om simkunnigheten, som jag är säker på att idrottsborgarrådet skulle kunna tala mycket mer engagerat om än jag, och hur vi ska få upp den runt om i hela Stockholm, särskilt där vi i dag ser att den brister.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi använder detta som en del i hur vi förklarar för stockholmarna att vi verkligen är stolta över det nya Järvabadet, som inte bara klarar budget utan också riktar sig till nya grupper och kommer att vara väldigt uppskattat, framför allt sommartid.

Anförande nr 50

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag håller självklart med. Det är fantastiskt att ni har klarat budget, och nu hoppas jag att vi framöver kan satsa också på de bad vi har runt om i innerstaden.

Dusch före bad och badkläder på – det är vad som har gällt i stadens badhus sedan många decennier. När och var ändrades detta regelverk, och vilka klädesplagg ska tillåtas i badhusen? Var sätter vi gränsen? Är det okej för män att bada med västen på om de inte är simkunniga? Detta är också en integrationsfråga. Vi har sedan länge ett regelverk för badhusen: Man badar med badkläder på och tvagar sig före bad. Jag tror att du måste förklara när man gick ifrån detta.

Anförande nr 51

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är väl ändå i grunden något väldigt positivt att vi försöker få upp simkunnigheten och försöker se till att de grupper som annars inte hittar till stadens simanläggningar faktiskt ska göra det. Om denna tröskel nu tack vare ny teknik inte behöver finnas tycker jag att det är bra att vi kan ge fler denna möjlighet.

Fastighetskontoret har god kontroll över vattenreningen och checkar vattenkvaliteten i stadens bassänger flera gånger om dagen. Man har såväl driftstekniker som teknikförvaltare och upphandlade tekniker som checkar detta, och idrottsförvaltningen har också koll på detta. Det är även i övrigt en driftsfråga när det gäller hur verksamheter förhåller sig närmare. Det är givetvis också viktigt att man gör löpande

besiktningar vid varje anläggning så att vi ser till att vi har en god vattenrening runt om i stadens alla bassänganläggningar.

Fråga nr 4. Äldre hemlösa kvinnor, behovet av sektorsöverskridande åtgärder

Anförande nr 52

M a r i a J a n s s o n (FI): I dagarna har vi sett rapporter i medierna om äldre kvinnor som är hemlösa. Detta är en grupp som inte stämmer överens med den vanliga bilden av hemlösa. De har inte några drogproblem och är inte psykiskt sjuka utan "bara" äldre. Som detta problem beskrivs exempelvis av dem som arbetar på Stadsmissionen saknar kvinnorna ekonomiska resurser för att klara av en hyra. De saknar också kunskaper om stödfunktioner och möjligheter till ekonomiskt bistånd.

De flesta äldre som befinner sig i denna situation, uppskattningsvis två tredjedelar, är kvinnor. Detta är resultatet av ett väldigt orättvist pensionssystem, som det är svårt för oss här att göra något åt. Men frågan är hur vi i staden som ansvariga för de kvinnor som bor här ska försöka komma till rätta med denna problematik.

Anförande nr 53

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Vi kan säkert senare återkomma till en sådan här diskussion även med socialborgarrådet. Jan Jönsson jobbar nu med ytterligare revidering av hemlöshetsprogrammet, och då tittar man på olika målgrupper. Hemlöshetsprogrammet har funnits i några år, och tanken är att kunna anpassa det efter nya målgrupper. Ett tag var det exempelvis kvinnor som utsatts för våld i nära relationer.

Det är klart att vi måste ta detta på allvar. Även om gruppen äldre hemlösa såvitt jag har förstått har minskat något handlar det om en grupp kvinnor som är väldigt utsatta. Om de har rätt till ekonomiskt bistånd eller annat stöd – det kan ju vara så att andra bidragssystem skulle kunna hjälpa dem att bo kvar – måste vi hitta dem innan de blir hemlösa.

Det enkla svaret skulle kanske vara att vi behöver bygga fler boenden för äldre hemlösa; vi har Gamlebo och liknande verksamheter. Men jag tror att det bästa är att komma in redan när de inte kan betala hyran. Jag vet att det tidigare har funnits ett arbete med vräkningsförebyggande åtgärder. Då kommer man i kontakt när den första hyran inte är betald och kan se om man har möjlighet att ge någon form av bidrag eller bostadstillägg för att personen ska kunna bo kvar. Behövs hjälp med budget- och skuldrådgivning? Allt bör göras för att de äldre ska kunna vara kvar i sina bostäder. Där tror jag att vi har mer att göra.

Ett annat alternativ kan vara att sätta socialsekreterare i mer uppsökande arbete. Det har vi gjort tidigare, till exempel genom frivilliga verksamheter riktade till hemlösa med missbruksproblem. Då har en socialsekreterare varit på plats en gång i veckan för att kunna hjälpa till med rådgivning och annat. Detta är detaljer som ligger under socialborgarrådet, men det är så man skulle kunna göra för att möta den här gruppen. Det tror jag är viktigt.

Anförande nr 54

M a r i a J a n s s o n (FI): Den här problematiken är ganska komplex. Det handlar om att de saknar pengar, men man kan också se det som att hyrorna är för höga. Det blir kanske inte bättre av att man säljer ut gamla, billiga lägenheter. De flesta gamla bor fortfarande hemma. Bland de stora orsakerna till kvinnors hemlöshet finns ekonomisk utsatthet men också våld mot kvinnor. Det är inte så att äldre kvinnor inte blir utsatta för våld. Där behöver man alltså också göra något, och det är jättebra att ni ser över detta.

Men vi i Feministiskt initiativ tror att man också behöver pengar för att göra detta, och man behöver också ha idéer som kanske går lite bortom det som vi såg i er budget. Feministiskt initiativ har avsatt pengar både för utbildningsinsatser i socialtjänsten i fråga om våld mot äldre kvinnor och för uppsökande verksamhet. Dessutom har vi en helt annan bostadspolitik.

Anförande nr 55

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Nu blandar ni in lite bostadspolitik här. Det har inte skett några ombildningar än, så det är lite svårt att koppla gruppen hemlösa kvinnor till detta även om man i opposition såklart vill göra politik av det.

Jag tror snarare att det handlar om att vi måste kunna samordna våra insatser så att vi kommer in tidigt. Handlar det om att man har rätt till ekonomiskt bistånd, bostadstillägg eller annat men inte känner till det eller har kunskapen om hur man söker måste vi kunna vara behjälpliga med detta. Om vi har ett bra vräkningsförebyggande arbete kan vi komma in tidigt.

Det behöver inte heller kräva ytterligare resurser att ha socialtjänst tillgänglig en dag i veckan på vissa verksamheter. Detta går att göra i dag, inom befintlig ram. Det handlar om hur vi prioriterar och hur vi styr våra redan befintliga verksamheter. Men det är klart att vi kan göra mer, och vi kommer att följa den här gruppen.

Anförande nr 56

M a r i a J a n s s o n (FI): Du säger att det inte har skett några ombildningar. Men ni är ju öppna för att ombildningar ska ske, och det betyder naturligtvis att denna grupp kan komma att öka. Man märker ju inte heller av alla som blir hemlösa, om man inte har exempelvis den typ av uppföljning som du nämner om hyran inte har betalats.

Vi i Feministiskt initiativ menar att orsaken till detta är att vi har ökade inkomstskillnader och att pensionssystemet ser ut som det gör. Men det handlar också om att man inte riktigt ser viljeyttringarna i budgeten. Budgeten handlar inte bara om vad man kan göra inom befintliga verksamheter utan innebär också en viljeyttring – man säger att man tänker göra detta.

Jag tycker att det är väldigt positivt att du nu säger att ni tänker jobba med detta och att ni tänker verka för att socialtjänsten bidrar till att denna grupp kan hittas tidigare. Men jag skulle också gärna vilja se det omsatt i praktiken.

Anförande nr 57

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är omsatt i praktiken. I budgeten fick man i uppgift att ta fram ett nytt program mot hemlöshet. I det programmet kommer man att fokusera på gruppen äldre hemlösa och titta på kvinnor som en särskilt utsatt grupp ur perspektivet att det kan finnas risk för våld i nära relation och så vidare. Så det kommer!

Fråga nr 5. Stadens biblioteksverksamhet

Anförande nr 58

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi har ju ett antal gånger debatterat att kulturen var en av de verksamheter som drabbades hårdast av majoritetens skattesänkningar förra året. För ungefär ett år sedan sa kulturborgarrådet i Dagens Samhälle att de förändringar som nu sker inte ska påverka förvaltningens kärnverksamhet. Detta var med anledning av just biblioteken. Nu har det framkommit att medie- och bokinköpen på biblioteken i år och kommande år till följd av majoritetens budget kommer att minska med 9 miljoner per år. Det betyder att inköpen av böcker minskar med en tredjedel.

Med anledning av detta vill jag fråga borgarrådet om han anser att böcker tillhör bibliotekens kärnverksamhet och om han är nöjd med utvecklingen mot minskade anslag till bokinköp.

Anförande nr 59

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Emilia, för frågan! Biblioteksfrågorna har vi debatterat många gånger i den här salen. Ofta har man då utgått från hörsägen, och ofta har uppgifterna inte stämt. Nu har ni faktiskt varit lite konstruktiva och lämnat en skrivelse till kulturnämnden som ni nu har fått svar på. Jag var därför lite inställd på att det skulle handla om det som stod i skrivelsen. Men låt oss diskutera huruvida böcker är en kärnverksamhet för biblioteken eller inte!

Självklart är böcker en viktig del av bibliotekens verksamhet, men de är inte allt ett bibliotek gör. I de debatter vi har haft har man nästan fått känslan av att om det bara står tillräckligt många hyllmeter böcker i ett bibliotek har vi en högkvalitativ verksamhet. Men så är det faktiskt inte. Du vet också, Emilia, att biblioteken nu är mycket mer. De är en demokratisk mötesplats, och de genomför 8 000 programaktiviteter per år.

Utifrån detta tycker jag att det är upp till förvaltningen att avgöra hur man vill hantera sin budget och utveckla det här. De har fått en budget. Vi sätter ramarna för verksamheten, och nu har man sett att man behöver göra en kompetensväxling på biblioteken. Det är väldigt bra att vi har aktiva medarbetare på biblioteken, som inte bara genomför verksamhet på samma sätt som man alltid har gjort utan funderar på hur man ska kunna utveckla den.

När det gäller förändringarna i fråga om medieinköp har man från förvaltningens sida sagt att vi nu måste prioritera på ett smartare sätt. Man behöver till exempel inte köpa in 110 exemplar av den mest efterfrågade boken just i år, utan man kan behöva köpa

in något färre. Värdet av storsäljaren ett år kanske om två år har sjunkit till nästan ingenting. Man måste alltså jobba mer aktivt med att köpa in medier.

Anförande nr 60

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Fast det handlar inte om att förvaltningen får prioritera vad som ska utvecklas, utan min fråga grundar sig i att förvaltningen tvingas prioritera vad som ska tas bort. Nu talade vi om att en tredjedel av bokinköpen ska tas bort.

Jag vet att borgarrådet nyss fick en namninsamling av 1 743 Gröndalsbor, som har sett effekten av nedskärningarna på öppettiderna på sitt bibliotek. När jag nu har varit ute och besökt ett antal bibliotek har jag själv hört vittnesmålen om hur man tvingas begränsa den verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar, inte minst skolbesöken. Om man också drar ned på de mest efterfrågade böckerna och därmed får längre kötider är det klart att man riskerar att våra stockholmare helt enkelt tappar tilltron till att de kan få tag på böcker på biblioteket. Jag undrar hur borgarrådet ska göra för att detta inte ska påverka biblioteken ytterligare i form av minskat förtroende från stockholmarna.

Anförande nr 61

Borgarrådet N a d d e b o (C): Nu ska jag försöka att inte bli så vred som jag håller på att bli. Nu har du lagt en skrivelse på kulturnämndens bord och fått redovisat vad som har genomförts och vilka förändringar som har gjorts. När det gäller barn- och ungdomsverksamheten har man haft några få utmaningar under själva omställningstiden. Nu har man återgått till att bedriva barn- och ungdomsverksamhet, både lika mycket som tidigare och ännu mer. Jag blir faktiskt lite irriterad över att du fortsätter att lyfta de här lögnerna.

När det sedan gäller biblioteksmedier, som frågan faktiskt handlar om, behöver man också på folkbiblioteken se över om man verkligen behöver komplettera forsknings- och universitetsbiblioteken. Det är sådana prioriteringar som man behöver göra. Vi i Stockholms stad behöver inte ha samma litteratur som finns på de väldigt välutvecklade forsknings- och universitetsbiblioteken. Här behöver man också stärka så att vi inte dubbeljobbar i Stockholms stad.

Anförande nr 62

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Eftersom jag blir anklagad för lögn ska jag vara mer specifik. Ett tydligt exempel är att biblioteken i dag inte längre har något uppdrag att jobba mot skolklasser – att möta fjärdeklasserna. Alla bibliotek jag har besökt vittnar om att det uppdraget inte längre finns och att detta inte ska prioriteras, utan det är förskoleklasser som gäller. Så det är klart att personalminskningarna har fått effekter för vilka barn och ungdomar man möter.

Men för att avsluta med min fråga om böckerna tror jag verkligen att det, om man skär ned på bokinköpen med en tredjedel, kommer att få effekter på vad som finns i hyllorna. Jag tycker inte att det är konstigt att man har prioriterat att i hyllorna ha många exemplar av de böcker som många stockholmare vill läsa. Men jag avslutar

med att fråga om vi kan utfärda ett löfte om att barnlitteraturen i alla fall inte kommer att ingå i neddragningarna utan kommer att finnas tillgänglig även i de senaste versionerna.

Anförande nr 63

Borgarrådet N a d d e b o (C): Jag tycker att vi politiker ska sätta de övergripande ramarna och inriktningen för våra biblioteksverksamheter. Jag tycker inte att politikerna ska gå in och peka och detaljbestämma hur förvaltningen ska välja att göra med sin budget. I det här fallet ser förvaltningen att de kan göra denna förändring utan att det kommer att påverka till exempel utlåningsgraden. När det gäller barn- och ungdomslitteratur ser vi en ökad efterfrågan, och detta kommer man givetvis att fortsätta arbeta med.

Du anklagade mig, senast på Facebook, för att trixa med orden. Men det är precis det du gör när du säger att vi inte längre ska ha uppsökande skolverksamhet. Om du läser svaret på er skrivelse ser du att uppdraget att jobba med skolbarnens läsning på fritiden kvarstår, men det har inte centralt slagits fast att vi måste jobba exakt på det sättet. Vi har sett att man jobbar olika bra på olika bibliotek med just dessa frågor. Då måste man jobba på det bästa sättet, som faktiskt ger effekt.

Fråga nr 6. Kulturskoleavgifterna

Anförande nr 64

T o r u n B o u c h e r (V): I budget 2020 får kulturskolan 14 miljoner kronor för ett uppdrag som heter ”Breddat deltagande”. Om en vecka ska kulturnämnden klubba höjda avgifter i kulturskolan. Denna höjning ska enligt förslaget till beslut finansiera och möjliggöra en kulturskola för fler. Det behövdes alltså en avgiftshöjning för att finansiera detta budgetuppdrag. Jag kan inte uppfatta detta på något annat sätt än att ni inte finansierar uppdraget i budgeten.

Ni försvarar höjningen med att det går att söka avgiftsreducering. Jag vet inte om ni själva har gått i dessa skolor, men det har jag. Just denna personliga erfarenhet gör mig negativ till låga taxor som man måste söka särskilt för. Höga avgifter är en tröskel, men att söka avgiftsreducering är också en tröskel. Vad hindrade er från att i stället faktiskt finansiera detta breddade uppdrag fullt ut?

Anförande nr 65

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack, Torun, för frågan! Man kan väl konstatera att din ryggmärgsreflexmässiga reaktion på det här förslaget, innan det ens hade blivit offentligt och du hade sett det, var att det är dåligt. Jag har svårt att förstå hur man kan tycka att det är ett dåligt förslag som vi tar fram. Jag utgår från att också Vänsterpartiet ser ett problem i att vi har stadsdelar där 0,8 procent av barnen deltar i kulturskolan och andra där vi har uppåt 10–12 procent, vilket är superbra.

Vi måste göra allt vi kan för att se hur vi kan nå fler barn och unga. Detta är vår utgångspunkt, medan du krampaktigt verkar hålla fast vid den generella avgiftssänkning som ni genomförde 2015, som, vilket förvaltningen nu kan visa, inte

har lett till att fler barn och unga söker sig till kulturskolan. Då måste man fråga sig: Ska vi jobba med insatser som ger resultat eller med insatser som inte ger resultat? Jag landar i att det är viktigare att jobba med den avgiftsfria uppsökande verksamheten, så att vi verkligen når de här barnen. Framför allt ska vi nå de barn som kommer från ekonomiskt utsatta situationer och familjer. För dem ska verksamheten vara helt avgiftsfri, enligt vårt förslag.

Detta är alltså bättre än det förslag ni hade. Även i ert förslag fick man söka avgiftsreducering om man hade det behovet. Så i avgiftsreduceringsfrågan ser det likadant ut i våra olika förslag; den har ni också jobbat med från er sida. Skillnaden är att vi gör det helt avgiftsfritt för de barn som kommer från familjer som är väldigt ekonomiskt utsatta. Vi tror att det, om man kan delta i den uppsökande avgiftsfria verksamheten och avgiftsfritt gå in i terminsverksamhet, kommer att leda till verkliga resultat.

Anförande nr 66

T o r u n B o u c h e r (V): Krampaktigt eller inte – elevantalet har ökat på de avgiftsbelagda kurserna i Husby, Tensta, Östberga och Rågsved sedan vi sänkte avgifterna 2015. Det står i det andra underlaget till ärendet. Hur vet du att avgiftshöjningen inte kommer att få motsatt effekt i just de områdena?

Jag vill också återkomma till tröskeleffekten när det gäller att ansöka om reducerade avgifter. För många kan denna tröskel vara ganska hög. Det kan handla om språkliga barriärer, till exempel. Alla familjer vet inte hur mycket de tjänar, som det var i mitt fall den gången då det gällde mig – timanställda, hemtjänstpersonal, handelsanställda, restaurangbiträden.

Dessutom verkar denna politik vara något som sprider sig hos er. På min tid gällde den förskolan och fritis. Nu har ni också infört den när det gäller simskolan, och nu blir det kulturskolan. Vill du verkligen ha denna omfattande byråkrati för familjer med lägre inkomster?

Anförande nr 67

B o r g a r r å d e t N a d d e b o (C): Möjligheten att söka avgiftsreducering är ju likadan som i det system ni hade under er tid vid makten. Jag förstår egentligen inte den byråkratiska skillnaden, förutom att vi nu har gjort det helt avgiftsfritt för de barn som kommer från de mest utsatta områdena. Jag vet heller inte om Vänsterpartiet tycker att också den reducerade avgiften för barnkollo ska tas bort helt och hållet, om man nu inte är för avgiftsreduceringar kopplade till familjers inkomster. Jag tror att detta är ett klokt system. Framför allt gör det att vi nu kan stärka resurserna till kulturskolan och få mer resurser för att jobba med den avgiftsfria uppsökande verksamheten.

Vi har haft statliga medel för att kulturskolan skulle kunna jobba med uppsökande och avgiftsfri verksamhet. Det har vi nu lärt oss av. Ni jobbade också med detta under er tid, och det är väldigt bra. Men vi vill göra det till en ordinarie verksamhet så att eventuella ytterligare statliga pengar, som vi givetvis har sökt, kan användas till att utveckla verksamheten ännu mer.

Anförande nr 68

T o r u n B o u c h e r (V): Jag tycker fortfarande att ni skulle ha finansierat er egen budget. Jag tycker också att så få som möjligt ska behöva söka en reduktion. När ni nu höjer avgifterna blir det fler som kommer att känna sig tvingade att söka reduktionen eller avgiftsbefrielsen.

Jag förstår att vi behöver någon form av sökning för dem som tjänar minst, men jag tycker fortfarande att vi ska ha så låga avgifter som möjligt. Jag är för omfördelning, men över skattsedeln. Men den nuvarande majoriteten har också bestämt att Stockholm ska vara en ledande lågskattekommun, så i stället höjer ni avgifterna till kulturskolan. Från att ha legat runt medelvärdet för hela landet kommer vi nu att ligga i de högre skikten när det gäller kulturskoleavgifterna. Vi har låga skatter och höga kulturskoleavgifter i jämförelse med resten av landet.

Jag tror på generell välfärd och ett omfördelande skattesystem. Där skiljer vi oss åt.

Anförande nr 69

Borgarrådet N a d d e b o (C): Vad ska man säga? När vi nu för 2020 kan skjuta till 15 miljoner kronor mer till kulturskolan och sedan tar fram ett system som stärker kulturskolan med 10 miljoner årligen är det också ett felaktigt sätt. Det är väldigt mycket mer resurser vi nu kan lägga på kulturskolan för att säkerställa att vi ger kulturskolan den resursinjektion som den verkligen behöver men också att vi höjer ambitionerna när det gäller att nå barn från ekonomiskt utsatta familjer. Jag tror att detta är bra. Flera har hört av sig och sagt: Varför höjer ni inte avgifterna till kulturskolan så att ni kan behålla kvaliteten på detta område?

Man kan jämföra sig på olika sätt. Man kan jämföra sig med den kommersiella kulturskoleverksamhet som finns i Stockholms stad. Där ligger vi väldigt lågt även fortsättningsvis. Jämför vi oss med Stockholms län kommer vi också att ligga bland de lägre. Det finns alltså olika sätt att se på detta. Men jag är glad att vi kan stärka kulturskolans verksamhet långsiktigt.

Fråga nr 7. Trafikskyltningen i Stockholm

Anförande nr 70

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Min fråga handlar om Transportstyrelsens beslut att inte tillåta cykling mot enkelriktat. Frågan gäller inte om detta är korrekt eller inte. Vi vet ju alla att en ändring av förordningen kräver ett beslut av regeringen – det är inte något staden kan ändra på. Men förvånande nog skrev trafikborgarrådet ändå följande i ett pressmeddelande: ”Stockholms stad har nu ambitionen att gå tillbaka till den tidigare skyltningen ’motorfordonstrafik förbjuden’ i ena riktningen, för att fortsätta möjliggöra för cyklister att cykla mot enkelriktat.”

Som jag uppfattar detta är det en uppmaning att just cykla mot enkelriktat, vilket Transportstyrelsen sagt inte kommer att vara tillåtet. Det har sagts att det av trafiksäkerhetsskäl är olagligt att färdas mot trafiken. Vägen blir inte mindre enkelriktad när man byter skylt, så jag undrar vad trafikborgarrådet menar med sitt uttalande om skyltbyte.

Anförande nr 71

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Reformen när det gäller att cykla mot enkelriktat, som Valeskog också var med och tog beslut om, gjorde vi därför att vi vill att fler ska cykla i Stockholm. Det är en otroligt smart framkomlighetsreform och dessutom en trafiksäkerhetsreform. Jag vill bara så att alla hör påpeka att Transportstyrelsen inte har argumenterat för att detta har något med trafiksäkerhet att göra, utan det handlar om paragrafrytteri i förhållande till lagtexter.

När jag sa detta syftade jag på att vi ska se om vi kan fortsätta att se till att vi får samma goda framkomlighet för cyklisterna i staden på de gator där bilarna inte bör åka åt båda hållen. Det var väl slarvigt att säga att vi ska se till att de fortfarande kan cykla mot enkelriktat. Frågan är vilken typ av reglering man har på gatan. Detta är något som Trafikkontoret nu tittar på och funderar på hur man ska hantera.

Innan vi satte upp tilläggsskyltarna på enkelriktatskylten respektive den skylt som talar om att fordon inte får köra in hade vi i stället ”motorfordonstrafik förbjuden” som skyltning åt det hållet. Eftersom en cykel inte är ett motorfordon fick man alltså cykla in där. Detta är tekniskt möjligt att göra igen; man håller på att titta på det. Problemet med dessa skyltar är dock att många bilförare av någon märklig anledning inte klarar av att läsa skylten och förstå att den faktiskt gäller dem och att de inte får köra där. Vi skapade alltså delvis trafiksäkerhetsproblem som man inte får med den här regleringen.

Trafikkontoret håller nu på med sina register och tittar på hur vi ska lösa detta. Något exakt svar på hur det kommer att gå till finns inte klart ännu.

Anförande nr 72

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Detta var ett betydligt mer nyanserat besked än det vi har läst i tidningarna och även i pressmeddelandet. Om Transportstyrelsen säger att det är just enkelriktningen som är problemet och att det kommer fordon över hela vägbredden har det liksom ingen betydelse om det i andra änden står en skylt med enkelriktat eller motortrafik förbjuden – det är lika förbjudet ändå. Att sedan polisen struntar i att kolla detta är ett annat problem. Jag håller med borgarrådet när det gäller skyltning med motortrafik förbjuden. Det är en sämre skylt, för det är fler bilister som struntar i den. Grundproblemet handlar naturligtvis i så fall om att ändra förordningen, inte om att laborera med skyltar.

Jag vill tillägga att vi vet att det rör sig om betydande kostnader. Om vi skulle börja ändra skyltar för ett par miljoner kronor och dessutom, som i pressmeddelandet, uppmana till någon sorts civil olydnad blir agerandet från stadens sida väldigt konstigt. Men jag uppfattar det senaste uttalandet som att pressmeddelandet inte riktigt stämmer överens med det som gäller utan att juristerna tittar på detta. Jag utgår från att vi kommer fram till en hantering i väntan på att ändringar av förordningen sker.

Anförande nr 73

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är inte säkert att det handlar om en förordning, utan det kan handla om Trafikverkets föreskrifter, som de själva tar fram och satt sig ned för att tolka. Det är väl detta som är det intressanta nu. De bör, i alla fall som jag ser det, ändra sina föreskrifter så att vi kan ha den reglering som vi nu har haft i över

ett år och som har fungerat mycket bra. I nästa steg är det möjligt att det behövs en förordningsändring. Det är regeringens fråga; det är Tomas Eneroth som bör ta tag i detta.

Vi vet från forskning utomlands och de studier som gjorts i Sverige och på kontinenten att detta är en otroligt bra reform. Vi får bra framkomlighet för cyklisterna. Det är klimatsmart, om inte annat, och det blir faktiskt också säkrare för bilisterna eftersom man inte får samma koncentration av cyklister på vissa gator, vilket har varit ett problem.

Anförande nr 74

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag diskuterar som sagt inte själva förordningen och hur det ska gå till. De har ju redan fattat beslut och kommer knappast att ändra sig – då måste det till något annat.

Men jag tycker att det är lite olyckligt om man i olika artiklar och pressmeddelanden signalerar att cyklisterna kan fortsätta att cykla mot enkelriktat om vi bara byter skylt till motortrafik förbjuden. Det är ett problem kommunikationsmässigt när stadens trafikborgarråd gör detta. Jag har förstått att det finns en annan syn på detta nu och att vi får vänta på utredningen från trafikkontoret. Men jag tycker att man ska vara försiktig, för detta handlar ändå till syvende och sist om trafiksäkerhet för alla trafikantgrupper. Då tycker jag att man ska vara försiktig och ha ordentligt på fötterna innan man går ut med sådana här uppmaningar.

Då har jag ändå fått svar på min fråga, vilket jag är tacksam för.

Anförande nr 75

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Målsättningen från oss i majoriteten, och även från er i oppositionen, gissar jag, är såklart att vi ska få till en bra lösning på detta så att det fungerar för alla stockholmare och, i det här fallet, framför allt för cyklisterna.

Det är otroligt olyckligt att Transportstyrelsen upphävde något som är alldeles utmärkt. Det de upphävde var den pil som finns på de enkelriktade gatorna. Det är egentligen inte de andra skyltarna de har upphävt.

Valeskog, du har fått svar på din fråga. Vi kommer att arbeta vidare med detta och se till att det fungerar i alla delar. Självklart kommer vi att hålla oss inom ramen för det lagmässiga eller vad man ska säga, när en handläggare på Transportstyrelsen nu har bestämt sig för vad som gäller, och hitta en bra lösning för alla stockholmare. Självklart ska vi vara en progressiv stad inom ramen för vad vi får göra.

Avtackning

Anförande nr 76

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Kära vänner! Och allra främst: käraste Lotta Edholm! Det här en väldigt speciell kväll: ditt sista fullmäktige som skolborgarråd.

Det kommer att bli tomt i den här salen och i debatterna utan dig. Jag blev lite förvånad när du i den här DN-intervjun sa att du egentligen inte gillade att debattera särskilt mycket. Av det märks i alla fall inte ett dugg. Vi tycker alla här om att lyssna till dig, för vilken glöd du har i debatten och vilket engagemang! Du är alltid så påläst. Du är välformulerad och riktigt vass. När du går upp i talarstolen blir det leverans, och det tycker vi alla oavsett politisk färg. Det kan vi skriva under på.

21 år är en lång tid i stockholmarnas tjänst. Dessa år har du fyllt såväl med praktisk politik som med att föra de liberala idéerna vidare. Uppdraget som förtroendevald har inneburit ett stort ansvar som du har tagit dig an med enorm energi. Det tror jag att vi alla har känt, och vi har smittats av det. Du har under de här åren byggt upp en bredd av kunskap och erfarenheter inom så många områden, alltifrån stadsbyggnadsfrågor till skolpolitik. Du har också engagerat dig i andra frågor, som arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Du har förvaltats tidigare kunskaper och din långa erfarenhet på ett sådant sätt att vi som samarbetar med dig nu har nytta av. Jag tänker till exempel på när jag och Karin Ernlund kommer på några nya bra idéer som vi vill genomföra: Det här måste vi göra! Då säger Lotta krasst att det där har vi redan kollat på, och det är olagligt och bryter mot kommunallagen.

Du förstår att du behövs i vårt samarbete, Lotta!

Jag måste ändå säga att jag verkligen tycker att du slutar på topp. Du är fortfarande ett energiknippe utan dess like. Du är en väldigt god samtalspartner och en god ledare. Det går att alltid resonera sig fram till bra lösningar med dig. Och du är alltid påläst.

Jag tänker på det som hände ganska nyligen, när Mia Tottmar hade intervjuat dig och sa att det har Lotta Edholm har sagt, och då vet man att det alltid är korrekt. Man kan alltid lita på Lotta i de sammanhangen.

Jag tycker verkligen att du representerar ”förtroendevald” i ordets rätta bemärkelse, Lotta. Jag vill tacka så jättemycket för de här åren från oss alla. Vi uppskattar dig enormt. Du kommer att bli saknad!

Anförande nr 77

O r d f ö r a n d e n : Vi har ju inte den institution som man bland annat har i riksdagen, där man kan anmäla till protokollet att man instämmer med allt som föregående talare har sagt. Hade vi den skulle jag göra det just nu, för egen och för fullmäktiges del: Tack till Lotta för ett fantastiskt gott samarbete i alla år!

Detta betyder inte att vi alltid har varit överens om allting – gudskelov. Men vi har alltid kunnat prata om det, precis som Anna sa. Det har alltid funnits vägar fram till konstruktiva lösningar med Lotta. Vi kommer att sakna dig.

När det gäller det där med sista sammanträdet är jag inte så säker, för de tenderar ju att komma tillbaka. Vi får väl se hur det blir med det.

Tack, Lotta! Det kommer att framföras hyllningar lite senare i denna vecka i lite annan form.

Anförande nr 78

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag måste ju begära replik, som ni förstår!

Det är klart att jag blir både rörd och tacksam när jag hör Anna. I fantastiska 21 år och mer har jag suttit i den här salen. Det har varit otroligt roligt och oerhört givande att vara förtroendevald för stockholmarna.

Ibland tror jag att vi är lite snåla mot oss själva och nedvärderar vårt uppdrag. När vi träffar medborgare säger vi att visst är det ett uppdrag men ett uppdrag som vem som helst kunna blir vald till. Men så är det ju inte riktigt. Uppdraget att vara en av de 101 ledamöterna är ett väldigt maktpåliggande uppdrag, där vi faktiskt påverkar människors vardag varje dag. Vi gör det på ett helt annat och mycket viktigare sätt, skulle jag säga, än en riksdagsledamot som ju ”endast” bestämmer om lagar i hög utsträckning – medan vi faktiskt bestämmer om sådant som kan få effekter dagen därpå för stockholmarna. Och därför är uppdraget att vara en av de 101 ledamöterna här ett av de finaste och viktigaste uppdragen som man kan ha.

Men någon gång måste det roliga ta slut, och jag kände att nu är det dags att göra detta. Jag vill verkligen önska er alla varmt lycka till i det uppdrag ni har i stockholmarnas tjänst. Tack så hemskt mycket!

§ 16 Renovering av Norra Danviksbron

Anförande nr 79

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Det här är ett inriktningsbeslut som handlar om Norra Danviksbron. Det är en bro som snart fyller 100 år. Den behöver renoveras, för den är inte i bra skick.

Detta är ett inriktningsbeslut. Vi från trafiknämnden önskar få 64 miljoner kronor av fullmäktige för att kunna sätta igång arbetet och gå vidare med det projekt som vi måste säkerställa blir klart innan Slussen är färdigbyggt. Slussen är ju snart klar, det vet ni alla, så vi ska nu gå loss med att titta riktigt noga på exakt hur det här ska göras. Det finns ett antal utredningar.

Norra Danviksbron är den bro som Saltsjöbanan gick på och kommer att gå på igen när Slussen är färdigbyggt. Det finns också en körbana där det går bussar och taxibilar i dag men som en gång i tiden var den enda färdvägen över Danvikstull på den tiden. Den fanns där när man satte igång att bygga slussen eller vattenleden därunder.

Det här är ett gemensamt projekt för Stockholms stad och regionen. Regionen äger 41 procent av bron och staden 59 procent. Skälet till detta är att det var en vägbro där och en del av Saltsjöbanan, vilket var ett privat bolag som med tiden togs över och ingick i regionens verksamhet. Det har alltså varit ett dubbelt ägarskap. Det blir i första ledet sannolikt dyrare för oss än för regionen, men vi ska se till att det går jämnt upp på slutet.

Själva projektet innebär att vi, som förslaget är, kommer att göra en totalrenovering av befintlig bro. Den är kulturklassad och ingår i riksintresset, därför att den är unik. Det har funnits diskussioner om att byta ut den mot en helt ny bro, vilket skulle kunna göras, men risken är då att olika landfästen och annat inte fungerar som det ska. Man måste spränga i berg, vilket kan påverka den andra, modernare Danviksbron. Och skadar vi den skadar vi stadens infrastruktur på ett mycket problematiskt sätt som även skulle kunna innebära fördröjningar av hela projektet så att vi inte är klara när Slussen är klar, och det vore mycket olyckligt. Vi behöver helt enkelt få till det här i samklang med själva Slussenprojektets färdigställande.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 80

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ordförande! Även vi välkomnar beslutet att renovera Norra Danviksbron. Från Vänsterpartiets sida är vi lite lättade över att huvudalternativet nu blir en totalrenovering av den här 100 år gamla unika och vackra bron snarare än att man river och ersätter den. Det finns visst bara ytterligare bara en likadan bro, och den är byggnadsminnesmärkt. Därför skulle vi gärna se en utredning om också Norra Danviksbron skulle kunna bli ett byggnadsminnesmärke.

Även om gång- och cykelbanan inte går över den norra bron utan över den södra tycker vi att det vore på sin plats att också passa på att stärka främst cykelvägen längs Värmdövägen ut mot Nacka innan den försvinner över kommungränsen. Om det blir ytterligare trafikstörningar under renoveringstiden är det också viktigt att

framkomligheten prioriteras i enlighet med framkomlighetsstrategin, det vill säga att gång-, cykel- och kollektivtrafik har högsta prioritet. I det här fallet är det också viktigt att utreda hur kollektivtrafiken under bron påverkas, det vill säga sjöfarten genom Danvikstullskanalen, som den heter.

Till slut är det som Daniel Helldén nämnde viktigt att tidsplanen kan följas så att renoveringen sker under den tid som Slussenbygget pågår. Eftersom det i ärendet flaggas lite för att det finns förseningsrisker med en sådan här gammal bro finns det goda skäl att också ta höjd för detta.

Med dessa medskick till genomförandebeslutet yrkar vi bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 81

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Med det här förslaget tar man höjd för problemet att det skulle kunna ta lång tid. De andra förslagen var mycket mer riskabla.

När det gäller framkomligheten för sjöfarten diskuteras hela ärendet med Stockholms Hamn och med Trafikverket, som ju är ansvariga för trafikleder på vatten. Det ska vara under kontroll.

När det gäller cykellösningarna kan jag hålla med Rikard Warlenius om att det är problematiskt just vid Danvikstull och den delen ut mot Nacka. Det är en cykelbana som är extremt smal. Den berör egentligen inte det här projektet, utan där finns en bro för vilken vi måste få till en bra cykellösning. Trafikkontoret arbetar med att försöka hitta en smart lösning. Det är inte avhängigt av det här projektet, men självklart måste vi på en lösning för den platsen.

Anförande nr 82

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag tackar för de beskeden och tror att vi kan komma överens även när det kommer till genomförandet.

§ 17 Avstämning av mål och budget för 2020

Anförande nr 83

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande, fullmäktige! Då är det dags för avstämningsärendet. Det går inte alltid upp i fullmäktige, men i kväll gör det det.

Det finns anledning för oss att återigen påtala det som vi har sagt tidigare, nämligen att Kommunsverige liksom Stockholm står inför stora utmaningar framåt. Vi har en åldrande befolkning. Vi har behov av rekrytering inom välfärden. Vi har också många som behöver etableras på arbetsmarknaden efter att de kommit som nyanlända och varit i den statliga etableringsfasen under ett antal år. Vi behöver alla fokusera på hur vi kan jobba mer med digitala lösningar och med kostnadskontroll och se över allt ifrån lokaler till hur vi kan kompetensutveckla våra medarbetare så att de också står stärkta inför framtiden när konkurrensen hårdnar och vi får större behov av exempelvis demenskompetens inom äldreomsorgen.

För att kunna möta framtidens välfärd är det viktigt att vi också jobbar med likvärdighet inom den offentliga sektorn, att vi har effektiva organisationer som möter upp stockholmarnas behov och givetvis att vi tar vara på skattebetalarnas medel på bästa sätt så att de går till de ändamål som de syftar till.

Jag tycker ändå att avstämningsärendet i sin helhet visar att stadens nämnder och styrelser jobbar på ambitiöst med de inriktningsmål som är satta i budgeten. Det ger en betryggande bild av en hög måluppfyllelse generellt, men det är under förutsättning att nämnder och bolag också genomför de planerade aktiviteter som man säger sig göra i verksamhetsplanen.

I vissa delar finns behov av höjda ambitioner hos berörda nämnder och styrelser att justera sina kompletterade årsvärden och indikatorer. Det kommer de också att göra. Till detta förs även de budgetjusteringar som föreslås i ärendet.

Vi går nu in i en avmattningsfas, vilket vi har nämnt tidigare, men jag tycker att vi är på väg i rätt riktning eftersom alla förvaltningar och bolag nu jobbar väldigt målinriktat för att få en budget i balans även 2020. Detta är viktigt när Stockholm fortfarande växer – då måste vi kunna förena höga ambitioner för välfärden med investeringar, kostnadskontroll och en långsiktigt hållbar ekonomi. Det ska vara självklart att de givna budgetramarna hålls, för att säkerställa ekonomin är också att säkra framtidens välfärd.

Då är det svårt att teckna in statsbidrag som det inte har beslutats om ännu, och jag är säker på att vi kommer att återkomma till den debatten. Ni vet också att jag brukar föra fram behovet av att se över det statliga utjämnningssystemet. 5 miljarder försvinner från Stockholms stads budget varje år, och de pengarna hade behövts i staden i det här läget.

Vad kan vi göra? Vi kan givetvis hålla i våra investeringskostnader och se till att investeringsvolymen hålls nere, samtidigt som vi är med och medfinansierar väldigt mycket när det gäller kollektivtrafik, spår och elinfrastruktur. Stockholm är med och axlar ett stort ansvar för regionens tillväxt.

Vi är också med och tar ansvar för tryggheten. Ni vet att det är en fråga som ligger mig varmt om hjärtat. I det här ärendet tillför vi också medel för platsutveckling till alla stadsdelar så att man jobba med trygga offentliga platser och situationell prevention och att få andra aktörer som fastighetsägare, handlare och civila sektorn att samordna sig och jobba kring otrygga platser för att få dem mer levande och attraktiva.

Inför budgeten 2020 finns det också 10 miljoner kronor avsatt för trygghetsskapande åtgärder, och i verksamhetsplanerna för 2020 har nämnden ansökt om medel för att göra investeringar i trygghet. Totalt har 28 ansökningar inkommit till ett belopp om strax över 65 miljoner kronor som beviljats.

Stadsdelarnas roll i det här arbetet är avgörande. Sju stadsdelar i ytterstaden ges särskild tilldelning för trygghetssatsningar. Men vi kommer att fokusera på tryggheten i Stockholms alla stadsdelar under dessa år.

Med avstämningen av budget för 2020 är det ingen tvekan om att vi gör allt för att Stockholm inte ska stå stilla, för att Stockholm ska vara tryggt och för att Stockholm ska vara attraktivt. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 84

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! På Skönstaholmsskolan, en av Stockholms 296 grundskolor, planerar man just nu för den budget som den borgerliga majoriteten har beslutat om ska genomföras. Svaret så här långt är att minska personalstyrkan. Två lärare ska bort, fem resurstjänster ska bort, tre köksbiträden ska bort och en speciallärartjänst ska bort. Det är verkligheten på Stockholms skolor. Samma verkligheter möter andra skolor, stadens drygt 1 100 förskolor och de lite drygt 100 gymnasieskolorna.

Vi vet att de på samma sätt har att hantera den sämsta budgeten för skolan på 2000-talet. Vi vet att rektorerna nu administrerar mer besparing än kunskap. I det läget säger Moderaterna med stödpartier att målet att alla barn ska nå sin fulla potential uppfylls helt.

Vi är många som tvivlar på det, inklusive professionen. Valet att skära ned kraftigt på skola och förskola är ett val som inte behöver göras. Det finns ekonomiska resurser att förstärka stadens skolor och förskolor. Alla partier på nationell nivå har varit överens om att öka statsbidragen. Det kommer att ge Stockholm 495 miljoner kronor mer till skola och välfärd. Det är bara i Stockholm som det här inte har gått fram. Finansborgarrådet har haft tid på sig, men hon har ännu inte lyckats komma överens i sin egen majoritet om kvalitativa förslag.

Därför föreslår vi i dag något som den borgerliga majoriteten borde ha gjort för länge sedan, nämligen bättre förutsättningar till skola och förskola: drygt 300 miljoner kronor till grund- och gymnasieskola och knappt 200 miljoner kronor till förskolan. Det är resurser som på riktigt kan göra skillnad.

Stockholm behöver inte önskedrömmar för att klara målen. Stockholm behöver pedagoger som får rätt förutsättningar att göra det jobb de är bäst på. Socialdemokraternas förslag innebär att skolan och förskolan får bättre resurser. Det

innebär förslag om att stärka äldreomsorg, kultur, trygghetsarbete och arbetsmarknadspolitik. Bifall till vårt förslag i detta ärende!

Anförande nr 85

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det förvånar mig att Socialdemokraterna vill fatta beslut om medel som man ännu inte har beslutat om i riksdagen. Förra året togs beslutet om tilldelning av medel till kommuner i vårandringsbudgeten den 18 juni. Det finns alltså inga pengar, och jag tycker att det är högst olyckligt att Socialdemokraterna driver att vi ska fatta beslut om budgeten på kredit. Det är inte så vi har gjort tidigare. Låt oss ta detta i särskild ordning!

Nej – det är inte den sämsta budgeten även om det är en stram budget för skolan. Men låt mig påminna om att schablonen är 2,7 procent i år. Den var 1,3 procent 2017. Det kommer att vara en stram budget, men överdriv inte proportionerna! Det är klart att vi kommer att fokusera på skola och förskola framåt, men låt oss hålla oss till fakta. Och ta inte budgeten på kredit, Karin Wanngård.

Anförande nr 86

Borgarrådet W a n n g å r d (S): En budget är ju en beräkning av kommande intäkter och utgifter. Därför vore det helt rimligt att ni i majoriteten nu visar Stockholm och stockholmarna vad ni vill göra med 495 ytterligare miljoner, det vill säga göra en budgetjustering.

När det handlar om att kunna budgetera mer till skolan gör ni ju en administrativ abrovink när det gäller schablonerna. Ni gör nämligen om andelen som går ut i skolpengen mot vad skolschablonen är. På gymnasieskolan är det en uppräknings på minus 0,1 procent och i snitt ungefär 0,9 procent på grundskolan. Fabulera inte om siffrorna utan sätt dig in i skolans förutsättningar! De skär ned i skolorna i dag med din budget!

Anförande nr 87

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Att vi har en stram budget för skolan har aldrig varit någon hemlighet från vår sida. En del av det har att göra med den nationella situationen, ekonomin i landet och så där. Jag tycker därför att vi kan glädja oss åt att bland annat våra partier har lyckats komma överens om att dela ut mer pengar till kommuner och regioner. Mina kontakter säger mig att det finns goda möjligheter att kanske få fram ännu mer pengar i den budget som läggs till hösten.

Jag tror också att Karin Wanngård kan vara lugn för att när vi har kommit i land med hur mycket pengar vi får så kommer ganska mycket att gå till skolan. Men besluten är som sagt var inte fattade ännu för att vi ska kunna bestämma allting hela vägen ut.

Anförande nr 88

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Där är det jätteviktigt att bland annat Jan Jönsson och övriga borgarråd trycker på, för jag är väl medveten om att ni vill ha mer pengar till era områden. Men när ni i det här läget inte går vidare och budgeterar dessa 495 miljoner kronor, vad kommer det då att synas för skillnad i Stockholms verksamheter

med de generella statsstöden? Det får inte stockholmarna reda på i dag. Just nu är det den sämsta budgeten i modern tid för skolorna i Stockholm. Det är så det ser ut.

Nu har ni möjlighet att göra revideringar och visa att ni är beredda att satsa på skola och förskola. Av det ser vi just nu ingenting.

Anförande nr 89

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! I det här ärendet står det bland annat att stadsledningskontoret bedömer att staden klarar av bostadsmålen liksom att öka antalet Stockholmshusprojekt med lägre hyresnivåer. Jag vill då säga att det tyvärr är få som tror på dessa löften. Vi ser på varje exploaterings- och stadsbyggnadsnämnd hur trögt arbetet går med att få fram nya projekt och fler billiga bostäder i Stockholmshusen. Förra året blev det som alla vet ett fiasko med 33 procent färre godkända bostäder i detaljplan jämfört med den förra mandatperioden. Den mandatperioden tog vi också fram ca 3 500 bostäder i Stockholmshus. Förra året anvisades inga Stockholmshus alls. Tusentals bostäder stoppades även av politiska skäl, så man kan summariskt konstatera att det verkar som om varje blågrönt parti håller ett bostadsbyggarveto i handen.

Era målsättningar för nya projekt i exploaterings- och stadsbyggnadsnämnden är höga 2020, men dessvärre är takten fortsatt låg och den politiska energin att få fram nya projekt svag. Ni skyller på konjunkturen fast den inte alls har att göra med förmågan att ta fram helt nya bostadsprojekt – det är ju mest antalet byggstarter som har med marknadsläget att göra.

Många byggaktörer väntar och väntar på att staden ska få fram sina planer. Massor av företag vill ha markanvisningar, både bostadsrätter och hyresrätter. Men trots det kommer ni inte att klara av målen om 10 000 markanvisade respektive planlagda bostäder 2020. Jag undrar om stadsbyggnadsborgarrådet vågar slå vad om motsatsen.

Varför händer det så lite med att få fram fler projekt med Stockholmshusen? Med hjälp av investeringsstödet kan vi sänka hyrorna jämfört med annan nyproduktion av hyresrätter med mellan 20 och 25 procent. Ni skriver att fler Stockholmshus ska tas fram men presenterar samtidigt inga nya projekt. Ni vägrar att lämna besked om det statliga investeringsstödet kommer att användas i redan beslutade Stockholmshus eller inte. Det är ändå ett stöd som sätter ett hyrestak på 1 550 kronor per kvadratmeter och ger mellan 1 000 och 3 000 kronor lägre hyra per månad.

Ni är experter på att lova runt och hålla tunt. Jag undrar om ni här och nu kan lova att öka antalet nya bostadsprojekt i anvisningar och planer i Stockholm 2020. Kommer ni att ordna fler markanvisningar till Stockholmshus? Kommer ni slutligen att utnyttja det statliga investeringsstödet eller inte?

Det var tre konkreta frågor som jag hoppas att inte minst alla bostadslösa ungdomar kan få svar på här och nu.

Anförande nr 90

Borgarrådet L i n d b l o m (V): I Vänsterpartiet har vi sett det som vårt ansvar att använda alla verktyg som står till buds för att hindra nedskärningar i välfärden. Det

var därför vi stoppade kaosprivatiseringen av Arbetsförmedlingen, och det är därför vi har pressat fram 2,5 miljarder mer till välfärden än januaripartierna.

Som vi har hört tidigare i den här talarstolen innebär det 495 miljoner mer till Stockholms stad. Det här ger möjlighet att reparera några av de skador som majoritetens skattesänkningar har orsakat, den som kostade över 400 miljoner kronor och som har drabbat förskola, skola, äldreomsorg och förebyggande arbete ute i stadsdelarna väldigt hårt.

Som vi har hört tidigare: Nu måste pengarna ut! Just nu förbereds uppsägningar, det är vikariestopp på flera skolor och våra rektorer behöver besked. Kommer de att behöva säga upp personal? Kan man börja ta in vikarier igen? Det beskedet måste ni snart ge.

Det andra som bekymrar mig väldigt mycket handlar just om bostadsbyggandet. Vi ser en allmännytta med våra allmännyttiga bostadsbolag som just nu når sina produktionsmål, men det sker på gamla markanvisningar. Genomgående har våra allmännyttiga bostadsbolag inte getts tillräckligt många markanvisningar under den här mandatperioden för att ens nå de mål som kommunfullmäktige själva har ålagt dem. Det här riskerar, som vi har hört tidigare, arbetet med Stockholmshus. Majoriteten har sagt att man avser att fortsätta med det arbetet, men det man ska komma ihåg är att Stockholmshuset bygger på upprepning. I Ledinge i Tensta blir hyrorna på ungefär 1 550 kronor per kvadratmeter. Vill vi att de ska lägre ned än så, ja, då måste man få markanvisningar. Samma sak gäller konceptet med Snabba hus och även genomgångsbostäder för SHIS, där man nu har väldigt svårt att få markanvisningar.

Jag tror att det är viktigt att komma ihåg att vi är på väg in i en lågkonjunktur, och den kommer att slå hårt mot byggsektorn. Vi ser det redan på bostadsrättsmarknaden, och vi riskerar att se det på hyresrättsmarknaden. Jag har sagt det många gånger förut: Här kan våra allmännyttiga bostadsbolag faktiskt fungera konjunkturdämpande, det vill säga genom att upprätthålla byggandet över konjunkturcykler kommer vi inte bara några steg närmare att faktiskt råda bot på bostadsbristen utan kan också minska konjunkturedgång och uppsägningar i byggbranschen i alla led ända till snickaren.

Med tanke på den skattesänkning som har genomförts och inte minst med tanke på de ombildningar av vad som ser ut att bli 1 800 lägenheter som försvinner kommer det att ta sju år att bygga ikapp förlusten. Ska vi göra det måste allmännyttan få fler markanvisningar. Bifall till Vänsterpartiets förslag!

Anförande nr 91

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vill börja med att understryka det som både Clara Lindblom och Jan Valeskog säger om vikten av att få upp tempot i markanvisningarna och inte minst till Stockholmshuset.

Jag vill också återkomma till kulturen, eftersom det som sagt är en av de verksamheter som drabbats hårdast av förra årets skattesänkningar. Även i år fortsätter ju nedskärningarna. För att hålla upp utbudet i kulturskolan och nå de mål som finns i budget ska nu en större del av verksamheten avgiftsfinansieras. På biblioteken går man

vidare. Efter att 40 anställda har fått lämna är det nu dags att minska beställningarna av böcker och medier. En tydlig effekt av nedskärningarna på biblioteken som bibliotekarierna själva vittnar om på alla bibliotek som jag har besökt är att man har mindre tid att ta emot förskoleklasser, men alla jobbar fortfarande mot förskolan. Däremot har de fått tydliga direktiv att inte jobba mot skolklasserna.

Jag kan inte se hur det här kan få någon annan effekt än att man får en ökad klassklyfta när det gäller barns tillgänglighet till biblioteken och barns läsande. Hur bra det än är att alla Stockholms barn kommer i kontakt med biblioteket under förskoletiden är det klart att det också är under skoltiden som vanor och inläring grundläggs. Det handlar både om att öka läslusten och om att få möjlighet att lära sig hur man använder biblioteket för att söka kunskap.

Trots dessa enorma nedskärningar är det som bibliotekarierna på biblioteket efter bibliotek har lyft detta hur nedskärningarna på skolan och förskolan slår även mot bibliotekets verksamhet. Är en förskolepedagog sjuk kan nämligen inte förskolan ta sig till sitt planerade biblioteksbesök. När det saknas kringpersonal för att stötta elever som av en eller annan anledning har det tufft minskar skolornas förmåga att organisera egna besök till stadens bibliotek.

Nu finns det en konkret möjlighet att stärka resurserna framför allt i skolan men också att göra en avstämning och stärka resurserna till kulturen i vår stad. Ta den chansen! Bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut!

Anförande nr 92

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det här avstämningsärendet innebär att den grönbå majoriteten kommer att kunna tillföra nära 100 miljoner för underhåll och ombyggnad av stadens fastigheter. Det är någonting som jag särskilt vill belysa i denna debatt.

Vi har ett underhållsbehov i stadens fastighetsbestånd. När jag tillträdde vittnade alltifrån barnfamiljer till blåljuspersonal och idrottsrörelsen i Stockholm om ett akut renoveringsbehov i många av våra samhällsviktiga fastigheter.

Socialdemokraternas ensidiga fokus under den förra mandatperioden var att bygga nya anläggningar och skrytprojekt i stället för att underhålla befintliga fastigheter. Detta skapade ett ansträngt ekonomiskt läge för fastighetsnämnden som man fortfarande måste jobba hårt med. Dessutom hade man inte ordning på kostnaderna, vilket alltså gjorde saken desto allvarigare. Förra året kunde jag säkerställa en omprioritering av pengar till akuta åtgärder i stadens idrottsanläggningar efter att många idrottsfastigheter varit så pass nedgångna och farliga att de riskerade att behöva stänga.

I år är det bland annat stadens brandstationer, skyddsrum, parklekar och annat som vi prioriterar och som fastighetsnämnden nu också får extra medel till i detta ärende.

Utmaningarna kring fastighetsbeståndet har varit uppenbara så här drygt ett år in i mandatperioden. Inte nog med bristande underhåll; det handlar också om en brist på idrottshallar, omfattande kostnadsökningar i projekt och utmaningar med samordning

mellan stadens förvaltningar och byråkratiska regelverk som i stor utsträckning handlar om den nationella beslutsnivån.

Givetvis handlar det också om att vi måste göra tuffa prioriteringar kring de pengar som vi har i nämnden. Desto viktigare är det då att vi genomför besparingar i pågående projekt och att vi också renodlar fastighetsbeståndet. Det är två viktiga delar för att inte behöva göra så tuffa reoveringar som vi har gjort. Förra året genomförde vi exempelvis besparingar i flera projekt, totalt 250 miljoner kronor, och vi har initierat ett flertal försäljningsprocesser, till exempel en mjölkgård i Tyresö, ett antal fastigheter i Bromma och hotelldelen i Östermalmshallen.

I det här ärendet riktar vi alltså nära 100 miljoner till att rusta centrala fastigheter. Därför är det här en bra dag för Stockholm och för stockholmarna. När jag på Kungsholmens brandstation pratar med brandmännen och de berättar att teglet ramlar ned från fasaden eller när personalen i Rålambshovsparkens parklek visar hur golvet lutar på grund av en tidigare sättningskada så att tennisbollarna alltid hamnar längst in i hörnet måste vi agera. Det känns därför väldigt bra i magen att vi kan ge det efterlängtrade beskedet att det här nu är åtgärder som ska vidtas.

Jag ser det som mitt viktigaste uppdrag som fastighetsborgarråd att det råder ordning och reda i ekonomin igen så att vi aldrig mer hamnar i en situation där kostnaderna kan skena till priset av underhåll och säkerhet. Vi ska göra allt vi kan för att ta hand om skattebetalarnas pengar på ett klokt och ansvarsfullt sätt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 93

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag vill först konstatera att Moderaterna inte röstade emot något av alla de projekt som fastighetsnämnden hade uppe den förra mandatperioden. Det kan vara bra information.

Eftersom finansborgarrådet inte vill svara på frågor om bostadsbyggande och annat tidigare eftersom det inte handlade om tillräckligt många miljarder kanske bostadsborgarrådet kan svara på frågan om hur det blir med bostadsbyggandet. Hur ska ni kunna få upp det och inte minst just till de kommunala bostadsbolagen och Stockholmshuset? Kommer det ordentligt med markanvisningar till Stockholmshuset den här perioden?

Det var den ena frågan. Den andra frågan som jag ställde förut var alltså: Kommer också investeringsstödet att användas på alla dessa projekt – ja eller nej?

Anförande nr 94

Borgarrådet W e d i n (M): Om vi nu från Stockholms stads håll måste punga ut med 5 miljarder till andra kommuner i det jag gillar att kalla för Stockholmsskatten är det givetvis så att vi ska använda oss av stöd som vi själva kan få från staten.

Problemet är dock, precis som Socialdemokraterna själva har bekräftat i debattartiklar, att den nivå som man måste komma ned till för att kunna få investeringsstöd egentligen

är för låg för att stödet ska kunna användas i flera projekt i Stockholm. Det gäller även Göteborg och Malmö. Det har ni ju själva bekräftat.

Vi ska givetvis använda oss av investeringsstödet där det går att göra det. Givetvis ska vi också göra allt vi kan för att få fram de bostäder som stockholmarna behöver. Där har vi också bostadsmål för allmännyttan, bostadsmål som även ni misslyckades med att uppnå under den förra mandatperioden när det kommer till allmännyttan.

Givetvis ska det bli fler bostäder. Vi ska använda oss av investeringsstödet när vi kan men också säkerställa ordning och reda i fastighetsprojekten, något som ni fatalt misslyckades med.

Anförande nr 95

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej Dennis! Över julen roade jag mig med att läsa handlingar från fastighetsnämnden från 2015 och framåt. Man kan tycka att man ska göra annat när man är ledig, men det tyckte jag var kul.

Jag har en fråga som gäller brandstationerna. Där påbörjades projekteringen av upprustningen redan innan majoritetsskiftet. År 2019 larmade man både i verksamhetsplan, T1 och så vidare att alla upprustningar, planerade projekteringar och allt akut underhåll behövde stoppas. Man flaggade också för behov av omfördelning av resurser redan i T1 2019, att man antingen vill ha pengar från centrala medelsreserven eller via omfördelning från budget, alltså det som sker nu. Det här var ett år sedan.

Jag tycker bara att det blir lite märkligt när Dennis Wedin kommer här som brandstationernas räddare ett år efter att fastighetsnämnden faktiskt behövde stoppa alla planerade upprustningar av just brandstationer för att de fick en för kärv budget.

Anförande nr 96

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Välkommen till fastighetsnämnden, Clara – väldigt trevligt!

Det jag vill säga som första led är att det alldeles uppenbart är så att vi behöver mer pengar till underhåll, och vi lägger mer pengar på det akuta underhållet i år än ni i den tidigare majoriteten gjorde i er sista budget. Det här är någonting som vi prioriterar för att vi har sådana brister.

Jag är lite tveksam till att Vänsterpartiet kritiserar oss för att pengarna inte lades redan förra året. När jag gick igenom Vänsterpartiets reservation från förra året ser jag nämligen inte röken av några pengar till de här brandstationerna från ert håll.

(Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jo, i omfördelningen.)

Faktum är att ni uttryckligen tyckte att ett stort antal andra nämnder skulle ha en stärkt budget framför just fastighetsnämnden. Det känns bra att ni nu uppmärksammar frågan, och det är bra om vi kan ta i hand på att det behövs pengar till att åtgärda renoveringsbehovet just i brandstationerna. Det vi gör nu är ett steg; det kommer att

behövas många fler, för vi har ett stort underhållsarbete att göra framåt, allihop i Stockholms stad.

Anförande nr 97

A r v i d V i k m a n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! För inte särskilt länge sedan hade vi budgetdebatt här inne. Utanför stod då lärarfacken och demonstrerade mot neddragningarna på skolområdet. Vi socialdemokrater konstaterade att det här var den sämsta skolbudgeten i modern tid. Vi sa också att det behövs mer pengar och att vi var oroad för vilka konsekvenser det här skulle få för verksamheterna.

Nu kan vi tyvärr konstatera att vi hade rätt i den oron. Under förra veckan fick jag mejl från två olika föräldragrupper som beskrev läget i verksamheterna där deras barn var. De upplever att det pedagogiska upplägget inte genomförs. Man pratar om ledsna barn och utarbetade och stressade pedagoger. De har specificerat kritiken i ett par punkter som jag tänkte gå igenom.

Dels säger man att det är brist på utevistelse och utflykter. Det som tidigare genomfördes är nu borta. Man har tidigare alltså fått gå på bibliotek, man har kunnat ta del av kultur, man har fått se teater och man har åkt kollektivt till nya platser och upplevt flera olika delar av staden. Detta har nu fått prioriteras bort.

Man säger också att det är brist på personal och vittnar om att man upplever att personalen har minimerats. Det finns inget utrymme. När en förskollärare är sjuk finns det ingen annan som kommer in, för det är vikariestopp.

Detta har man upplevt. Man har sett på personalen att de är mer stressade och pressade, och det gör att de barn – säger dessa föräldrar – som behöver extra mycket stöd inte får det, för den tiden finns inte.

De pekar också på bristen i den pedagogiska verksamheten till följd av det här och att de upplever att verksamheten går från förskola till barnpassning. Föräldrarna säger att de har förtroende för personalen men att det saknas förutsättningar. De säger att den ständiga situationen med underbemanning leder till att barnen och föräldrarna blir otrygga. De berättar att en del barn har börjat kissa på sig när de blir lämnade på morgonen. De berättar att en del andra har blivit mer stökiga och verbalt utåtriktade när de ska hämtas.

Jag tycker att det här är tungt att läsa. Vi kan vara glada åt att det inte gäller alla förskolor, men det gäller på en del av våra förskolor i dag, och vi vet att alla våra förskolor slåss med de neddragningar som man är satt att hantera. Detta är genomgående.

Det här är en verksamhet som skriker efter resurser. Nu har ni möjligheten. Nu har det kommit nästan en halv miljard till, och de pengarna måste gå till verksamheten. Det duger inte att vänta när vardagen ser ut så här i våra verksamheter. För varje dag som beslutet dröjer fortsätter den här situationen. Därför måste vi agera.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut.

Anförande nr 98

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Pengarna är ännu inte beslutade från regeringen. Det finns inget beslut. Ni menar att vi ska inteckna detta på förhand, men det är inte en god budgethållning att agera så.

Om ni är bekymrade över kostnadsläget i kommunerna och särskilt i Stockholms stad så prata med er regering och för fram behovet av att vi måste behålla den tiondel som vi betalar i utjämningskatt – en tiondel av vår budget varje år som bara går ut och försvinner i väg! Det hade vi behövt i det här läget. Det är 5 miljarder varje år. Det hade kunnat gå till förskola, skola, äldreomsorg och så vidare.

Det ansvaret har er regering. De kan påverka detta, så snälla ta den diskussionen! Men inteckna inte pengar nu som inte finns! Beslutet är inte fattat. Det lär komma i juni. Vi kommer att fördela medlen. Men ta inte budgeten på kredit!

Anförande nr 99

A r v i d V i k m a n (S): Samtliga politiska partier är överens om det här. Beslutet är fattat i utskottet. Det råder inget tvivel om att det här kommer att bli det beslut som fattas.

I det läge som är behöver vi visa politiskt ledarskap och agera. De här verksamheterna står med alla de här åtgärdsplanerna just nu och vet att de behöver säga upp personal och fortsätta att lägga ned en del förskolor och slå ihop med andra. Det är i nuläget som det behövs besked. Om beskedet kommer längre fram dröjer det ju ännu längre tid innan pengarna kommer ut.

Det politiska ledarskapet skulle verksamheterna behöva just nu.

Anförande nr 100

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Nu tänkte jag prata om ett helt annat ämne som ingen annan har tagit upp.

När man läser det här ärendet står det klart att det finns en annan stor utmaning för den styrande majoriteten, och det är att hantera boendesituationen för personer med funktionsnedsättning som är i behov av LSS- eller SOL-bostad.

Målen är från början lågt satta, och nu visar avstämningen att målen inte ens nås. Det är nonchalant att så lite görs för den här gruppen som också vill kunna bo i vår stad, och för den kommunala ekonomin. Det är dyrt för stadsdelarna att placera utanför ram. Bristen leder också till att anhöriga tvingas ta ett stort ansvar när staden inte lever upp till sin skyldighet att leverera bostäder åt alla.

I socialnämndens nu framtagna boendeplan för LSS- och SOL-bostäder framgår det att antalet nya personer i behov av särskild bostad är ungefär 700 kommande år. Enligt planen finns det bara ca 230 nya lägenheter per gång. Vi ser också i detta ärende att endast 34 lägenheter har färdigställts 2019, vilket är lägre än målet som staden själv har satt upp och som redan från början var för lågt satt.

Sammanfattningsvis är det här ett område som behöver prioriteras från politikens sida. Det är tydligt att det arbetssätt man har i dag inte bär någon kraft. Det är inte tillräckligt. Vi har inte heller sett någon vidare ansträngning till nytänkande på området.

Förra mandatperioden hade vi också ett mål om att 5 procent av lägenheterna i varje nyproduktionsprojekt skulle prövas i syfte att bli LSS- eller SOL-bostad. Det målet är tyvärr borttaget. Jag undrar därför vad ni har att säga till alla de personer som står i kö i dag, som väntar och som kanske till och med har fått beslut beviljat att man har rätt till en LSS- eller SOL-bostad men ingen finns i staden. Ska man flytta, eller vems är ansvaret?

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 101

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack, Alexandra, för att du lyfter denna viktiga fråga! Den brist som påtalas är helt korrekt. Det vi nu gör är bland annat att försöka titta på hur vi kan komma in tidigt i byggprocesserna och också skapa förutsättningar för stadsdelarna att göra beställningar av byggandet av sådana här gruppboendestäder.

Det är ju trots allt så att en förutsättning för att gruppboendestäder och den här typen av serviceboenden ska komma på plats är att det byggs bostäder över huvud taget. Den situation vi har i dag är så att säga grundad i beslut som fattades för många år sedan. Jag delar alltså problembilden, men det är också ett delat ansvar mellan tidigare majoritet och den situation som vi har att ta ansvar för.

Anförande nr 102

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Situationen såg ju dålig ut redan förra mandatperioden, och det var därför vissa förändringar gjordes, till exempel att man tog fram ekonomiska stimulansmedel för stadsdelsnämnderna så att det skulle vara mer gynnsamt att bygga LSS- och SOL-bostäder. Man gjorde också direktiv om att ta fram en boendeplan. Den har vi till slut fått ta beslut om i socialnämnden, eftersom det tar en viss tid att ta fram en sådan.

Om man tycker att man ska komma in tidigare, så finns det ju ett sätt som vi hade den förra mandatperioden, nämligen att man vid nyproduktion direkt anvisar ett visst antal procent som ska gå just till den här gruppen. Man kanske behöver peka lite med hela handen om man vill att just den här gruppen ska få en bostad som de har rätt till. De har ju inget annat val än att vänta på att vi från stadens sida levererar.

Anförande nr 103

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att säga att jag är otroligt stolt över mycket av den fantastiska verksamhet som vi har i den här staden! Det här ärendet handlar i mångt och mycket om styrning, att vi i det här ärendet säkerställer att de höga ambitioner som vi har för välfärden i den här staden verkligen kommer till stånd. Nu styr vi den här staden för att fler ska komma i jobb, få egen försörjning, en bra utbildning och en meningsfull fritid samt att vi ska få en bättre miljö.

Man kan konstatera att oppositionspartierna i det här ärendet och i debatten fortsätter med sitt budgetmantra, det vill säga mer pengar till allt och alla. Jag tycker att det är fascinerande att återigen läsa och höra hur mycket era skattehöjningar ska räcka till. Det är ju inte så man på ett ansvarsfullt sätt styr en stad.

Vi i den grönbå majoriteten vet att mer resurser till välfärden kommer genom att fler människor går till jobbet varje dag. Vi vet också att den bästa investeringen i människors och barns framtid ligger i en bra utbildning men också i att man får se sina föräldrar gå till jobbet varje dag. Fokus måste därför vara att vi gör insatser som leder till resultat, och det är väldigt mycket det som det här ärendet handlar om: Nu handlar det om att vi måste styra den här staden mer effektivt. Det är så vi får våra gemensamma medel att räcka till fler.

När det gäller välfärdspengarna tycker jag att det är bättre och vore mer intressant att ha den debatten när det är dags, och det är inte i detta ärende. Låt oss återkomma till den debatten. Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 104

Salar Rashid (S): Pengarna är som sagt redan lagda och beslutade om. Jag tror inte att det kommer att komma som en överraskning för någon vare sig i riksdagen eller i den här salen att de pengarna kommer att finnas för att oss att fördela till verksamheterna.

Jag vill bara fråga Karin Ernlund: Ni skar 35 miljoner på arbetsmarknadsnämnden. Lika mycket pengar lade ni på ekonomiskt bistånd. Hade det inte varit ett perfekt läge i förhandlingarna om vad pengarna ska gå till att slåss för att pengarna i stället skulle ha gått till arbetsmarknadsåtgärder och inte till att fler människor i Stockholm ska gå på ekonomiskt bistånd?

Anförande nr 105

Borgarrådet Ernlund (C): Jag tror att Salar helt har missuppfattat vad som är den politiska motsättningen mellan oss. Det handlar alltså inte om pengar, utan det handlar om de åtgärder som vi gör på arbetsmarknadsområdet.

Vårt fokus i arbetsmarknadsnämnden är ju att göra åtgärder som leder till jobb, inte att i första hand lägga pengar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är det som är skillnaden mellan Socialdemokraternas politik och den grönbå politik som vi driver i nämnden.

Anförande nr 106

Borgarrådet Lindblom (V): Som vi båda vet står skola och förskola inför enormt stora nedskärningar. Det vi skulle vilja se är att ni åtminstone skickade en signal till rektorerna. Det som händer nu är nämligen att man tittar på uppsägningar. Man har inför vikariestopp på flera skolor, och då är det bara den 1 mars!

I väldigt många kommuner har man redan tydligt sagt vilka olika sektorer som kommer att få ett tillskott. Som vi har hört flera gånger här finns pengarna så att säga inte på kontot än, men det är ju ganska klart att de kommer att komma.

Hade ni skickat en tydlig signal redan nu i stället för att vänta till i juni hade vi kunnat se till att människor inte behövde bli uppsagda och att det inte var vikariestopp på grundskolor runt om i Stockholm.

Karin Ernlund efterfrågar åtgärder som ger resultat. Om det finns någonting som ger resultat när vi tittar på risk för framtida arbetslöshet eller att till exempel hamna i kriminalitet, då är det att gå ut skolan med fullständiga betyg. Då har vi inte råd att förlora ens ett halvår på färre lärare, vikariestopp och så vidare. Skicka åtminstone den signalen! Det har andra kommuner gjort.

Anförande nr 107

Borgarrådet E r n l u n d (C): Där är vi helt eniga: Skolan är den absolut viktigaste investeringen som vi kan göra i våra barns framtid. Men det handlar också om att vi måste ta ansvar, och jag tycker inte att det är ansvarsfullt att i ett ärende som vi tar i fullmäktige varje år, som är avstämning av mål och budget, använda oss av pengar som vi ännu inte har, som ännu inte är beslutade. Det här ärendet är ju någonting som stadsledningskontoret har jobbat fram under en väldigt lång tid – långt innan diskussionen i riksdagen om hur mycket pengar kommuner och regioner ska få i tilläggsbudgeten.

Om man pratar om att ta ansvar tycker jag därför att det är ansvarsfullt att vi följer den gängse ordningen när det gäller avstämning av mål och budget. När vi får en vårändringsbudget hanterar vi den ekonomiska situationen utifrån den.

Anförande nr 108

L i s a P a l m (FI): Karin efterfrågade debatt om ärendet, och i ärendet påpekar stadsledningskontoret att nämnderna inte har särskilt höga ambitioner vad gäller sommarjobb. Då är såklart min fråga varför ni sänker ambitionerna när det gäller just sommarjobb, när vi vet att det kan vara det första steget in på arbetsmarknaden i synnerhet för unga som kanske har föräldrar som går arbetslösa. Då kan ju staden stötta upp och ge möjlighet till en första rad på ett cv.

Anförande nr 109

Borgarrådet E r n l u n d (C): Tack för att du ställer den här frågan! Vi har samma ambitionsnivå, och vi har samma mål om antal sommarjobb i år som vi hade förra året och som vi hade förrförra året, det vill säga när ni var med och styrde.

Det viktiga är, precis som du säger, att sommarjobbet ska vara det första jobbet och en första rad på cv:t. Då kan vi inte urholka sommarjobben och bara öka antalet sommarjobb i staden, utan vi måste se till att de sommarjobb vi har innebär riktiga arbetsuppgifter. Vi vet att nämnderna och bolagen har svårt att få fram meningsfulla arbetsuppgifter för ännu fler sommarjobb. Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi fortsätter att se till att stadens sommarjobb är det första riktiga jobbet. Då kan man inte bara öka och öka, utan då måste fokus vara att se till att vi har vettiga arbetsuppgifter som verkligen gör att det är det första jobbet och den första raden på cv:t.

Anförande nr 110

L i s a P a l m (V): Det här är något slags kvitto på vad som kommer och vad som har hänt hittills när ni grönbå har varit med och styrt. Precis som vi skriver i vårt yttrande i kommunstyrelsen har ni motiverat skattesänkningar och besparingar för att fokus ska vara på stadens kärnverksamhet. Jag förstår att ni tycker att det är lite tjatigt, men vad är kärnverksamhet när vi ser så stora besparingar på kultur, utbildning, fritidsverksamhet, arbetsmarknad och äldreomsorg? Samtidigt väljer ni att sälja ut de billiga hyresrätterna.

Det verkar också svårt, som vi kan läsa i stadsledningens uttalande i bilaga 4, att styra för att nå en jämställd stad. Vi har redan tidigare kritiserat styret för att ha minskat ambitionen vad gäller just jämställdhet. Man har plockat bort mål om jämställdhet och så vidare. Det blir tydligt nu när vi kan läsa att man uppmanar nämnderna att arbeta enligt 2030-målen och inom ramen för det arbeta för jämställdhet. Problemet är bara att man inte har gett verktygen till nämnderna, och samtidigt har man plockat bort målen. Det här blir konsekvensen.

Även när det gäller det lokala utvecklingsarbetet pekar man på att det hänger efter. Det hänger tätt samman med kultur och fritid. Det kanske inte är så konstigt att man inte har gjort så mycket, för det finns helt enkelt inte så mycket pengar att ta av. Skattesänkningar, privatiseringar och utförsäljningar är borgerlig, och tydligen miljöpartistisk, politik. Men nu visar budget 2020 och verksamhetsplanen på att färre ungdomar får sommarjobb och att allt fler äldre kvinnor blir hemlösa. Samtidigt säljer ni ut hyresrätter, och det är stora skillnader i kultur- och fritidsverksamheten. Då är det helt enkelt dags att lyfta blicken från sina ideologiska skygglappar.

Anförande nr 111

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige och åhörare! Sommarjobben för våra ungdomar är väldigt viktiga; det vill jag bara säga. Att erbjuda feriejobb till så många unga som möjligt i stadsdelarna var prioriterat under förra mandatperioden. Det var en central del i arbetet med att utjämna ekonomiska skillnader.

Under 2019 har antalet erbjudanden om feriejobb för unga i till exempel Spånga-Tensta stadsdelsområde minskat med drygt 500 platser från 1 330 platser 2018 till 800 platser 2019, vilket inte är försvarbart. Inom detta område kan den blågröna majoritetens politik sammanfattas med att det blir färre och färre jobb för våra ungdomar under 2020. Det blir också mindre resurser till Spånga-Tensta stadsdelsområde.

Trygghetsarbetet är prioriterat och ska bedrivas som förebyggande och systematiskt säkerhetsarbete och socialarbete med riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön. Spånga centrum ligger i stadsdelen Solhem i Spånga-Tensta stadsdelsområde. Enligt stadens senaste trygghetsmätning har den upplevda otryggheten ökat hos boende i Solhem. Centrumdelarna förvaltas i dag dels av trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen, dels av flera privata fastighetsägare. Spånga centrum står inför flera ombyggnationer där det byggs nya bostäder i de centrala delarna. Stadsdelsförvaltningen har utifrån detta konstaterat att det i kompletterande

bostäder tillsammans med det befintliga bostadsbeståndet saknas tillräckligt med lek- och mötesplatser för medborgarna att samlas vid.

I september 2019 ordnade företagarföreningen i Spånga en matfestival i Spånga centrum, dit man bjöd in alla partier i stadsdelsnämnden för en politisk utfrågning. Alla partier lovade då att man skulle jobba för att Spånga centrum skulle få en lek- och mötesplats för medborgarna. Spånga-Tensta har ansökt om investeringsmedel för trygghetsinvesteringar och skapande åtgärder i samband med nämndens verksamhetsplan 2020 för lek- och mötesplatser i Spånga centrum om ca 400 miljoner men inte beviljats detta. Det är tydligt att majoriteten inte prioriterar Spånga-Tensta stadsdelsområde utan har stoppat ansökan om investeringsmedel för trygghetsskapande åtgärder.

Bifall Vänsterpartiets förslag!

Anförande nr 112

Borgarrådet E r n l u n d (C): Du började med att prata om sommarjobb, och det var därför jag begärde replik. Jag tänkte: Vänta lite nu! Vi är alltså inte klara med fördelningen av sommarjobb inför sommaren 2020. Vi kan alltså vänta med att debattera antal platser tills vi vet hur många platser vi lyckas få till.

Jag måste ändå ställa en fråga. Ni pratar väldigt mycket om antalet platser. Det är klart att det är viktigt att få fram många sommarjobbplatser, men en utvärdering av stadens sommarjobb visar också att stadsdelsförvaltningarna har svårt att få fram ännu fler sommarjobbplatser som har bra kvalitet på själva arbetsuppgifterna. För att sommarjobbet ska fylla sin funktion att vara ett första jobb och en första rad på cv:t måste vi se till att det är meningsfulla arbetsuppgifter.

Jag undrar därför: Tycker ni att det är viktigare att vi får fram många platser än att vi har en bra kvalitet?

Anförande nr 113

R a s h i d M o h a m m e d (V): Den blågröna majoriteten pratar alltid om kvalitet. Men här är det viktigt för ungdomar att få ett första jobb, alltså ett sommarjobb. Samtidigt måste man förbereda våra förvaltningar och dem som anordnar sommarjobb mycket tidigare för att ungdomarna ska ha en meningsfull sysselsättning, arbete och sommarjobb. Om man inte gör det blir det så här. Ni sänker antalet år efter år. Förra året var det 800 ungdomar som fick sommarjobb i Spånga-Tensta, till exempel.

Anförande nr 114

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Jag tycker alltid att det är roligt när Rashid Mohammed pratar om Spånga-Tensta, och jag tycker att det är speciellt roligt när du pratar om sommarjobb i Spånga-Tensta. Vi minskar alltså inte antalet sommarjobb i år, utan vi ligger kvar på samma nivå som förra året.

Det vi däremot gör är att vi stärker kvaliteten i de sommarjobb som förvaltningen kan erbjuda. Det är viktigt i sig. Precis som Karin Ernlund var inne på är det inte antalet i sig som behöver vara hugget i sten utan vad man får ut av det som faktiskt erbjuds.

Den här gången har vi till och med lagt in ett obligatoriskt moment som heter cv-skola. Man ska lära sig hur man skriver ett cv, exempelvis, för att förbereda sig inför det som komma ska när man ska söka arbete sedan.

Jag konstaterar också att du pratar mycket om otrygghet i Spånga centrum. Det är bra, för det har du aldrig gjort tidigare. Varför är då Vänsterpartiet exempelvis emot de ordningsvakter som vi har infört i Spånga centrum och som betyder ökad trygghet för medborgarna där?

Anförande nr 115

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Först och främst: När det gäller sommarjobben och att öka antalet har ni ju sänkt antalet, och det är det inte jag som har hittat på. Det finns i er verksamhetsberättelse. Ni har erbjudit 800 platser i Spånga-Tensta, och det är fakta.

För det andra stod du på matfestivalen och lovade att du skulle jobba för att Spånga centrum ska få lek- och mötesplatser. Det har du lovat, men här i Stadshuset har man inte beviljat stadsdelen medel. Det är alltså skillnaden: att vara för Spånga-Tensta eller att bara lova någonting men inte göra det.

Anförande nr 116

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Implementeringen av barnkonventionen som lag lyftes vid förra kommunfullmäktige. Men denna rapport aktualiserar debatten igen. Barnkonventionen, som strategiskt ska genomsyra varje verksamhet, innebär också att barnet som rättighetsbärare får en stark ställning. Inför implementeringen av barnkonventionen som lag valde i stället majoriteten att ta bort barnkonsekvensanalyser och målet gällande barns rättigheter.

I avstämningen får barnen liten plats. I stället slås det fast att alla barn når sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige, fast jag vet att storleken på barnkullarna i förskolan ökar, att målet om krav på antal utbildade förskollärare i förskolan har sänkts, att skolan har fått minskade resurser och en tuffare arbetsmiljö och sämre förutsättningar för såväl lärare som skolledare med minskat antal utbildade kollegor.

Var tionde barn uppskattas växa upp i fattigdom. Vi har fortfarande stora utmaningar när det gäller att fånga upp detta och se till att alla barn klarar skolan. Vi har barn som tvingas bo mycket trångt eller som tillsammans med sina föräldrar blir vräkta. Vi har barn som växer upp på olika motellrum där hela familjer trängs på några kvadratmeter.

Vi kan i avstämningen läsa att budgeten är i balans – någonting som i sig är mycket bra. Men resultatet skulle också behöva ses genom en barnkonsekvensanalys – hur barnen påverkas av majoritetens nedskärningar och besparingar och effektiviseringar. Det skärs på bibliotekens öppettider, på kulturskolan, på fritidsgårdar och på parklekar. Öppna förskolor stängs – allt detta som vi vet är förebyggande insatser. Har majoriteten gjort en konsekvensanalys av det här? Hur kan vi implementera barnkonventionen, som ska ligga till grund för beslut i alla stadens nämnder och bolag utan barnkonsekvensanalyser gällande beslut som rör barn?

Barnkonventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal. Att den nu har blivit svensk lag synliggör det faktum att barn är fullvärdiga medborgare som ska ha rätt till en egen röst. Det är mycket oroväckande att inte mycket av detta lagstyrda mål som vi nu har syns i ärendet.

Bifall Vänsterpartiets förslag!

Anförande nr 117

L i n n é a J o a n d i (MP): För andra gången i den här talarstolen ska jag försöka säga någonting vettigt.

Ordförande, ledamöter och åhörare! Det finns mycket kvar att jobba med, men låt oss inte glömma bort de bra saker som sker till följd av att ärendet klubbas. Ur ett miljöperspektiv handlar det till exempel om att miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att bistå nämnder och bolagsstyrelser som har en hög energianvändning med att utveckla system till följd av indikatorn relativ energieffektivisering i stadens verksamheter. Det här rör bland annat mål 7 om hållbar energi och mål 13 om att bekämpa klimatförändringar. Det handlar dessutom om att miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att utreda ett generellt relativt mått för övriga nämnder och bolagsstyrelser. Även här berörs bland annat mål 7 och mål 13.

Servicenämnden ges i uppdrag att arbeta för att möjliggöra uppföljning av indikatorn klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider. Det här är ett mycket viktigt steg för matens betydelse för att nå en hållbar utveckling. Det har blivit allt tydligare i den lokala kontext som vi befinner oss i. Här berörs bland annat mål 12 om hållbar konsumtion och produktion men även mål 11 om hållbara städer.

Det här är bara några av de viktiga steg som tas för att Stockholms stad ska kunna fortsätta att gå framåt i en grönare riktning.

Med de här orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 118

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Få uppgifter är så viktiga som stockholmarnas trygghet, även om staden har många viktiga uppgifter. Man hör det gång på gång i den här talarstolen; jag tror att det är en ambition och en viljeinriktning som delas av salens alla partier.

Det är därför det ibland kanske blir lite av en artificiell debatt om hur man ska se till att ha trygghet i Stockholms stad. Ordningsvakter ställs ibland mot förebyggande arbete trots att alla egentligen vet att båda de här sakerna behövs och kan göras samtidigt. Det ena utesluter på inget sätt det andra.

Inte ens världens bästa förskola, som vi ska ha i Stockholm, kommer att fixa trygghet om många av de rån som begås i Stockholm sker av internationella stöldligor. Det kommer inte att spela så stor roll om vi har hur många poliser som helst som patrullerar på våra gator om vi inte kan fånga upp dem som är riktigt unga och som tyvärr är ute på rejält glid.

Därför tycker jag att det är så glädjande och viktigt i detta avstämningsärende att vi nu i fler stadsdelar har möjligheter till lokal platssamverkan. Det har varit ett framgångsrikt arbete på Sergels torg och Medborgarplatsen och i Hässelby-Vällingby. Jag tror att det är väldigt viktigt och bra att vi kan göra det här på fler olika ställen. I den stadsdel där jag mest arbetar, det vill säga Bromma, ser vi mycket fram emot att inleda ett bredare samarbete just kring Brommaplan. Där ska vi inte bara jobba med stadens egna verksamheter och med polisen utan också med de lokala handlarna för att tillsammans se till vad vi kan göra för att få just det här torget inte bara upprustat – för det vet vi alla skulle behövas just på Brommaplan. Men det handlar också om vad vi kan göra tillsammans för att se till att inte bara alla Brommabor utan alla stockholmare, alla Ekeröbor och alla de 45 000 som varje dag rör sig på Brommaplan kan få en tryggare miljö att vara i. Det tror jag att hela stadsdelen men också hela staden skulle tjäna på. Därför är det så himla bra att vi kan få det här på plats.

Anförande nr 119

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det jag tycker är anmärkningsvärt i tider när ni själva gång på gång betonar att det är en stram budget är att ni lägger nästan 100 miljoner kronor på mobila ordningsvakter samtidigt som rektorerna just nu sitter och administrerar nedskärningar. Samtidigt har vi sett, till exempel när stiftelsen Tryggare Sverige har gått igenom samtlig polisforskning sedan 50 år tillbaka, att just mobilitet inte är en bra faktor när det handlar om att arbeta ordningsskapande och tryggande. Mobiliteten i sig är ett problem, och man betonar i stället förankring.

Det jag tänkte fråga dig rent konkret är: Om du säger att förskola inte hjälper mot internationella stöldligor – tror du då på fullaste allvar att ordningsvakter gör det?

Anförande nr 120

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Jag välkomnar om Vänsterpartiet och Clara Lindblom skulle vilja ha fler ordningsvakter. Om problemet är mobilitet, att de måste röra på sig och att man inte kan ha dem på flera ställen under längre tid så välkomnar jag om Vänsterpartiet vill ha fler.

Vad gäller ordningsvakter och stöldligor skulle jag vilja säga: Om det är någonting man vet kan beivra brott är det just upptäcktsrisk. Det är därför det är så oerhört viktigt att ha ordningsvakter som kan avlasta polisernas patrullerande verksamhet. Det bästa hade naturligtvis varit om man hade haft många fler poliser som hade kunnat göra denna uppgift. Men när det inte finns att tillgå tycker jag att ordningsvakter är ett gott alternativ så som läget ser ut. För att kunna uppnå det skulle man dock behöva ändra, generalisera och göra de lagar som styr ordningsvakter mycket mer generösa så att de skulle kunna patrullera i en hel stadsdel och inte bara på vissa utpekade platser.

Anförande nr 121

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Avstämningsärendet syftar till att se till att stadens verksamheter genomför och uppnår de mål som vi satte upp i kommunfullmäktiges budget i höstas. När man tittar på ärendet kan man se att så sker, vilket är glädjande.

Det sker omfördelningar, som alltid, och vi ser till att pengarna ligger på rätt plats. Men den riktigt stora förändring som framför allt skedde i kommunstyrelsen var de förflyttningar vi gör ur den centrala medelsreserven, där vi gör utbetalningar för klimatmiljarden. Det här är viktiga delar i det arbete som vi gör för att säkerställa att staden tar det ansvar som det är sagt att vi ska ta för att klara av klimatarbetet. Det rör sig om 145 miljoner kronor som nu flyttas över från den centrala medelsreserven.

Det här är åtgärder som innebär att vi sätter upp solcellsanläggningar. Vi energieffektiviserar vitvaror och vi ser till att skräpkorgar har de funktioner de har så att de är solcellskomprimerande. Det handlar om elcyklar, ellådcyklar, ellastbilar i verksamheterna, energismart gatubelysning, växtbäddar och om de åtgärder vi vidtar för att säkerställa att de klimatförändringar som kommer att ske oavsett de här insatserna inte kommer att medföra alltför stora effekter. Det kan då handla om skyfallsåtgärder i staden.

Det här är viktiga saker. Under mandatperioden kommer vi att fortsätta med detta. De här miljarderna är de pengar som stadsdelarna kan ansöka om och som våra nämnder kan ansöka om. Nu betalar vi ut medel till detta.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 122

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande! Avstämningarna av stadens mål och budget för 2020 avspeglar såklart den moderatledda majoritetens budget, där ambitioner och satsningar för att utjämna ojämlika livsvillkor, att förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män och att sätta mänskliga rättigheter i politiken centrum saknas.

Det är i stället en politik av fortsatta nedskärningar, utförsäljningar och privatiseringar som vi ser, medan välfärd och investeringar får stå tillbaka. Det grönbå styret säger sig prioritera trygghetsarbete, men bland trygghetsåtgärder nämns inte med ett enda ord några särskilda insatser för att öka kvinnors och flickors trygghet trots att den upplevda otryggheten är störst bland kvinnor och tjejer.

Rapporteringen av arbetet med Agenda 2030 är den enda plats i avstämningen där man nämner någonting över huvud taget om jämställdhet. Paradoxalt nog kan man läsa där om hur jämställdhetsarbetet ska integreras i verksamhetsplaneringen under alla kommunfullmäktiges mål. Problemet är bara att bland det första som det grönbå styret gjorde när ni tillträdde makten var att ta bort just mänskliga rättigheter, jämställdhet och barnkonventionen som egna inriktningsmål.

Det här påverkar hur uppföljningen ser ut. Vi får kort veta att nämnderna fortsätter att jobba med jämställdhet inom ordinarie verksamhet. Vi får inte veta hur, inte vilket resultat det har fått och inte vilka ytterligare insatser som krävs. I sammanfattningen av stadens trygghetsarbete får vi till exempel veta mer om Tyck till-appen och klottersanering men inte hur man ska komma till rätta med den otrygghet som kvinnor upplever. På samma sätt får vi kort veta att barnkonventionen har blivit svensk lag men ingenting om vad detta kommer att innebära i praktiken.

Vilka inriktningsmål staden har får betydelse för vilken politik som bedrivs i staden. Det blir i avstämningsärendet tydligt var majoritetens prioriteringar ligger. Vi får veta mer om stadens arbete med artificiell intelligens än om hur kvinnor, det vill säga halva stadens befolkning, ska få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda.

Det grönbå styrets skattesänkning och besparingar motiveras med att fokus ska vara på stadens kärnverksamhet. Frågan som uppstår då är vad det grönbå styret betraktar som kärnverksamhet då vi ser stora besparingar på förskola, kultur, arbetsmarknadsåtgärder, äldreomsorg och fritidsverksamhet.

Samtidigt ser vi planer på utförsäljningar av stadens billigaste hyresrätter. Det är en politik som kommer att öka segregationen och slå hårdast mot kvinnor och redan utsatta grupper som kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, våldsutsatta barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden, fattigpensionärer, sjuka och människor i fattigdom. Vår budget hade i stället inneburit satsningar för ökad jämställdhet, stärkta rättigheter, frihet från våld och ett Stockholm som håller ihop.

Vi reserverar oss med hänvisning till vårt ersätтарыttrande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 123

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är otroligt hur Feministiskt initiativ verkligen bidrar till att blåsa upp könskonflikter hela tiden. De sitter nästan och räknar hur många gånger orden kvinna eller flicka nämns, låter det som. Det ska då avgöra hur engagerad någon är i jämställdhetsfrågor.

Det är helt korrekt som Sissela säger att i den grupp som är mest utsatt för otrygghet eller som känner sig mest otrygga är kvinnor överrepresenterade. Även äldre är överrepresenterade i denna grupp. Men då menar jag att det trygghetsarbete vi gör och det arbete vi gör för att öka tryggheten därmed också gagnar kvinnor och äldre i allra högsta grad. Den satsning vi gör på ordningsvakter, den satsning vi gör på platsutveckling och den satsning vi gör på fler trygghetskameror är ju satsningar som gagnar tryggheten generellt och därmed i synnerhet just kvinnors och äldres trygghet.

Kan inte Feministiskt initiativ se vårt trygghetsarbete med dessa glasögon på i stället?

Anförande nr 124

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Poängen med att göra jämställdhetsanalyser handlar om att synliggöra en maktobalans och skillnader i mäns och kvinnors livsvillkor. Det handlar inte om att blåsa upp någonting som inte redan finns, utan detta är skillnader som vi ser i dag. Det finns en ojämställdhet som ni inte adresserar och som ni inte heller har riktade insatser för att motverka. Det är det som är problemet med er politik. Ni förklarar inte heller hur de trygghets-satsningar som ni har valt att prioritera kommer att gagna jämställdheten när ni samtidigt tar bort satsningar som har tydligt fokus på kvinnor, till exempel satsningar på kvinnors organisering.

Vi fick läsa i veckan i Mitt i om en förening i Skärholmen som har tvingats lägga ned och som hade just tjejgrupper. De får inte längre medel eftersom ni har tagit bort

demokratipengarna för unga. Det här är satsningar som har funnits och som har gjort skillnad i kvinnors och flickors liv och som nu är borttagna.

Anförande nr 125

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Hej Sissela! Jag blir så glad att du tar upp jämställdheten. Vi kan väl utvärdera efter fyra år och se vad det arbete som vi nu gör betyder jämfört med det S-ledda samarbete som fanns förut.

Jag vill bara notera att Sissela talar om det moderatledda samarbetet. Jag skulle vilja säga att vi har ett kollektivt antipatriarkalt lett samarbete i dag, där alla partier i denna kollektiva grupp vägs med lika värde. Jag är väldigt stolt över detta samarbete, och jag ser absolut inte att det är moderatlett eller hierarkiskt. Det är antipatriarkalt. På så sätt kan man också säga att det är en ganska bra könsfördelning mellan ledarna med en kvinna i topp och fler kvinnliga borgarråd. Om man räknar huvuden är det ett väldigt antipatriarkalt feministiskt styre i Stockholm just nu.

Anförande nr 126

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Det är väldigt roligt att få höra diskrepansen mellan Erik Slottners anförande om att inte blåsa upp könsskillnader och ditt antipatriarkala ställningstagande där ni utför ett kollektivt antipatriarkalt politiskt arbete här i staden.

För mig spelar det faktiskt mindre roll att detta samarbete leds av en kvinna när den politik vi ser leder till försämringar för de allra flesta kvinnor i Stockholm, när vi ser problem med strukturell hemlöshet bland äldre kvinnor och att tjejräffar tvingas lägga ned för att det inte finns medel för verksamheten. Det här är inte feministisk politik i mina ögon, oavsett om det är en kvinna som leder samarbetet eller inte.

Anförande nr 127

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Jag ska återigen prata om skolan eftersom jag tycker att den är central. Det kommer fram tydligt i avstämningen att majoriteten talar väldigt gott om att Stockholm ska ha Sveriges bästa skola och att förskolorna ska ha hög pedagogisk kvalitet samtidigt som de ger förskolorna och skolorna en rekorddålig budget. Det här går inte ihop.

För skolorna och förskolorna innebär det att rektorerna nu sitter med tjänstefördelningen och funderar på hur man ska lyckas med sitt uppdrag när man samtidigt måste välja vilka tjänster man ska offra och vilka man ska säga upp. Det finns skolor som redan nu, i mars, har infört vikariestopp. Den budget rektorerna har att hantera i år innebär att de måste spara och skära ned på sina ambitioner.

Majoriteten matchar inte sin höga målsättning med en budget som inte ens tar höjd för ökade lokalkostnader och för pris- och lönehöjningar. För skolorna och förskolorna innebär det att de behöver effektivisera en verksamhet som är väldigt svår att effektivisera. Man kan inte effektivisera omsorg och undervisning på det sättet. Den redan höga arbetsbelastningen på förskolor och skolor kommer att bli högre. Barngrupperna är redan väldigt stora både i skolor och i förskolor. Färre människor ska göra mer.

Jag har det allra största förtroende för både förvaltning och för alla dem som arbetar ute på våra skolor och förskolor. De gör verkligen sitt yttersta. Men de kan inte trolla med knäna, och undervisning och omsorg är inte något som blir bättre genom att pressas hårdare.

Vänsterpartiet ser med jättestor oro på det här läget. Som tur är har vi på riksnivå drivit igenom 7 ½ välfärdsmiljarder till kommuner och regioner. Vi ser verkligen fram emot besked om hur de 495 miljoner kronor som gäller för Stockholm ska fördelas ut i verksamheterna. Om vi fick bestämma skulle de gå dit där de största behoven finns, det vill säga till förskolorna, skolorna och stadsdelsnämndernas förebyggande arbete.

Den skattesänkning ni genomförde 2019 har minskat stadens budget med 400 miljoner kronor. Med Vänsterpartiets budget för 2019–2020 hade läget sett väldigt annorlunda ut på skolorna. Då hade rektorerna kunnat fokusera på att utveckla sin verksamhet, och personalen skulle utan dåligt samvete och oro kunna vara hemma vid sjukdom.

Anförande nr 128

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag vet att skola och förskola har nämnts under debattens gång, så jag tänkte att det kanske finns möjlighet att återigen förtydliga detta. Inte heller när förra majoriteten styrde fanns det kompensation för lönekostnader eller hyresökningar. Det har inte funnits, utan det är bara vissa partier som har fört fram det i sina egna budgetförslag.

När det handlar om schablonen ligger den på 2,7 procent på grundskolan. Den var lägre vissa år när den förra majoriteten styrde. Det här är ett kostnadsläge som många kommuner i Sverige har. Sveriges Kommuner och Regioner har sänkt prognoserna för skatteunderlag. Det här drabbar väldigt många kommuner, säkerligen också många där ni är med och styr i majoritet.

Nu försöker vi förhålla oss till detta, och vi försöker också att fokusera på att visa att Stockholm behöver behålla mer av de 5 miljarder som man varje år betalar ut. Jag hoppas att Vänsterpartiet skulle kunna vara behjälpligt för att man på nationell nivå ska se behovet av att föra tillbaka en del av dessa pengar till Stockholm.

Anförande nr 129

T i n a K r a t z (V): Vi har gjort just det genom att driva på för att dessa 7 ½ välfärdsmiljarder ska tillbaka ut till kommuner och regioner. Stockholm får då närmare 500 miljoner. Det skulle kunna göra jättestor skillnad för våra verksamheter.

Jag vet att också Karin Wanngård gick igenom väldigt tydligt hur ni har gjort. Ni har skrivit 2,7, men sedan har ni sänkt den andel av skolpengen som går till skolornas verksamheter med en procentenhet. Ni har också höjt personalförsäkringskostnaderna. Det landar ändå på 0,9 ut till skolorna i ökade pengar, vilket är mycket lägre än 1,3 eller 1,4, som vi hade som det lägsta som vi gav. Vi hade många år när vi gav mer än så. Det här är rekorddåligt.

Anförande nr 130

B o A r k e l s t e n (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänkte prata lite grann om platssamverkan – den som redan har varit. Jag kommer från Hässelby-Vällingby, och vi är en av de tre som har haft platssamverkan under det år som har gått. Vi var de enda i ytterstaden. Vi vet att de övriga var Medborgarplatsen och Sergels torg.

Vi skulle ha en målsättning för detta, och då blev den att återerövra det offentliga rummet. Det handlade om Hässelby gårds stora tillgänglighet för medborgarna. De kunde inte vara där, för det hade stegvis försämrats. Det var klotter, skadegörelse, otrygghet, stölder, rån, snatterier och våldtäkt. Det fanns allt, även narkotikaförsäljning. Som ni säkert har läst i tidningarna har vi haft ganska mycket av gängbråk, inklusive det värsta: mord. Jag kan säga att den sista skjutningen i benen faktiskt inte skedde på torget utan på en av gatorna i närheten.

År 2018, på hösten, hade vi ett första möte med 60 personer. Alla kom från olika organisationer, förvaltningar, fastighetsbolag eller annat som hade intresse av att vara på Hässelby torg och göra någonting med det. Alla jobbade då i sitt eget stuprör. De jobbade när de tyckte och när de ville prioritera det – helt enkelt när de hade lust. Det här gjorde vi om. Bort med alla stuprör! Vi gjorde en hängränna i stället. Alla fick sitta i hängrännan, och det innebar att man jobbade ihop. Man bestämde sig för att detta är någonting vi behöver göra, och sedan var alla med. Vi hade fått lite pengar från Anna och härifrån fullmäktige, och även bolagen betalade pengar för att vara med och hjälpa till med detta.

År 2019 hade vi ett återrapporteringsmöte där vi fick veta lite grann om hur det hade gått. Samverkansgruppen, som då hade sammanträtt en gång i månaden och arbetat med väldigt många olika aktiviteter, hade fått en fungerande samverkan runt torget. Sedan har ett lokalt samverkansavtal med polisen inrättats, och detta har skett alldeles nyligen. Det gör att saken blir ännu bättre.

Till de resultat som vi har, som är jättebra, hör att torget numera är städat. Fastighetsägarna har renoverat garagen, målat om dem, satt upp ny belysningsarmatur och har musik i högtalarna som gör att ungdomarna inte vill vara kvar där nere.

Fortsatt samverkan är planerad, och det finns en rapport om att det är tryggt och trivsamt på torget.

Anförande nr 131

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vänder mig lite mot beskrivningen av platssamverkan. Det arbete ni har gjort i Hässelby-Vällingby låter otroligt bra. När jag pratar med fastighetsägarföreningar till exempel på Järva, i Skärholmen, i Rågsved eller i Västerort säger de: Så här har vi jobbat i flera år. Jag frågade dem när den första budgeten kom: Det pratas om platssamverkan och annat – vad skulle ni säga är nytt här? De svarade: I stort sett ingenting.

I fastighetsägarföreningarna, där våra allmännyttiga bostadsbolag har ordförandeposten, har man jobbat oerhört intensivt. Järva är ett bra exempel på det. Det är någonting som självklart kan intensifieras. Vi har haft ett samverkansavtal med polisen länge, i alla fall sedan 2015. Vi kan ha mer resurser till stadsdelarna, och vi

kan bryta upp trafikkontoret, som ju har väldigt mycket av en stuprörsorganisation. Men platssamverkan i sig är inte ett nytt arbetssätt. Det har vi hållit på med i staden länge.

Anförande nr 132

B o A r k e l s t e n (M): Det är nog riktigt som du säger: Det har funnits platssamverkan tidigare. Men det har inte varit lika effektivt som det vi har haft ute i Hässelby-Vällingby. Vi hade två personer som fick vara med i början genom förvaltningen och ringa runt och ta reda på alla organisationer, föreningar, förvaltningar, fastighetsbolag och företagare – precis allting som hade med torget att göra.

När dessa samlades blev det en helt annan känsla för torget än man hade tidigare. Det var till och med så att man saknade fontänen, som togs bort för tio år sedan, och började dra upp sådana gamla saker. Från att ha varit ett gulligt litet torg, som var funktionellt med butiker och så vidare, hade det blivit en stenöken dit inte ens trafikkontoret kunde komma med blommor. Daniel var där. Men numera kommer det blommor, och företagarna är med. Fastighetsbolagen har gjort loppmarknader och annat. Man har en känsla för det här, och den fick man genom att man fick en personlig inbjudan när man skulle ha det första mötet.

Anförande nr 133

L i s a K a r l s s o n (S): Hej Bosse! Kul att ses även här! Vi ses på torsdag igen.

Mellan 2006 och 2014 satt ni vid styret. Under den tiden kunde man se radikalt ökade klasskillnader. Man kunde se ett ökat utanförskap, och man kunde se att allt fler tappade framtidstron, särskilt i vår stadsdel. Mandatperioden 2014–2018 påbörjade vi ett väldigt mödosamt arbete med att reparera och städa upp efter det som ni hade åstadkommit senast ni satt vid makten.

Samverkan är bra, men du får det att låta som att det är ni som påbörjade arbetet. Det är det verkligen inte, utan det var vi som gjorde det förra mandatperioden. Jag vill minnas att ni då tyckte att alla våra förslag var mer eller mindre dåliga. Nu stängs också parkleken ned, och fritidsgårdarna har sämre öppettider. Sådana saker är också viktiga för att stärka tryggheten. Och inte nog med det, utan ni vill också sälja ut Vällingby centrum. Det kommer också att öka otryggheten. Ni satsar inte heller fullt ut på skolan. Samverkan är lite platt här.

Anförande nr 134

B o A r k e l s t e n (M): Lisa är alltså vice ordförande i Hässelbynämnden, där jag är ordförande. Vi känner alltså varandra ganska väl. Det är riktigt att ni hade tappat framtidstron när ni började jobba. Men vi har alltså tagit upp den igen. Vi har inte tyckt att era förslag har varit dåliga, utan vi brydde oss inte om dem över huvud taget. Det var ju när ni satt vid makten. Vi har med det här arbetet fått igång alla så att de ville vara med och jobba på torget. Nu är torget jättebra.

Du drog upp fritidsgårdarna. Men det var så att vi upptäckte att det hände grejer där på er tid. Jag ska inte skylla på er i det här läget, men vi stängde fritidsgårdarna när vi

upptäckte att personalen där gömde ungarna när polisen kom, och ungarna fick gömma narkotika på gården. Det var inte acceptabelt. Vi bygger upp det nu med ny personal. Det är faktiskt kommunalt anställd personal som jobbar på gårdarna just nu, och de kommer att vara välutbildade.

Anförande nr 135

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Det är allmänt känt att de som har drabbats värst av de blågrönas nedskärningar är personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Under två år har den borgerliga majoriteten minskat arbetsmarknadsförvaltningens tilldelning med nästan 84 miljoner. Det motsvarar nästan 10 procent av förvaltningens totala budget. Det är en siffra som både har känts hård i verksamheterna och i möjligheterna för personer som står långt bort från arbetsmarknaden att få en ärlig chans till sysselsättning och arbete.

Karin Ernlund säger här i talarstolen att vi har olika syn på vad som leder till jobb och olika syn gällande arbetsmarknadsåtgärder. Det hoppas jag verkligen inte. För om Karin Ernlund inte tror på möjligheten till utbildning och att rätt typ av insatser inom jobbtorg och vuxenutbildning ska leda till jobb måste jag fråga Karin Ernlund varför hon vill vara integrations- och arbetsmarknadsborgarråd med ansvar för just jobbtorg och vuxenutbildning. Förlåt, Karin, men det är precis det här jag menar: de 35 miljoner som ni hade kunnat få tillbaka nu och som endast läggs på ekonomiskt bistånd.

Vi har tidigare även pekat på att den borgerliga majoriteten kom till ett dukat bord. Utvecklingen i Stockholm har varit exceptionellt stark i jämförelse med övriga Sverige och i jämförbara regioner i världen. Denna utveckling borde som sagt inkludera fler så att vi skulle kunna bygga ett Stockholm och en stad för alla. Det förutsätter dock att viljan och förmågan finns att se det långsiktiga ansvaret för hur Stockholms stads arbetsmarknadspolitik borde se ut och vad den egentligen borde vara ämnad för i stället för att alltid se till kortsiktiga skattesänkningar.

Vi kan även i dag konstatera att vi lever i en ekonomiskt orolig värld med en avmattning i ekonomin och en arbetsförmedling i omorganisation. Detta har självklart i samband med de lägre ambitionerna hos den borgerliga majoritetens arbetsmarknadspolitik föranlett att i princip varje månad, månad in och månad ut, blir fler stockholmare beroende av ekonomiskt bistånd än föregående år.

Det som är slående är att detta också har gällt för i stort sett alla prioriterade grupper. Svaret har alltid varit detsamma när det gäller hur man ska möta de här generella utmaningarna för arbetslöshetssiffrorna i Stockholm. Det är fler nedskärningar som gäller oavsett konjunkturläge, och det är det som är skrämmande.

Jag känner mig även tveksam till att målet att människor är självförsörjande i Stockholm och att vägen till arbete och svenskkunskaper är kort verkligen ska ses som uppfyllt. Vi ser ju som sagt månad ut och månad in att fler människor går på ekonomiskt bistånd.

Anförande nr 136

T i e m o n O k o j e v o h (MP): Det är svenska mästerskap i osanning som du framför här, Salar Rashid. Först och främst är de 44 miljoner som du pratar om inte 44 miljoner. Den verkliga effektiviseringen för arbetsmarknadsnämnden ligger på 11,4 miljoner – en helt annan siffra.

Dessutom glömmer du att nämna en viktig detalj i ditt anförande, nämligen att när ditt parti styrde arbetsmarknadsnämnden i början av förra mandatperioden var anslagen ännu lägre än de är nu. Vi hade i början av vår mandatperiod högre anslag än vad ni hade i början av er mandatperiod. Vi styrde visserligen tillsammans med er då, men det var fortfarande lägre då än det var nu. Om du kallar vår politik för låg ambition – vad var då den politiken?

Anförande nr 137

S a l a r R a s h i d (S): Tack för ditt fina inlägg! Om man jämför den pris- och lönekompensation som ni borde ha lagt till är det jättekonstigt att du jämför med föregående mandatperiod. Ekonomin växer, och då måste man också lägga på för löne- och priskompensation i varje verksamhet. Annars blir det i stort sett en neddragning.

Sedan vill jag bara säga att i stort sett hade vi år efter år lyckats minska andelen människor som gick på ekonomiskt bistånd. Under hela mandatperioden har fler gått på ekonomiskt bistånd, samtidigt som vi ser att vi får svårare att hjälpa fler människor som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Anförande nr 138

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Först och främst är det befängt att hävda att den högkonjunktur som har rått i Stockholm och i Sverige skulle vara ett resultat av Socialdemokraternas kommunala arbetsmarknadspolitik förra mandatperioden. Att arbetslösheten nu är på väg att öka handlar alltså inte om den kommunala arbetsmarknadspolitik som vi bedriver i den här salen, även om vi kanske skulle önska det – bara för att ha det sagt.

Sedan undrar jag vad du menar med att jag inte tror på utbildning. Sedan jag blev ordförande i arbetsmarknadsnämnden har vi till exempel lagt fram en otroligt ambitiös reformering av vuxenutbildningen, där vi gör en ny upphandling med högt ställda krav på utförarna. Vi ser till att vi har kombinationsutbildningar på alla yrkesutbildningar och så vidare.

Anförande nr 139

S a l a r R a s h i d (S): Fru ordförande! Det jag menade var kort sagt det du sa i talarstolen, Karin Ernlund. Jag försökte i mitt inlägg säga att lika mycket som ni lägger på arbetsmarknadsförvaltningens totala budget lägger ni på ekonomiskt bistånd, som motsvarar 35 miljoner. Då är min fråga: Tycker du att det är rimligt? Det är ändå arbetslinjen kontra bidragslinjen.

Det jag försökte få fram är att du nu har chansen att verkligen slåss för din verksamhet. Du har chansen att försöka ta del av de pengar som finns. Det var mest det jag ville påpeka.

Som jag tidigare har varit inne på har vi månad in och månad ut sett en utveckling där ekonomiskt bistånd har ökat. Då är det väl passande att vi ska försöka se till att våra jobbtorg får ännu bättre medel och att vår vuxenutbildning kan nå fler? Det är just det jag oroar mig över. De här 35 miljonerna hade gjort väldigt god nytta i verksamheterna.

Anförande nr 140

P e t r a G a r d o s E k (M): Fru ordförande! Jag tänkte gå upp och vara lite positiv i den här talarstolen. Jag tycker att det blir mest tråkigheter som sägs här uppe.

Jag vill tacka. Jag står här som ordförande i Norrmalms stadsdelsnämnd, och jag vill därför tacka för de pengar som vi har fått just i platssamverkan. Det är 3 miljoner vi har fått, men det är totalt många fler miljoner, närmare bestämt 8 miljoner, eftersom det är just en platssamverkan. Det är företag som har gått in, Wasakronan, fastighetsägare, Gålöstiftelsen och så vidare. Det gör att det blir så mycket mer. Det handlar också om engagemanget det resulterar i när man går in allihop. Det blir ett genuint engagemang för det man försöker utföra.

En del av pengarna, mycket mindre än tidigare, har gått till Sergels torg. Men eftersom vi nu har fått mer pengar kan vi utöka platssamverkan till exempelvis Odenplan. Det var FI som pratade om upplevd otrygghet. Det jobbar denna majoritet med – just den upplevda otryggheten, rent och snyggt och tryggt. Vi kan fortsätta denna positiva trend och även få det tryggare på Odenplan.

Jag vill som sagt bara tacka för pengarna och hylla det arbetssätt där man tillsammans, med andra, inte bara staden, går in och får till ett engagemang och, självklart, pengar.

Anförande nr 141

M a r i a J a n s s o n (FI): År två av ett grönblikt styre kan vi se inriktningen på politiken, där skattesänkningar på några tiotus är jätteviktiga men där miljoner kronor i nedskärningar på verksamheterna inte spelar någon roll och kan effektiviseras bort. Förra året slaktade man kultur, och i år är det utbildning som har fått åka under bilan. Jag undrar: Vilket område kommer det att vara nästa år som drabbas av de här stora besparingarna?

Det här är en politik som spär på inkomstklyftor och segregering. Det är många som är väldigt oroliga för skolan nu. Nedskärningar både på schablonen och på central förvaltning spär på lärares arbetsbörda och oro. Jag är orolig för den här utvecklingen inte bara just nu, när vi ser de här nedskärningarna, utan också på sikt. Vad händer med de unga som vill bli lärare? De skräms bort från ett läraryrke där man uppfattar det som att det alltmer handlar om effektivisering, fler elever och mindre pengar till skolorna.

Vi har också sett förändringar av och nedskärningar i arbetsmarknadsnämnden. Samtidigt står arbetsmarknadsnämnden inför en situation där Arbetsförmedlingen har blivit ganska kaotisk och minskat på sina insatser. Här tvingas arbetsmarknadsnämnden ändå att prioritera hårdare, och vi ser hur exempelvis invandrade kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden får betala priset. Antalet feriejobb minskar, har vi hört i debatten. Det är väldigt fint och lovvärt att man i ett sådant här

läge inför en cv-skola. Men frågan är: Om man inte har någonting att sätta på sitt cv – vad är det då man ska skolas i att designa?

Det är inte konstigt att det är svårt att hitta feriejobb, som ni säger, med kvalitativa arbetsuppgifter. När man har effektiviserat i välfärdsverksamheterna så mycket att all personal går på knäna finns det ingen som kan handleda feriearbetarna. Det är klart att det inte står högst på prioriteringsordningen att hitta nya feriejobb.

Den ideologiska omsvängning som vi har sett här innebär en politik kommer att leda till ökade klyftor och ökad segregering. Det är inte en politik som Feministiskt initiativ står bakom.

Anförande nr 142

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag måste säga att jag tycker att det är väldigt tråkigt att man målar upp en så svart bild av Stockholm som man gör. Du, Maria, skapar en bild av en arbetsmarknad och en offentlig sektor i Stockholm som går på knäna. Människorna som jobbar i offentlig sektor i Stockholm går på knäna. De trivs inte på sina jobb. De är sönderstressade. Det är en miserabel situation. Det är ungefär den bild du nu ger. Jag tycker att det är bedrövligt att höra.

Jag gör otroligt många verksamhetsbesök i min roll som borgarråd, precis som alla mina kollegor på den här sidan av salen gör och säkert många av er också. Och det är faktiskt inte riktigt den här bilden jag möter. Inom äldreomsorgen möter jag en otroligt stor entusiasm och arbetsglädje hos de medarbetare jag träffar. Det är klart att det ibland är stressigt och jobbigt. Det är klart att resurserna ibland är för få och för knäppa. Det är klart att vi skulle vilja lägga ännu mer pengar på detta, men den bild du nu ger av bland annat äldreomsorgen i Stockholm tycker inte jag stämmer. Jag tycker att den är felaktig. Vi håller en hög och bra kvalitet generellt sett.

Anförande nr 143

M a r i a J a n s s o n (FI): Jag är den sista att betvivla att de som jobbar i äldreomsorgen gör ett bra jobb, och jag har inte pratat om äldreomsorgen över huvud taget i mitt inlägg.

Jag tycker att det är lite tråkigt att du varje gång du går upp i talarstolen säger att vi målar en svart bild. Vad vi gör är att titta på de problem som finns. Det är det som politikerna ska lösa. Om vi bara skulle stå här och säga att allting är toppen skulle det inte förändra någonting i politiken.

Det är självklart att det spelar roll om man drar ned på pengar. Det måste ju alla förstå. Om det nu är så viktigt att alla ska få en skattesänkning på några tior – varför spelar det så stor roll när de jättenedskärningar som man gör på skolområdet i budgeten i år inte ska synas eller märkas över huvud taget i verksamheten? Det är för mig ett väldigt paradoxalt resonemang.

Anförande nr 144

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag hade inte tänkt sätta upp mig på talarlistan igen, men jag måste kommentera två saker som har kommit upp i debatten. För det första

sägs det att det är oansvarigt att besluta om extra pengar som inte har klubbats av riksdagen. Jag kan säga att de 2,5 miljarder som Vänsterpartiet var med och förhandlade fram klubbades av riksdagen den 19 februari. Ni hade åtminstone kunnat skicka ut en signal om dem, för det handlar om över 160 miljoner kronor.

För det andra tycker jag att det som hela tiden kommer upp om det kommunala utjämningsystemet är lite tröttsamt. Det låter ofta på finansborgarrådet som att vi nu under er majoritet plötsligt betalar oerhört mycket mer än vad vår majoritet gjorde. Faktum är att det inte stämmer. Stockholms stad har från och med i år fått en sänkt utjämningsavgift från 898 kronor per invånare till 615 kronor per invånare. Vi har alltså fått en sänkning med 283 kronor. Sedan låter 5 miljarder självklart mycket, men vi är också en väldigt stor kommun.

När vi pratar om de här sakerna tycker jag att man ska ha i åtanke varför vi betalar kommunal utjämningsavgift. Varför har vi det över huvud taget? Då tänker jag att till exempel Centerpartiet borde kunna hålla med mig här. För i grunden handlar det om att alla ska ha rätt till en god välfärd oavsett i vilken del av landet man bor. Det handlar om vissa faktorer som kommuner faktiskt inte kan påverka: gleshet och demografi, till exempel. Annars hamnar vi i en situation där Dorotea – som är den kommun i landet som får mest bidrag per person med 14 000 kronor, att jämföra med till exempel Malmö, som återkommer i debatten och som får drygt 1 000 kronor – kommer att ha en situation där de inte får samma sjukvård, äldreomsorg och skola som vi som bor i Stockholm. Jag tycker inte att det är ett sådant land vi ska ha.

Riksrevisionen har till och med kritiserat det nuvarande systemet för att det inte utjämnar tillräckligt mycket. Trots att regeringen ökar utjämningsnivåerna utjämnar man alltså inte tillräckligt mycket för att kunna garantera alla svenskar rätt till en bra omsorg var man än bor.

Jag vet inte om Moderaterna har missat att det här landet håller på att slitas isär. Vi har en situation där sjukhus läggs ned i Norrlands inland och kvinnor tvingas att föda i ambulanser och diken för att de har mil och åter mil till närmaste förlossningsvård. Självklart ska en rik kommun som Stockholm vara med och bidra. Det handlar om 600 spänn per invånare och år. Det tycker jag att vi har råd med.

Anförande nr 145

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det är klart att vi ska ha en viss utjämning. Problemet med detta system som det är uppbyggt nu är att vi betalar det mesta till storstäder som Malmö och Göteborg, som skulle klara sig ganska utmärkt ändå, och inte till glesbygd, som till exempel min lillasyster bor i, som skulle behöva någon form av stöd och stimulans. Sedan måste man ju också fokusera på att det måste finnas arbetstillfällen och ett gott företagsklimat.

Men det bekymrar mig att man ser till bara några enskilda kommuner som får ta bördan och inte hittar något bättre statligt system. Om man tittar på utbetalningen ser man att den är högre än tidigare, och det har skett på bara några års tid. Den är alltså en tiondel av vår budget. Skatteunderlaget minskar, och det gör det för många kommuner runt om i Sverige. Det måste vi förhålla oss till. Sedan kan ni i oppositionen fortsätta att säga att det har att göra med en skattesänkning. Det handlar inte om det; det handlar

om att ekonomin försämras och att prognoserna försämras. Vi får ett minskat skatteunderlag.

I det läget vore det ganska klädsamt om också Stockholms politiker kunde föra fram till sina nationella kollegor att vi behöver ett bättre system där vi utjämnar men gör det på en bättre statlig nivå. Vi kan inte utarma Stockholms budget med en tiondel varje år.

Anförande nr 146

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu är det så här att utjämnningen bygger på två grundläggande saker. Inkomstutjämnningen är helt och hållet statligt finansierad. Kostnadsutjämnningen sker mellan kommuner. Om vi ser på vilka kommuner som är nettobidragstagare nämner du hela tiden Malmö. Det är ett klassiskt siffertricksande som både du och vissa andra använder er av ibland. Malmö är en stor stad. Om man tittar på vad Malmö får per invånare, vilket är det intressanta sättet att räkna på, ser man att de får 1 145 kronor per invånare. Om vi räknar dem som får mest per invånare har vi Dorotea med 14 059 kronor, Åsele med 11 642 kronor, Pajala, Sorsele, Ragunda, Bjurholm, Övertorneå, Malå, Arjeplog och Vindeln. Det är alltså Norrlandskommuner långt uppe i glesbefolkade områden som inte hade kunnat ha en ordentlig välfärd annars.

Stockholm betalar 615 kronor. Det är alltså mindre från och med i år än det har varit tidigare. Jag förstår att Solna är lack, för de betalar över 4 000 kronor. Det är inte synd om Stockholms stad. Vi har råd att bidra till solidariteten i det här landet.

Anförande nr 147

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Nu när majoriteten pratar om de satsningar de gör för tryggheten i staden undrar jag om de har glömt bort Enskede-Årsta-Vantör. Jag bor där och verkar där; jag sitter i stadsdelsnämnden. Där kan vi se de tydliga effekterna av budgeten. Det dras ned på badbussarna, mötesplatsen Valvet tvingas stänga och Fryshuset i Östberga riskerar att stängas till sommaren. Som ni kanske minns var Fryshuset i Östberga en av de stora faktorerna bakom att vi kunde skapa bättre trygghet där, bland annat tillsammans med kulturhuset i Östberga. Alla dessa är viktiga mötesplatser och funktioner som skapar gemenskap och trygghet i stadsdelen. Vi kan också se i budgeten för vår stadsdel att fritidsbidraget har skurits ned.

Arbetsmarknadsborgarrådet pratade om kvaliteten vad gäller feriejobben. Och visst håller jag med, men från 1 600 till 800, som är vad som nu gäller för Enskede-Årsta-Vantör, är en halvering. Vi hade alltså 1 600 feriejobb 2018. I budgeten 2020 är det 800 feriejobb. Min fråga är: Kommer de här 800 feriejobben att få samma budgetpost som de 1 600 hade, eller är det en nedskärning där också? Jag undrar eftersom du pratade om kvaliteten. Visst är det viktigt med kvalitet i feriejobben, och visst tror vi på att det ska finnas ordningsvakter. Men 100 miljoner vet jag inte vad jag ska säga om.

Vi har en situation nu i Rågsved där fritidsgården har stängts på grund av en otrygg arbetsmiljö för dem som jobbar där. Jag frågade: Kan vi inte använda de ordningsvakter som vi ändå har i staden och i Rågsved så att de kan stå utanför

fritidsgården för att trygga den? Det visade sig att vi inte kunde det, för de behöver tydligen polisen. Jag undrar fortfarande varför vi inte kan använda våra ordningsvakter för att trygga våra fritidsgårdar.

Anförande nr 148

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack för frågan! Vi har alltså ingen sänkt ambition när det gäller antalet feriejobb. Målet är fortsatt 9 000 feriejobb. Det var målet 2018, det var målet 2019 och det är även målet för 2020. I den fas vi befinner oss nu har ungdomar möjlighet att söka, men alla stadens förvaltningar jobbar också febrilt med att få fram de här platserna. Vi har till exempel hört Ole-Jörgen beskriva hur man jobbar på i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd med att få fram så många bra sommarjobb som möjligt.

Exakt vad det är som har hänt i Enskede-Årsta-Vantör kan inte jag svara på här under fullmäktiges möte. Men det är klart att alla stadsdelar utifrån sina förutsättningar ska få fram så många sommarjobbplatser som möjligt. Målet är 9 000, och ambitionen är att vi absolut ska ha minst 9 000 sommarjobb till sommaren 2020.

Anförande nr 149

H a s s a n J a m a (V): Tack för svaret! Nu blev det lite oklart här. Vi har en verksamhetsplan, och där står det vad stadsdelen har för mål att uppnå, och det är 800 feriejobb. Fullmäktiges mål kanske är 9 000, men stadsdelen jobbar ju mot de mål de får. Det blir väldigt otydligt.

Anförande nr 150

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag tror i och för sig att Hassan förstår att jag som borgarråd inte dirigerar exakt var och när ordningsvakterna ska vara i staden. Men vi får väl kolla upp om de skulle kunna hjälpa till just i Rågsved. Min personal sitter här, och vi kan absolut kolla på det i morgon och ta frågan vidare.

Sedan tycker jag i och för sig inte att ordningsvakter ska vara dörrvakter till fritidsgårdar i flera timmar i sträck. Det tycker jag är att använda deras resurser lite fel. Men jag vet att i bland annat Hässelby har ordningsvakterna varit ganska mycket runt fritidsgårdar just för att vara kontaktskapande med ungdomarna och se till att skapa en ökad trygghet där. Ordningsvakterna ska kunna jobba i fritidsmiljöer, men att just stå och vakta utanför fritidsgårdarna kanske inte är riktigt det som är deras uppdrag. Men vi tar med oss frågan vidare och ser vad som har hänt just i Rågsved.

Anförande nr 151

H a s s a n J a m a (V): Tack för svaret! Låt mig förtydliga situationen i Rågsveds fritidsgård: Den är stängd därför att det är överåriga ungdomar som kommer in, och personalen vill inte säga till dem. Man har därför beslutat att man stänger på kvällstid. Det här drabbar andra barn, som har rätt att vara där. Det här har pågått i nästan tre månader nu. Förslaget är inte att ordningsvakterna ska vara i fritidsgården, utan de kan stå där utanför och se till att det är ungdomar i rätt ålder och som har rätt att ta del av verksamheten som kommer under dessa tider. Eftersom vi redan slänger en massa pengar på ordningsvakterna kan vi dra nytta av dem.

Anförande nr 152

Ole - J ö r g e n P e r s s o n (M): Fru ordförande! Jag vill fortsätta med att upprätthålla mig kring sommarjobben. Det är så otroligt viktigt; det är ingen som inte delar synen på att sommarjobben är viktiga för våra ungdomar. Jag tycker att Karin Ernlund har beskrivit det väl. Målsättningen med 9 000 sommarjobb i stadens regi står fast. Stadsdelarna gör vad man kan för att ta fram så många sommarjobb som möjligt.

Men vi får inte glömma att det finns en stor andel ungdomar i vår stad som på egen hand, via kontakter och via sina föräldrar också skaffar sommarjobb inom exempelvis det fria näringslivet. Det är också viktigt, och det ska vi också stimulera på olika sätt. Regionen har ett stort antal sommarjobb som erbjuds, vilket också är viktigt. Det gäller att se saker och ting i ett sammanhang och att inte fixera sig vid enskilda sifferexerciser. Man måste också erkänna att om det här ska bli meningsfullt måste vi erbjuda sommarjobb som förbereder ungdomarna för det yrkesliv som förhoppningsvis alla ska bli en del av. Det tycker jag är viktigt.

Man har upprätthållit sig mycket vid tryggheten. Ibland blir det lite väl dystopiskt och fullständigt nattsvart. Jag vill bara påminna om att de sista siffrorna för tryggheten på Järvafältet exempelvis visar att ett stort antal anmälda brott har gått ned under 2019. Antalet anmälda inbrott har aldrig varit så lågt som det är nu på Järvafältet. Våldsbrotten har minskat. Ett stort antal andra anmälda brott har också minskat. Och varför då? Jag ska inte säga att detta är ett trendskifte som kommer att hålla i sig om man fortsätter med de insatser man gör. Men det som visar sig är att genom samarbete och samverkan med andra kan staden bidra till en positiv utveckling.

Ordningsvakterna är en sådan utveckling som är positiv. Det gäller framför allt i Spånga centrum, som Rashid Mohammed tycker är viktigt. Det tycker jag också. Jag är besjälad av att öka tryggheten i Spånga centrum. Men varför då vara emot någonting som vi vet ger effekt, vilket ju Vänsterpartiet är?

Jag tycker som sagt inte att man ska vara dystopisk. Men på tal om dystopiska partier måste jag ändå rikta en förfrågan och en stilla undran: Vad i hela fridens namn gör egentligen Sverigedemokraterna i den här fullmäktigesalen? Ni deltar inte i debatterna, ni har inga synpunkter och ni har inte skrivit fram något annat förslag till beslut. Ni är helt tysta. Det är inte att delta i det demokratiska samtalet, som försiggår här inne och inte bara på Twitter.

Anförande nr 153

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Jag håller med dig, Ole-Jörgen, om att Sverigedemokraterna inte säger någonting i den här salen när vi talar om viktiga och demokratiska frågor.

Som du nämnde handlar det om sommarjobben. Din kollega i staden säger att det är 9 000 sommarjobb som ska gälla. Men samtidigt har vår stadsdel, och flera andra, som vi har hört nu, erbjudits 800 sommarjobb. Det är väldigt konstigt. Som jag sa tidigare måste man ju förbereda hos förvaltningen så att de som tar emot sommarjobbarna ger dem en viktig och meningsfull sysselsättning.

Det är bra och intressanta frågor som gäller ordningsvakterna. Nu har vi hört att Rågsveds fritidsgård har stängt. Sedan den 3 februari är också Ungdomens hus i Rinkeby stängt på grund av att två maskerade ungdomar har kommit dit. Då frågar jag: Var var ordningsvakterna? Och hur länge ska ordningsvakterna och polisen i Järva ha inskolning? De var inte där.

Anförande nr 154

Ole - Jörgen Persson (M): Jag tycker att ordningsvakterna ska användas till mycket. Men jag delar absolut borgarrådet Slottners uppfattning att de inte ska stå och vakta våra fritidsgårdar. Jag tror att det finns mer meningsfulla arbeten för dem att göra än just detta.

Jag kan trösta dig med att i Spånga-Tensta, som ju jag har ansvaret för och som du vill ha ansvaret för, är det minsann ordning och reda på fritidsgårdarna. Det gäller inte minst nu och framöver, när vi lägger fram ett förslag till beslut om hur vi ska organisera det i framtiden. Se framtiden an med tillförsikt, Rashid, så ska vi se att det här löser sig!

Anförande nr 155

Borgarrådet Jönsson (L): Fru ordförande! För ganska länge sedan var det någon som nämnde barnkonventionen här och vad som görs i denna fråga. Nu är visserligen just avstämningens ärendet kanske mer av teknisk karaktär, men det görs ändå en hel del, och det har gjorts en hel del.

Varje stadsdelsförvaltning har till exempel lokalt utsett barnrättssamordnare som jobbar med implementeringen av barnrättsperspektivet i alla delar av stadsdelarna. Det handlar också om det program som antogs 2018 av den föregående majoriteten. Det genomförs och har genomförts utbildningar, föreläsningar och workshops inom chefsnätverk och inom våra produktionsnätverk. Där tas frågan kontinuerligt upp och kommer så att göras under hela 2020.

Vi har också lyft barnrättsperspektivet och då särskilt skolans betydelse som skyddsfaktor och framtidsmöjliggörare för barn och unga i de nya riktlinjerna för socialtjänstens myndighetsutövning. Just skolperspektivet var faktiskt något som saknades i det barnrättsprogram som togs fram 2018. Det har tryckts upp nya broschyrer och lättfattlig information för att barn ska förstå sina rättigheter inom socialtjänsten. Inom vuxenheterna lägger vi mer fokus på barnkonsekvensanalyser. Exempelvis det nya hemlöshetsprogrammet inkluderar nu barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Barnombudsmannen här i staden har tagit fram flera barnchecklistor för att socialtjänsten i olika situationer ska kunna bedöma att barns rätt tillgodoses.

Det som jag själv känner mig mest stolt över är att Barnahus i år tillförs ett nytt team som ska säkra tryggheten för våldsutsatta barn i deras hemmiljö efter att de har varit på förhör. Detta är någonting som professionen i Barnahus länge har efterfrågat, och även en del forskare som följer Barnahusarbetet har efterfrågat det. Nu genomförs alltså detta. Jag tror att uppstart ska ske om någon månad.

På roteln håller vi på med att titta på hur man kan följa upp resultaten av det arbete som socialtjänst och andra instanser gör så att det blir den enskildes upplevelse av om insatserna verkligen har hjälpt som vi efterfrågar och mäter, och kanske inte bara om olika insatser har kommit till stånd. Det är ju vad vår mätning i dag i mycket präglas av.

Det här var några exempel på hur barnrättsperspektivet tas till vara.

Anförande nr 156

M a r i a L j u s l i n (V): Tack, Jan! Det var absolut många bra saker som du lyfte. Många av dessa saker har också varit sådant som vi startade när vi satt i majoritet.

Det arbete du nu gör och fortsätter är jätte viktigt. Men vi måste också tänka på det som Barnombudsmannen tillstod: Det räcker inte bara med att prata övergripande. Man måste också ha verktyg och planer för hur barnkonventionen som lag ska genomsyra alla verksamheter i Stockholms nämnder och bolag och även i de beslut som fattas. Det räcker inte bara med att ha en checklista över sådant man ska titta över, utan man måste på fullaste allvar gå igenom beslut för beslut. Ni har tagit bort barnkonsekvensanalyserna vad gäller markanvisningar, nybyggnationer och annat.

Anförande nr 157

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag tror som sagt att det viktigaste är att personalen blir konsekvensutvecklad i barnrättsperspektivet. Dessa utbildningar ligger kvar. Socialförvaltningen erbjuder möjligheter för de förvaltningar och bolag som vill delta i detta att vara med i utbildningar.

Vi kommer inom till exempel hemlöshetsarbetet att göra en fortbildningsinsats till stadens bostadsbolag för till exempel hur de ska uppmärksamma barnfamiljer som riskerar att drabbas av hemlöshet. Man ska vara snabbare ute inför en vräkning så att ingen hamnar i svåra akuta situationer. Där tror jag ändå att den grönbå majoriteten fortfarande gör väldigt mycket, och barnkonventionen är viktig för oss.

Anförande nr 158

M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Ordförande, ledamöter! Jan Jönsson pratar om barnen, som jag vet ligger dig varmt om hjärtat. Det gäller också mig. Nu får vi ju ändå mer pengar till staden; det vet alla.

Men nu försvinner förskollärare. Vi har svårt att rekrytera kompetent och utbildad personal. När vi nu får mindre pengar ut till förskolor och skolor kanske den personal vi har söker sig till andra kommuner, och vi får inte tillbaka dem. Man vet ju detta. Så sätt er ned och prata om det här! Sätt er ned och bestäm er för vart pengarna ska ta vägen när ni får dem! Gå ut med en signal och säg: Vi har sett att pengarna kommer, och vi har sett att ni behöver mer pengar. Vi kommer att se till att stötta er i det!

Vi får inte tappa det här. Det är för kortsiktigt att dra in på skolan och förskolan. Det bästa man kan göra för barnen är att ha en fungerande förskola.

Anförande nr 159

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag delar uppfattningen att vi ska glädjas åt att bland andra våra partier har varit överens i riksdagen om att vi ska förstärka kommuner och regioner med mer pengar. Det är också så att vi har fått igenom en stor satsning på lärarassistenter för att just underlätta arbetsbelastningen för lärare. Jag ser framför mig att det framöver kommer att komma ut förstärkningar vad gäller till exempel elevhälsoteam och annat som också är viktigt för att skapa goda arbetsförhållanden för lärarna.

Nu har ju Stockholm väldigt goda löner, så jag kanske inte ser risken som så stor att lärarna försvinner härifrån och sedan vägrar att komma tillbaka. Det är nog fortfarande så att vi är en attraktiv arbetsgivare. Och självklart kommer mycket av de här pengarna att gå till skolan.

*§ 18 Markanvisning för bostäder, förskola och kontor inom fastigheten
Hammarbyhöjden 1:1 i stadsdelarna Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad till SSM
Fastigheter AB
Inriktningsbeslut*

Anförande nr 160

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! I dag har kommunfullmäktige att fatta beslut om fortsatt inriktning för projekt Sjöstadshöjden, som ligger på gränsen mellan Hammarby sjöstad och norra Hammarbyhöjden.

Hela projektet Sjöstadshöjden ska ge 400 bostäder, en förskola, lokaler för centrumändamål och sist men inte minst kontorsytor för upp till 5 000 arbetsplatser. Det sistnämnda är mycket välkommet till Söderort, som ju har ett underskott på just arbetsplatser. I dagens ärende har vi en fortsatt inriktning för Sjöstadshöjden med en markanvisning för 230 bostäder, en förskola med sex avdelningar och kontor. Genom dagens beslut att medge fortsatt utredning åt exploateringsnämnden kan projekt Sjöstadshöjden fortsätta att utvecklas.

Av de 230 bostäder som markanvisats är 150 bostäder med äganderätt. Det är lite nytt och spännande, och de byggs av SSM. Det är också 80 hyresrätter som byggs av Familjebostäder. I Familjebostäders område kommer det också att byggas en förskola. Kontorsarbetsplatserna markanvisas till Humlegården, som också sedan tidigare har en markanvisning i projektet.

Det är viktigt att staden fortsätter att hålla en hög takt och att vi når våra långsiktiga mål på 140 000 bostäder fram till år 2030. Nu har vi möjlighet att bidra till det även genom projekt Sjöstadshöjden. Projektet har i nuläget i detta tidiga skede en god ekonomi, vilket är viktigt för att begränsa stadens framtida skuldsättning.

Området i anslutning till projektet har, vilket framgår tydligt i ärendet, stort ekologiskt värde. Det är en viktig länk mellan Nackareservatet och Årstaskogen. Detta ärende är ett inriktningsbeslut, och frågan om ekologiska värden och detta samband behandlas vidare i planprocessen. Men jag tycker att det är viktigt att betona att nogsam hänsyn måste tas till detta framgent.

Med det skulle jag vilja yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 161

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill börja med att säga att vi är i grunden positiva till att ni vill bygga bostäder. Vi behöver hålla en hög byggtakt när det gäller byggandet av hyresrätter, inte minst, för det är det som det framför allt råder störst brist på i Stockholm i dag. Det hämmar rekryteringsmöjligheter för företag, och det hämmar studenters möjlighet att komma in på sin drömutbildning.

När det gäller detta område vill jag ta vid där Johan pratade om de ekologiska värdena. Det här är ett uppskattat grönområde, både Hammarbyhöjden och västra Nytorps gårde. Vi vill minimera intrånget och skadan på viktiga ekologiska värden. När det gäller det här programmet är det ju större – det gäller både Sjöstadshöjden och Hammarbyskogen – men jag kommer att prata om det i dess helhet.

Vi ser två problem. Vi ser en stor risk för att den bilväg som kommer att gå genom områdena kommer att bli en genomfartsled. Om man tittar på trafikanter som kommer att komma från Skarpnäck, till exempel, kommer det för dem att vara mer logiskt att använda detta som en genomfartsled än att till exempel köra via Gullmarsplan. Vi tror att det finns risk för kraftigt ökad biltrafik genom området. Det vore väldigt synd, inte minst mot bakgrund av de ekologiska värdena i Hammarbyskogen.

Det andra jag vill framföra är att det är en väldigt låg andel hyresrätter i projektet. I delprojektet är det 25 procent hyresrätter. I hela projektet som sådant, alltså alla de 800 bostäderna i de båda delprojekten, är det 31 procent hyresrätter. När vi pratar om hyresrätter pratar vi om boendesegregation. Det ämnet kommer ofta upp när vi pratar om Järva, Skärholmen och så vidare. Men vi menar att man ska vara konsekvent. Den nuvarande fördelningen på upplåtelseformerna är 67 procent bostadsrätter i Hammarby sjöstad och 65 procent bostadsrätter i Hammarbyhöjden. Om man ska vara konsekvent och verkligen eftersträva blandade boendeformer i alla delar av staden borde det vara en majoritet hyresrätter i ärendet.

Summa summarum: Var försiktig med de ekologiska värdena! Var försiktig med bilvägen – vi tror inte att den är bra för de ekologiska värdena och för grönytorna, som är väldigt uppskattade i området! Och som sagt: Om man menar allvar med blandade upplåtelseformer duger det inte med 25 procent hyresrätter.

Anförande nr 162

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Jag ska utifrån mitt perspektiv försöka kommentera eller svara på några av de saker du säger, Clara Lindblom. Vi pratar om upplåtelseformer. Det kommer att ske ytterligare någon markanvisning i området. Jag håller med om att det är en bra bit från 50–50. Det står tydligt skrivet i ärendet att vi ska få ekonomin att gå ihop i det här projektet och att det är ganska stora infrastruktursatsningar som måste finansieras. Det löses genom att man säljer marken till bostadsrätter. Men vi får se framöver med den kommande markanvisningen.

Vi ska absolut vara försiktiga med de ekologiska värdena. Du är väldigt detaljerad när du talar om en bilväg som kommer att gå där. Om du syftar på den väg som ska binda samman de två områdena – för att inte säga fel nämner jag dem inte vid namn – kan jag säga att det inte är klarlagt att den kommer att bli av. Det står att kontoret har ett förslag som möjliggör en väg för busstrafik. Men detta ska utredas i den framtida planprocessen. Hur områdena ska bindas samman måste vi se i ett senare skede. I övrigt ska vi absolut vara försiktiga med de ekologiska värdena.

Anförande nr 163

Borgarrådet L i n d b l o m (V): I själva ärendet beskrivs en 30 meters stadsgata. Sedan är ”stadsgata” väldigt otydligt definierat. Jag har varit inne på Trafikverkets och Boverkets hemsidor. Vad är egentligen en stadsgata? Det finns lite olika definitioner. En sak är kollektivtrafikkörfält. Man kan ha en gata enbart för kollektivtrafik, gång och cykel. Men det vanliga när det står ”stadsgata” är att man avser biltrafik. Förhoppningsvis blir det i så fall med sänkt hastighet. Vi tror dock att biltrafik genom det här området vore direkt skadligt. Vi ser som sagt risker för att det blir en genomfartsled, även om man har en ganska låg hastighet. Vi kommer att få en

väldigt kraftig ökning av biltrafiken. Följderna är sämre luft och livskvalitet samt intrång i de ekologiska värdena.

Sedan är det så att vi har ett väldigt konstigt system för projektekonomi. Vi ser alla enskilda projekt utifrån att de ska bära sig själva. Det gör att vi inte får en sammanhängande bostadspolitik i den här staden. Ibland måste det vara så att projekt inte bär sig själva ekonomiskt, eftersom det finns andra värden man ska uppnå. Då tycker jag att man ska vara konsekvent. Det måste vara blandade upplåtelseformer här också. 25 procent är inte bra nog.

Anförande nr 164

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande och ledamöter! Denna markanvisning i Hammarbyhöjden är ett mycket bra projekt. Att knyta ihop områden på det sätt som görs här är helt i linje med översiktsplanen. Hammarby Sjöstad, som är lite av en isolerad enklav, knyts nu ihop med Hammarbyhöjden, trots att det är ganska stora nivåskillnader. Förslaget är i hög grad anpassat till de naturliga förutsättningar som finns. Man nästan smyger in bostäder i en känslig natur med höga ekologiska värden. Det görs på ett väldigt bra sätt. Dessutom tillkommer det väldigt många arbetsplatser i söderort. Det tycker vi naturligtvis är mycket bra.

Förbindelsen mellan sjöstaden och Hammarbyhöjden ska vi titta vidare på. Vad det blir i slutändan får vi väl se. Men man ska vara medveten om att det går att göra även bilvägar på ett bra sätt med gångfartstrafik och så vidare. Det finns många exempel på det. Vi får se hur det kommer att bli, som sagt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 165

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag ska inte förlänga debatten så mycket utan vill bara säga något kort. Någonting som vi inte har tagit upp här men som faktiskt finns i ärendet är att det blir ett urbant stråk mellan Hammarbyvägen och Hammarby fabriksväg. Det är två vägar som går parallellt bredvid varandra – en kvarleva från en förgången tid. Här blir det i stället en sammanbindning. Det blir ett nytt torg och ett urbant stråk. Det här är någonting som jag måste erkänna att Miljöpartiet har skrivit i sitt lokala valprogram. Vi gör en liten bock där.

§ 19 Försäljning av fastigheten Byholmen 2 i Vårberg

Anförande nr 166

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Micasa Fastigheter har i uppdrag att bedriva den aktiva fastighetsförvaltning som detta ärende är ett uttryck för. Det har handlat om att hitta fastigheter som har varit möjliga att avyttra. Dessa ska inte ha ett strategiskt värde för bolaget. I samband med detta beslutade styrelsen i juni månad att ge vd:n i uppdrag att sälja den här fastigheten i Vårberg, Byholmen 2. Det innebär ett väsentligt tillskott för Micasa Fastigheter. I och med att detta också säljs i paketering kommer bolaget att få ett rejält tillskott till kassan, vilket även är viktigt för det underhållsarbete och de framtida investeringar som bolaget behöver göra.

Vi är glada att vi har fått det här ärendet till fullmäktige i dag. Vi behöver självklart detta tillskott till Micasa, då bolagets åtagande är väldigt stort. Vi får se vad debatten leder till, men jag har i alla fall noterat att det är minimalt med reservationer i sammanhanget. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 167

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är väl jag som representerar det minimala då, gissar jag.

Strategisk fastighetsförvaltning och försäljning av fastigheter för att kunna bygga nytt är någonting som vi har ägnat oss åt i bolaget länge, vill jag säga som före detta Micasaordförande. Man sålde flera fastigheter när jag styrde. Även fastighetsförsäljningar som har gjorts under den här mandatperioden har vi stått bakom, till exempel försäljningen av Hamnvakten.

Men det man behöver beakta inför en försäljning är det här med strategisk vikt. Vad är då strategisk vikt? Jag menar till exempel att man ska vara väldigt försiktig med försäljningar där SHIS har hyreskontrakt och det finns potential att använda en större del av fastigheten som SHIS-lägenheter. Det finns ingenting som talar för att behovet av tillfälliga bostäder eller permanenta genomgångsbostäder inom SHIS på något sätt kommer att minska framöver – tvärtom. Vi ser en växande hemlöshet hos bland annat barnfamiljer. Vi ser unga som fortfarande har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Vi har fått larmrapporter från till exempel Stockholms Stadsmission om en växande andel äldre kvinnor som befinner sig i så kallad strukturell hemlöshet – de har inte psykisk ohälsa eller missbruksproblematik, utan har problem att ta sig in på bostadsmarknaden för att de exempelvis har låg pension eller kanske har skulder.

Då är det helt avgörande att vi vågar behålla vissa äldre kåkar i stadens bestånd. Att sälja äldre kåkar i syfte att bygga nya är inte alltid klokt, vet vi av erfarenhet – det är mycket lättare att hålla rimliga hyreskostnader i äldre fastigheter än i nya. När det handlar om SHIS är det också så här: I en nyproducerad kåk med ett antal seniorbostäder för till exempel äldre kvinnor i hemlöshet kommer hyrorna att hamna på sådana nivåer att de här kvinnorna inte har råd med det, inte ens med bostadstillägg.

Jag tycker alltså att man ska vara väldigt försiktig. Innan man gör en försäljning ska man också pröva om någon av de andra allmännyttorna kan ta över fastigheten. Det

viktigaste är att inte göra sig av med fastigheter där vi har egen verksamhet och som vi kan behöva för att vi har så oerhört många som står utanför bostadsmarknaden, till exempel äldre kvinnor i hemlöshet. Där behöver vi självklart jobba med akutboenden. Vi behöver jobba med äldrelotsar och en massa sådana saker som vi initierade under förra mandatperioden. Men det handlar faktiskt också om rätten till den egna bostaden, om att ha egen nyckel och ett kök man kan baka bullar i. Då är det inte härbärgen som är svaret. Det som de här kvinnorna behöver och som Stadsmissionen larmar om är en riktig bostad. Då ska vi inte sälja de verktyg vi har för att se till att de får det.

Bifall till Vänsterpartiets reservationer i Micasas styrelse och kommunstyrelsen!

Anförande nr 168

K r i s t i n J a c o b s s o n (C): Ordförande! Det är såklart jätteviktigt att vi ska värna SHIS verksamhet. Jag håller med dig om det, Clara Lindblom. De har en jätteviktig verksamhet att bedriva för människor som står långt från bostadsmarknaden. Det är bra att vi värnar den båda två. Därför är det också bra att SHIS verksamhet inte garanteras genom hyresvärdens ägarskap, utan genom de kontrakt som skrivs med hyresvärderna. De kontrakt för 38 lägenheter som SHIS har i Byholmen i dag kommer naturligtvis att fortsätta att vara gällande även med en ny, privat hyresvärd. Det har jag försäkrat mig om i dialog med SHIS vd senast i dag. Förra veckan tog SHIS över 17 kontrakt från socialförvaltningen avseende boende för gruppen nyanlända i Byholmen. Även de här kontrakten kommer såklart att fortsätta med en ny, privat hyresvärd. Clara Lindblom behöver alltså inte vara orolig utan kan vara lugn. SHIS verksamhet i de här lokalerna kommer att fortsätta.

Anförande nr 169

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu är det i och för sig så att kontrakt tenderar att löpa ut. Kontrakt med privata värdar kan man inte binda hur länge som helst. Det kan vara 15–20 år om man har tur, men det är tidsbegränsade kontrakt.

Att tillhandahålla bostäder för dem som står längst bort från bostadsmarknaden, för dem som lider av strukturell hemlöshet, är kommunens ansvar. En av de viktigaste saker vi kan göra är att hålla fast i de gamla kåkarna, där det finns förutsättningar att ha någorlunda sjysta hyror.

Dessutom kan man titta på sådana saker som till exempel Blomsterfonden gör. Delar av den här fastigheten har varit vård- och omsorgsboende i privat regi. Det stiftelsen Blomsterfonden gör är att de bygger om gamla vård- och omsorgsboendeavdelningar till exempelvis kollektivboenden. Det är någonting som väldigt många inte minst äldre med hemlöshetsproblematik starkt efterfrågar – ett boende med extra gemenskap. Jag tycker att det är tråkigt att man säljer den typ av verktyg som vi faktiskt har att förverkliga det arbetet.

Anförande nr 170

D a n i e l e F a v a (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det ärende som vi i kväll förhoppningsvis kommer att fatta beslut om handlar om Byholmen 2. Det handlar om att stärka Micasas ekonomiska muskler. Genom att sälja en fastighet som inte

tillhör bolagets kärnverksamhet och där ingen äldreomsorg i kommunal regi längre bedrivs får man större möjligheter att bygga framtidens äldreboenden. Det här ärendet handlar i grunden om att använda stadens pengar så att de gör nytta för de medborgare som behöver dem allra mest.

Vi vet att antalet äldre i Stockholm kommer att öka och att även behovet av äldreboenden kommer att öka. Samtidigt vet vi att det kommer att krävas stora ansträngningar av staden för att bygga ut boenden i takt med förändringarna i befolkningen. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut om Byholmen 2.

Anförande nr 171

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Ordförande och kommunfullmäktigeledamöter! Det här gäller alltså försäljning av fastigheten Byholmen i Vårberg. Som vi redan har sagt bedriver Micasa en aktiv fastighetsförvaltning. Vi har också ett uppdrag att avyttra fastigheter som inte bedöms vara av strategisk betydelse för staden, vilket har sagts i debatten. Här har vi alltså en fastighet i Vårberg där stadsdelen inte längre har någon verksamhet alls och där en stor del av verksamheten bedrivs av privata aktörer. Vi ser därför inte att det vore strategiskt att ha kvar fastigheten. Det är alltså väldigt positivt att vi säljer den.

Kristin Jacobsson, som är ny ordförande för SHIS, har redogjort för situationen för SHIS. Vad gäller Byholmen har Micasa i enlighet med SHIS önskemål tecknat ett avtal med SHIS avseende både deras ordinarie verksamhet och verksamheten för nyanlända. Detta är alltså helt i enlighet med vad SHIS önskat om tider och avtalsmodell. Socialförvaltningen har sagt upp sin förhyrning, och SHIS har avtal på dessa lokaler – detta för att också kunna säkra den framtida förhyrningen för SHIS i fastigheten. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 172

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det har sagts från talarstolen att staden och Micasa inte bedriver kärnverksamhet i den här fastigheten. Då vill jag påminna om att SHIS är en del av Micasas kärnverksamhet. Ungefär 50 procent av fastigheten har tidigare använts för äldreomsorgsändamål. De delarna hade kunnat användas för SHIS ändamål.

Jag håller helt med om att vi behöver muskler för att klara nyproduktionen. Ni har dragit ned nyproduktionstakten för Micasa, vilket jag tycker är väldigt tråkigt. Men muskler behövs definitivt. Det var också därför vi gjorde flera försäljningar. Men om man nu menar allvar med att bygga upp muskler har jag två rekommendationer. För det första: Gör er inte av med fastigheter som staden faktiskt behöver! Gör er inte av med fastigheter där vi har förutsättningar att hålla låga hyresnivåer! Vi kommer nämligen att ha behov av tillfälliga genomgångsbostäder och seniorbostäder för äldre med hemlöshetsproblematik under en väldigt lång tid framöver. För det andra: Om man tycker att Micasa behöver muskler för nyproduktion – plocka inte ut pengar ur bolaget! Ni plockade ut 40 miljoner kronor ur Micasas kassa efter försäljningen av Svanholmen. Bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 173

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande! Jag tänkte bara komma med lite rättelser. Stiftelsen SHIS, där jag sitter i styrelsen, har i dag 170 personer boende på Byholmen om man inkluderar nyanlända, och man kommer att få möjlighet till 17 till. Det är ändå ganska många personer som i dag bor på just Byholmen. SHIS har i dag en kö på ungefär 320 personer, som kan ha behov av att vi har kvar Byholmen. Vi kunde ha utvecklat Byholmen och haft olika former av genomgångsbostäder. Det hade vi gärna sett. Vi yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

§ 20 AB Svenska Bostäders nyproduktion av studentbostäder i Östra Hagastaden

Anförande nr 174

Borgarrådet *W e d i n* (M): Ordförande! Det finns inget roligare än att stå här och berätta om hur vi får fram fler bostäder i Stockholm. Det här är det första av fyra byggärenden som vi får upp i kväll. Det handlar om 340 studentbostäder i Östra Hagastaden. I det här projektet tillförs studentbostäder i ett centralt innerstadsområde med både hög kvalitet och goda hållbarhetslösningar. Det aktuella beslutet omfattar även kontor, lokaler och tillhörande bostadskomplement i bottenvåningen. Bostäderna är fördelade på 260 traditionella ettor, 13 tvåor och kollektivboende för ca 66 studenter.

I ett komplext och investeringstungt projekt som Hagastaden är det här givetvis en större utmaning än på många andra platser i staden. Det är en stor investering. Investeringskalkylen visar dock ett positivt resultat. Men vi kommer att följa projektet noggrant. Det förutsätter noggrann kontroll och uppföljning avseende produktions- och driftskostnaderna och givetvis erhållna hyresnivåer inför kommande genomförandebeslut.

Studentbostädernas placering är strategiskt viktig, då platsen har närhet till Stockholms universitet, KI och KTH. Produktionsstarten beräknas till 2023. Jag ser fram emot att i framtiden kunna välkomna befintliga och nya studenter till Stockholm. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut om detta.

Anförande nr 175

Borgarrådet *L i n d b l o m* (V): Vad gäller det här ärendet måste jag säga att jag är väldigt positiv. När vi i den rödgrönrosa majoriteten tillträdde fanns det inte en enda studentbostad eller hyresrätt markanvisad i Hagastaden. Det här var någonting som vi jobbade intensivt för att ändra på. Vi jobbade intensivt för att få in det här studentbostadsprojektet med Svenska Bostäder. Vi fick också in SKB, Stockholms Kooperativa Bostadsförening. Det här är ett väldigt bra projekt.

Jag ska inte gå upp och debattera i de nästföljande ärendena – 28, 29 och 30 på föredragningslistan – som gäller Familjebostäder och Stockholmshem. Ni ska inte behöva lyssna på mig hela kvällen. Men om man nu är så oerhört glad över att få prata om allmännyttan måste man också säkerställa att allmännyttan i fortsättningen får tillräckligt många markanvisningar. Alla de här ärendena är ju gamla projekt. De studentbostäder i Hagastaden som vi pratar om nu påbörjade vi planering för förra mandatperioden. Vad gäller ärende 28 gjorde Familjebostäder ett köp från Micasa 2011. Vad gäller ärende 29 var det ett köp av Familjebostäder 2014. Vad gäller ärende 30 med Stockholmshem var det vi som initierade detta. Det här är gamla projekt från tidigare majoriteter.

Vill man försäkra sig om att allmännyttan fortsätter att hålla en hög produktionstakt och att allmännyttan fortsätter att nå de produktionsmål som kommunfullmäktige faktiskt sätter upp för den – då måste allmännyttan också få markanvisningar. Förra året fick inte allmännyttan tillräckligt med markanvisningar för att nå kommunfullmäktiges egna mål och för att kunna upprätthålla arbetet med Snabba hus

och stockholmshusen. De projekt som kommer nu är jättebra, men jag är allvarligt oroad för allmännyttans produktionstakt i framtiden.

§ 21 AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Drevvikshöjden Etapp 4, Farsta

Anförande nr 176

Borgarrådet *W e d i n* (M): Ordförande! Jag nämner även detta ärende, men avstår från debatt om de efterföljande två.

Det här är Familjebostäders projekt gällande etapp 4 i Drevvikshöjden. Ärendet omfattar totalt nybyggnation av ca 112 bostäder till en total produktionskostnad på nästan 400 miljoner kronor. Det blir dags för ett färdigställande under hösten 2023.

Farsta är utpekad som ett av fyra fokusområden i översiktsplanen. Totalt innebär den planerade stadsutvecklingen en knapp dubbling av antalet bostäder i stadsdelen. Till dagens ca 10 000 bostäder tillkommer ytterligare drygt 8 000 bostäder med tillhörande samhällsservice, handel och offentliga miljöer.

Det här är etapp 4 av 5. Projekten för de tre tidigare etapperna har påbörjats i enlighet med genomförandebesluten. Genomförandebeslut för etapp 5 avseende de bostäder som återstår planeras till slutet av 2021.

De efterföljande två ärendena pekar på hur vi har ambitioner för inte bara allmännyttan utan över huvud taget fler bostäder i Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

§ 25 Påbyggnad och installation av hiss i låghusfastigheter för att öka tillgängligheten i bostadsbeståndet

Anförande nr 177

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu har jag i stort sett varit uppe i varenda debatt förutom debatten om den där bron. Jag börjar bli lite mör.

Ni har hört mig säga det väldigt många gånger förut, men vi står inför stora och omfattande demografiska förändringar. När det gäller möjligheten att upprätthålla ett aktivt och självständigt liv så länge som möjligt är graden av tillgänglighet i bostaden helt avgörande. Tillgänglighet leder till möjlighet för den enskilde individen att upprätthålla sociala kontakter och fysisk aktivitet, men innebär också faktiskt lägre kostnader för staden på sikt, eftersom behovet av till exempel vård- och omsorgsboenden minskar. Det är därför vi fokuserade så mycket på just boende för äldre under förra mandatperioden. Vi drog igång hela arbetet med en äldrevänlig stad, som borgarrådet hänvisar till i sitt svar. Vi gav Micasa möjlighet att nyproducera seniorbostäder. Vi byggde om utdömda äldrebostäder till just seniorbostäder. Vi drog igång hela arbetet med aktivitetscenter och införde de särskilda förmedlingsregler som borgarrådet hänvisar till.

Det är dock mycket mer som behöver göras. Vi har pratat om sänkta tomträttsavgälder för seniorbostäder. Vi har pratat om flyttstöd med syftet att underlätta för äldre att flytta till en mer anpassad bostad. Men vi behöver också titta på det befintliga beståndet. När den här motionen lämnades in fanns det inget uppdrag i budgeten vad gäller tillgänglighetsinventeringar eller till exempel utredning av påbyggnadsmöjligheter. Men i den budget som kom efter att motionen lämnats in noterade vi att det faktiskt plötsligt fanns lite uppdrag till bostadsbolagen.

Något jag vill säga vad gäller påbyggnad är att det inte går att göra överallt. Det handlar om hur grunden ser ut, det vill säga huruvida markförutsättningarna är tillräckliga för att klara det. Det handlar också i vissa fall om stadsbyggnadsestetiska frågor och så vidare.

Men vi ska komma ihåg att väldigt många äldre i dag bor tre trappor upp utan hiss. Att höja på med ett antal våningar gör att man många gånger kan få in en hiss. Svenska Bostäder gör redan det här i kvarteret Hedvig i Spånga. Detta är någonting som vi allvarligt vill att staden på riktigt tittar på. Det handlar om att nyttja det befintliga beståndet och få in fler bostäder utan att behöva ta grönytor i anspråk, men det handlar framför allt om att underlätta för äldre stockholmare.

Dessutom finns det statliga investeringsstöd för äldreboenden. Dessa stöd omfattar även hyresrätter på den ordinarie bostadsmarknaden. Det behöver alltså inte vara specifika seniorbostäder, utan det kan röra sig om åtgärder i vanliga hyresrätter som syftar till att underlätta för äldre. Det finns faktiskt också en så kallad påbyggnadsbonus. Om borgarrådet är ute efter att mjölka pengar från staten för bland annat bostadsbyggande är det här en varm rekommendation. Underlätta för äldre att bo kvar, få in hissar och hämta hem lite pengar från staten! Bifall till motionen!

Anförande nr 178

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag tackar för en välskriven motion, höll jag på att säga – det är så man alltid säger på partistämmor. Men det är det ju. Motionen handlar om ett viktigt ämne. Alla vi som känner någon som har problem på den här fronten och bor så pass illa att det är ett problem för den egna tillgängligheten förstår vilken ofrihet det innebär för den enskilde. Givetvis ska staden göra allt och kolla på alla möjligheter för de här grupperna.

Den grönbå majoriteten jobbar för att Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. Det är självklart att man som äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet även högre upp i åren. Vi vet att många äldre känner sig isolerade i sina hem. Därför är det viktigt att arbeta aktivt med att öka boendetryggheten och tillgängligheten i stadens fastigheter, något som i ärlighetens och sanningens namn även tidigare majoriteter har varit inne på.

Man kan prata om enskilda mål och liknande, men det som nämndes här tidigare stämmer – bostadsbolagen har tydliga uppdrag att arbeta med tillgänglighet i nybyggnationer och ombyggnationer. Det finns även ett arbete med att byte till bostäder med bättre tillgänglighet ska underlättas för äldre, exempelvis genom bostäder på entréplan eller i hyreshus med hiss. Det går till exempel att ansöka om prioriterad förmedling hos bostadsförmedlingen för Micacas bostäder.

Förslaget från Vänsterpartiet om påbyggnad av hiss i låghusfastigheter är ett förslag som döms ut i remissyttrandena från bostadsbolagen och koncernledningen utifrån att det är väldigt stora ekonomiska risker och komplikationer. Det är fråga om ingrepp i konstruktionen, detaljplaneändringar och stora merkostnader. Vad det då handlar om är att det här skulle vara en helhetslösning utifrån *ett* sätt att se på det. Men det jag skulle vilja skicka med är att vi givetvis måste ha ett brett grepp och kolla på vad vi kan göra i enskilda hus. Spånga nämns här som exempel. Givetvis ska vi hitta de fastigheter där detta är möjligt, även ekonomiskt möjligt. Annars är det här kostnader som till syvende och sist skulle påverka hyresgästernas kostnader.

Utöver det här vill jag också påpeka att jag tillsammans med äldreborgarrådet nyligen har gått ut och framhållit reformer som ytterligare kan öka äldres trygghet. Bostadsbolagen och berörda förvaltningar ska ta fram en stadsgemensam definition på vad som är en tillgänglig bostad. Bostadsbolag och fastighetsbolag ska göra en inventering av bostadsbeståndet utifrån den framtagna definitionen för att skaffa sig kunskap om vilka bostäder som kan betraktas som tillgängliga. Bostadsbolagen och bostadsförmedlingen ges i uppdrag att digitalisera resultaten av inventeringen och göra dem sökbara. Vi är ”på” i den frågan och ser detta som prioriterat.

Anförande nr 179

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Det är glädjande att arbetet för att göra Stockholm till en mer äldrevänlig stad framgent fortsätter i linje med vad vi påbörjade under den förra mandatperioden. En viktig aspekt som jag vill lyfta fram är tillgänglighetsaspekten, som var central i Äldreboendeutredningen. Jag har varit uppe i talarstolen flera gånger i frågor om ensamhetsförebyggande, så även i dag. Det vore inte nog att understryka hur viktigt det är att fysiskt sänka trösklarna för att komma ut. Vi står som alla känner till inför en

demografisk utveckling som kräver en hel del förberedelser de kommande åren. Vissa av dem känner vi inte ens till, med tanke på att vi inte kan sia om framtidens äldres behov.

I Äldrecentrums rapport *Hur mår stockholmarna efter 65?* konstateras det logiska sambandet mellan nedsatt mobilitet och ofrivillig ensamhet. 30 procent av dem som är mellan 75 och 79 har problem med att gå i trappor. Bland kvinnor över 85 är det sju av tio som inte tar sig ut utan stora problem. I en annan av Äldrecentrums rapporter, *Bostäder anpassade för äldre*, visar siffrorna att 47 procent av de äldre har nedsatt funktionsförmåga, vill slippa trappor eller känner sig ensamma och isolerade och därför vill flytta.

För att kunna möta den förändrade demografin kopplat till ensamhetsförebyggande arbete måste vi arbeta preventivt på alla vis vi kan. I synnerhet för den äldre delen av befolkningen har de sociala relationerna stor påverkan på det allmänna hälsotillståndet. Möjligheten till fysisk aktivitet är också central, framför allt tillgängligheten till sådan. Den ger oss positiva effekter preventivt. Det är precis därför vi vill utreda att i framtiden kanske kunna räkna in stora vinster på att skjuta upp ett för tidigt åldrande på det här viset. Detta är i linje med stadens äldreboendestrategi och är av största värde i sig.

Anförande nr 180

M a r i a J a n s s o n (FI): Feministiskt initiativ tycker att det här är ett väldigt bra och välargumenterat förslag. Vi har hört från både Clara Lindblom och andra här om fördelarna med motionen. Vi yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 181

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill säga två saker. För det första: Det är ingen som har sagt att det här går att göra överallt. Det var jag också ganska tydlig med i mitt inlägg. Det går inte att göra överallt utifrån ekonomi och markförutsättningar. Det är heller ingen som har sagt att detta är den enda lösningen. Men vi tycker att det aktivt bör prövas att genom påbyggnad och tillbyggnad tillföra hiss. Det här är någonting som pensionärsorganisationerna har efterfrågat väldigt länge. Det är också någonting som man aktivt arbetar med i till exempel Botkyrka. Vi tycker gott att motionen kan bifallas, även om liknande skrivningar, dock svagare, finns i årets budget.

För det andra: Som jag tog upp i förra fullmäktigedebatten är det jättebra att majoriteten fortsätter med arbetet för en äldrevänlig stad och att ni fortsätter med de särskilda förmedlingsregler i Micasa som vi införde under förra mandatperioden. Det är också jättebra att ni går vidare med tillgänglighetsinventering av bostäder och öronmärkning av bostäder, som Erik och Dennis – jäklar, nu råkade jag antroposofera er. Nej, apostrofera heter det. Nu kommer ni väl att börja med konstiga odlingsmetoder också. Nej, skämt åsido – förlåt, jag är jättetrött. Det är jättebra att ni gör detta, men de saker som ni föreslår, det vill säga tillgänglighetsinventering och öronmärkning, är åtgärder som föreslogs redan i en utredning våren 2018. Det är ingenting nytt. Jag uppskattar verkligen att ni fortsätter det arbete som vi inledde förra mandatperioden, men jag saknar nya och konkreta idéer om hur vi ska ta detta vidare.

Anförande nr 182

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill mycket kort och formellt säga att vi givetvis yrkar bifall till den gemensamma reservationen i kommunstyrelsen.

Men samtidigt vill jag ge en liten hint. När vi förra mandatperioden tittade var vi behövde bygga mest såg vi att det var längs röda linjen söderut. Det är där vi har mest smalhus med tre våningar utan hiss och därmed risk för isolering. Det är ett litet tips, Dennis. Titta åt det hållet först!